

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy íven július hó 1-től kezdve minden hó 1-én, 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postáni szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. — Minden egész éves előfizető a lap tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddig fentálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyílt tér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. — A beiktatási díj s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Az irodalom hatása.

Ezen név „irodalom“ igen széles fogalom, melynek kiterjedt határait csak akkor járná meg tökéletesen az értekező, ha a földtanilag és történetileg ismeretes világrészek, abban élő népek és nemzetek irodalmi történetét előadná, — vagy is elkezdve mindegyik nép irodalmi őskorán, annak kezdete, mozzanatai, emelkedettsége, hanyatlása vagy bukása, s ezen irodalmi változásoknak az akkor élt nemzedék életére lett egyenkinti és kölcsönös befolyása történeti hűséggel megírathatnék. Miután azonban e nagy tárgygyal gyenge erő nem mérkőzhetik, s terjedelménél fogva az arrólie elmélkedés e lap szűk körén kívül is esik: én csak az irodalom körvonalait ujhegygyel akarom érinteni, megkísérelvén röviden értelmezni azt: mi az irodalom általánosságban véve és mi nemzeti tekintetben, van-e annak az egyes emberre, valamint a külön népekre, sőt összevéve magára a polgárra is hatása és minő?

Az irodalom általában véve az emberi

társaságnak a közös megértésre számított erkölcsi értelemben közlönye, továbbá a megtörtént dolgoknak, vagy természeti igazságként feltaláltaknak mint tudománynak leírása, közléte.

Ezen meghatározásnál fogva, az embernek mint egyesnek, mint nemzetnek, sőt magának a közös polgáratnak is egész élete, eshetősége a bölcsőtől a sirig, keserve vagy öröme, balsorsa vagy szerencséje, botlása vagy erénye, nemzeti és polgári életének minden mozzanata, ide véve a kultúrgyakkal és eseményekkel érintkezését s azok természetét is — az irodalommal nem csak viszonyos, de szükség, hogy azonos is legyen, azaz a közös élet összes eseményei teszik az irodalom tárgyait.

Hát szükséges-e a közös élet eseményeinek ilyféle organum? Igen! az ember társadalmi állapotban él, értelemmel beszélő műszerrel alkottatott, mely azt mutatja, hogy az embereknek egymást meg kell érteniök, ez az erkölcsi tökéletesülés multhatlan feltétele. Ha hát

ez alapba szükséges, mit eltagadni nem lehet, úgy a közös megértés eszköze az irodalomnak tökéletesülnie kellett s a mennyire tökéletesült, ez az emberi nem erkölcsi fejlődésének mérfokául tekinthető. Minden időben érezték is ennek szükségét s alkalmazták úgy és oly alakban, mint maga az emberi nem kifejlődése volt. Mint említettük, már Mózes a Horeb hegyéről táblán írva hozta le a tizparancsolatot. Bajza világtörténetéből olvasható, hogy az ősi időben, midőn az ember a fejlődés első stadiumán állott, midőn az élet jóformán csak a létel öntudatára volt szorítva, már be kellett állnia azon szükségnek, hogy a közvetlen jelenlevőkön kívül az emberek a távoliakkal is érintkezzenek s a megértés jelképeül bizonyos tárgyak elküldését használták. De meg közönségesen tudva van, hogy az irodalom kifejlődése előtt, vagy után is azon népeknél, kik a kifejlődés alsóbb fokán állottak közmegértés tárgyaúl jelvényeket, hieroglyfikat használtak. A chinai állam könyvtárában

TÁRCZA.

Könyvismertetés.

*) Magyarország történelme, különös tekintettel a jogfejlésre. Főtanodai s magán használatul írta Boosor István, történet- és államjogtanár. 1-ső füzet. Pápa 1861. Ára 1 ft 20 kr. (190 l.) 2-ik füzet. Pápa 1862. Ára 1 ft 20 kr. (191—403 l.)

Hol van az a magyar, kit nemzetének történelme, évezredes alkotmányának miként lett kifejlődése ne érdekelne? ki ne örülne, mikor látja, hogy a legnyomasztóbb időkben s körülmények közepette is munkás kezek fáradnak azon tér művelésén, melynek beültetése által a haza szeretete, nemzetiséghez erős vonzalom, törvényes jogainkhoz, évezred viszontagságival daczolt ősi alkotmányunkhoz rendíthetetlen ragaszkodás mozdított elő?

Ily munkás Boosor István, kinek neve ismeretes már az irodalomban, de ha még eddig az nem lett volna is, ez egy műve ismertté tenné.

Nem pusztá adatgyűjtő ő, hanem philosophus nyomozó. Főfigyelme nem annyira a kül eseményekre, hanem azon szellemre irányul, melynek az események csak megtestesülései, s így főszűlyt azon eseményekre fektet, melyekben a szellem nyilatkozott ki önmagát, s melyek egyuttal emelkedése lépcsőjét, tovább fejlődése rugóját képezték. Lépcsőről lépcsőre kíséri szerző, s mindentütt feltünteteti a nemzeti szellem fejlődését, melynek a lefolyt korszakot alkotó események oly hátrahagyott lépcsői, melyeken a szellemnek a fejlődés törvénye szerint tul és fölbbök kell emelkednie.

Művét nem csak főtanodai, hanem magán használatra is írta, s az iskola falai közül kilépett hazafi szintűgy lélekemelő s tanulság-

*) Csak örömtűket fejezhetjük ki, midőn a tudós s hazaszerető ismert szerzőnek nagy érdekű művét ily avatott tollal ismertethetjük meg olvasóközönségünkkel.

teljes olvasmányt nyer benne, mint az iskolai növendék alapos képzettséget merthet belőle, megismerkedvén általai közvetettségben nem csak az időrendi fejlődése szerint híven adott kultúrtörténettel (külső), nem csak a jog fejlődésével, (melynek nagy tér van szentelve), hanem a belsővel, az események mozgató szent lélekkel, a kül eseményekben önmagát továbbfejlődésének különböző stádiumain megtestesítő nemzeti szellemmel is.

A nemzeti szellem minden működési köre ismertette van, de — mint a cím is mutatja — azon körbeni működése ismertetésének van legnagyobb tér szentelve, melyben a jogot — az évezred viszontagságai alatt folyvást erősült, vértünkbe átment alkotmányt megalkotá. Nem mellőzi azonban a szellem többi cselekvékenységi sphaeráit sem, s ha nem is észta — de észta világtárában feltüntetése e mű a magyar történelemnek.

Szerző eltér a szokott felosztásoktól. A magyar történelem felosztásához nem az uralkodott családok, hanem a szellem fejlődése adja a kulcsot. Az 1-ső füzetben, miután bevezetést adja Magyarország történelmének fogalmát, földének leírását, benépesülését, a történelmi világgal lett hármas érintkezését, áttér a felosztásra. A nemzeti szellem fejlődésének főstádiumait jelöli meg, s e stádiumok adják a főkorszakokat. Szerző eszerint nem annyira korszakokra osztja a magyar történelmet, mint inkább azt mutatja ki, minő korszakokat alkot továbbfejlődésében a nemzeti szellem.

Három korszakot mutat föl. Az 1-ső (900—1301) Magyarországnak európai képződését, a 2-ik (1301—1490) az ország kül- és belnagyságát s virágzását; a 3-ik (1490—1848) az ország államéletének hanyatlását tünteti föl. Helyteleníti szerző az állami életkoroknak emberiekkel s így a hanyatlásnak öregkorrali összeha-

sonlítását, —minthogy még élő nemzeteknél a hanyatlásból a föltámadásnak szintűgy van helye, mint az elhalásnak. S hazánkknak legujabb fölbredése — mely által középkori bört levetközvé, népralmi eszmével törekszik magát az ujkor színvonalára fölküzdeni, s hanyatló életének 1848 óta új korszakot nyitni, legjobban tanúsítja ezt stb.“

Az 1-ső füzet az 1-ső főkorszakot tárgyalja, s a szellem fejlődése szerint három alkorszakra különül. Az 1-ben (900—997) a nemzet az elfoglalt földet rendezi, s ennek birtokában megszilárdítja magát. A 2-ban (997—1114) nyugot befolyása alatt a kereszténység által polgárisul. A 3-ban (1114—1301) kelet befolyása alatt életének ellentétekre fejtetése miatt megromlik, de visszahat, és léte minden elemének kiképezését bevégezi.

E fejlődési lépcsőkön átvezetve mutatja föl szerző előttünk a magyar nemzetnek 1-ső főkorszakbeli történetét, a nemzeti szellem fokozatos fejlődését. A kultúrtörténet idői sorrendben mindentütt adva van, de főfigyelem a szellem fejlődésének van szentelve, ez sugárzik ki még a kül események rajzából is, melyeknek mozgató s elevenítő szent lelke a nemzet szelleme. Nagy gond van fordítva a jog fejlődésének kimutatására, ez okból minden uralkodó élete s az alatta történt nevezetesebb események hí rajza után az uralkodónak jelleme, nemzetéletre hatása, s az uralkodása alatt tartott gyűléseken hozott törvények részletes elősorolása következik, mindentütt észta világtárában. Végül általános átnézetés az 1-ső főkorszakban megszilárdult államelemeknek (a földnek, népnek, jognak) — köz- és magánjog alosztályzataikkal — anyagi (gazdaság, ipar, kereskedelem) s szellemi (művészet, irodalom, tudomány, vallás) műveltségnek, külviszonyok fejlődésének, s bezárja az 1-ső füzetet e sorokkal:

160,000 darabra számítható nagykötetű könyvek közt most is több található ily jelvényekkel, és magyaráztatik.

Ha hát az irodalmat az emberi fejlettség mérfokául kell vennünk: úgy az már magában erkölcsiség és anyagilag szükséges és jó, mely kettőről a következőkben adunk elé némely értelmezéseket.

Közhitünk szerint a világ illetőleg a föld küzdtere a jó és rossz szellemnek, úgy annyira, hogy csaknem minden lépésnél találkozunk e két hatalom elkesegetett harcával. Miért van ez? Megvallom, mivel én az emberiséget alapszónak, azaz erkölcsinek tartom: a két említett hatalom harozát, a félreértések harozának nevezem inkább, mintsem hinném, hogy léteznének az emberek között akár egyénileg akár társaságilag daemonok vagy is abszolút rosszak, melyek a nemes és jó felett határozott győzelemre számítanak. Ha pedig csak félreértésen alapszik a haroz, úgy a jó és erkölcsi győzelemre, minékünk egy vezető kell a világosság felé, milyen az érintkezések és események nyilvános közönye az — irodalom. Igaz hogy az irodalom néha maga látszik egy részben eszköznek lenni a jónak úgy mint a rossznak. Jaj de az csak látszólagos, ez épen az irodalomba is átesuszott félreértések harozza, de épen hogy az ide átvitetett, szükséges arra, hogy a közvélemény ítélőszéke előtt az erkölcsi valódi adalót arasson, mely az erő legnagyobb súlyával van hivatva a jó és nemes valódi fogalmát megállapítani és érvényesíteni. Mindenkinek van minden szóról bizonyos fogalma, — e fogalom egy, azon különbséggel, hogy némely emberben képzetebb, másikban homályosabb. Én az igazság szónak fogalmát meglehetősen kifejezetten érzen lelkemben, más vagy tisztábban érzi vagy homályosabban, de annyi bizonyos, hogy mindkettőnk lelkében az igazság alapjel-

lege egy, — hiába hirdetnék az igazságot igazságnak, a bátorságot gyávaságnak, az erőt gyengeségnek. De ha bár meg van is a lélekben a való alapjellege, szükséges azért a közös megértés és nyilvánosság közönye, mert mint megmondatott, ismereteink a mennyire egyéniek, bizonyos mérfokig homályosak is, nyilvánosan kell hát hatni arra, hogy általánosak és világosak legyenek. Ez az irodalomban az erkölcsi gyarapodás. Ezen eszmének nincs ellene, sőt mellette szól azon körülmény, hogy gyakran hozatik nyilvánosság elé olyan, melynek ellenkezője állítatik, — igen! de az csak azt mutatja, hogy egyik állító sincs tisztában az ügygel, vagy azt, hogy egyik bizonyosan nincs, a közvélemény állítja elő a valót, az erkölcsit az igazat, közvélemény pedig nyilvánosság, sajtó nélkül nincs, ezen kívül csupán egyéni a vélemény, mely mint fentebb megmondtuk, bizonyos mérfokig mindig hiányos, homályos s akadály a erkölcsi élet rendszeresen biztos kifejlésének.

Erkölszi életünk anyagi nyomás alatt áll. Mennyiben ez míg a földön élünk, soha el nem különíthető: következik mikép a gondviselés úgy intézkedett, hogy az emberi szellem fejlődése a materialis kifejlésekkel karöltve járjon, s e tétel határozza meg az irodalom anyagi értékét. Tudjuk, hogy az irodalom nagy részét teszi — mint fenti meghatározásunkban mondvolt — a természeti igazságként feltalált és ilyennek megállapított dolgok és tételek leírása. Ez teszi a világirodalom könyvköteteinek azon nagy számát, melyben mind inkább alaposabban kifejtetik az egyesek, úgy népek és az állam materialis tana. Az embernek, mint testnek anyagi tápláltatás kell, hogy a szellemet nevelje, és valójába az éltetés és kényelem szükségét feltételező anyagi dolgok körüli fűrkészes csodálandólag öregbíti a szellem erejét,

azért, hogy ez az anyagra elősegítőleg hasson vissza. Ki fogná tagadni, hogy a szám- és mértani irodalom nem az élet anyagi szükségére kiható tudomány? mondhatni-e mind e mellett mégis, hogy a szellem és az emberi lélek magassága, mondhatni vakmerő nagyságérzete nem képződik és emelkedik vele? Ha jól emlékezem, Archimedes a nagy mathematicus mondta: mutassatok egy megállhatási pontot, kifordítom vállamon a földet sarkaiból. A föld- és égrajz, a mennyiben egy csillag elvezeti az eltévedt vándort a tengeren; a műipar, gazdaszat és minden szaktudomány a mennyiben eszközt és módját nyújtja a megélhetés szükségének; a természet- és vegytan, az első, a mennyiben előteremti a csodálandó hatású gépeket, az utóbbi, mennyiben mesterséggel elkészíti az orvos szereket, mind az irodalom tárgyai, melyből vette lételemét, melynek karjain emelkedett azon bámulandó nagyságra, melyet az emberi élet anyagi előnyére a mai korban tapasztalunk.

Rövid általánosságban ez az általános irodalom szellemi és anyagi hatása; mely világosabban fog kitűnni az irodalom azon része elemzéséből, mely mindnyájunkra legvonzóbb, legkedvesebb, — ez pedig a nemzeti irodalom, miről a jövő számban különösen reánk vonatkozólag szándékom szólani.

FODOR PÁL.

Zalából.

Néhány szó a Dunántúli vasutakról.

(Folytatás.)

Tagadhatlan, hogy a két város: Sopron és Kanizsa között, czélszerűen alkalmazott közlekedési eszközök hiánya mellett is bizonyos kereskedelmi s üzleti éltetés tartotta fenn magát minden időben, — s a két város híres piacait — bár sokszor járhatlanul — összekötő államutakon feltűnt gyakori pezsgés nem egy-

„Az ország bel- és küléletének ekkép alakulásától jött elő folytonos küzdelmek közt az a történelem, mely a 4. század alatt lefolyt. Azon téren — mely eddig csak ingó hidja volt keletnek nyugotra —, azon népfajokból, melyek önállóság nélkül éltek Európának a keletén —, azon elemekből — melyek a germán, román és szláv Európának érintkezési pontján az ázsiai és európai szellemnek vegyületéből kelttek ki: bejöttével maradandó államot, keresztyénné létevel polgárisult államot, s beljének megszilárdításával saját önségű államot alakított a magyar nemzet. A színezetlen népeknek Pontustól Adriáig, Balkántól Kárpátig tömörebb központosítója, a keresztyén világ kelet és éjszak, Ázsia és az izlám ellen erős bástyája, a műveltségnek — keletre továbbterjesztőül — világyszerű rakhelye, s a szabadságuk — az emberiség szelleme továbbfejlésében — egyik szögletköve alakult meg ez által. E viszony valósulásával befejeztetett a magyar állam elemei képződésének korszaka. Mindannak — mit idővel végezni kell — bimbói kifejezték az ifjú magyar népben. A küzdelmek — melyekkel és melyek közt e kifésülés történt, t. i. küzdelm nyugot és kelet ellen, s azért soha sem az egyikbe sem a másikba be nem olvadás; küzdelm bel- és külföldiség közt; küzdelm egyetemesség és részlegességek közt; küzdelm szárazföldi és középtengeri világ közt; küzdelm az ázsiai és európai szellem közt — megszilárdították a sajátjává lett népszellemet. A küzdelmekben idáig (1301) lefolyt események kibonták e népszellemet ázsiai természetiségéből, s minden alakjával a szabadság azon fokára emelék, a melyen akkor a világ szelleme állott. Ez volt az első korszak folyamata. A kifésült bimbókat, a felnőttszabadságsarjakat a további események szárnyain virágzásra fejleszteni, lesz a következő korszaknak feladata.“ (189—190. l.)

S e korszak, vagy is a magyar történelem 2-ik főkorszaka az, melynek eszményeivel, az ezeket létesítő, ezekben önmagát megtestesítő szellemnek fejlődésével ismerkedtet meg szerző a 2-ik füzetben. Magyarország kül- és belnagyságának, virágzásának kora ez. A nemzeti szellem — miután a nemzet léte minden elemeinek kiképezését az 1-ső korszakban bevégezte — külre hat. Árpád fiága kihálván, külföldi uralkodókat választ a nemzet, kik csak nőágon Árpád ivadékai, — a külföldi uralkodók családi érdekei külfölddel hozzák érintkezésbe a nemzetet, a nép magáérti léte mellett, másért is lételevel, másra hatásával, közromlökésével szövi tovább történetei fonalát. Az 1-ső főkorszakban kiképeztetett a magyar állam, itt — a 2-ik főkorszakban „a kiképzett állam világtörténetivé lesz,“ s külügyekbe avatkozás, világtörténelmi jelentőségének valóstítása, államtársai iránti rendeltetésének kiviteles teszik fejlődése főbb irányait. Történeteit európai szellem hatja át. Minden — mi életében nagynak nevezhető — e korszakában jön létre. Első fejlődése fonalán nyugot s kelet lőnek most is külérntkezés pontjai. S míg amott olasz és német — itt török és vegyítve szláv befolyással kelle szembeállnia. A nyugottali érintkezés első — a keleteli küzdelm éveit tölti be a korszaknak. A beléletben e külviszonyok mellett a már meglevő elemek virágzásra fejlesztesznek, a külbefolyás alatt sajátított eszmék foganatosítottatnak, a küzdelmek (melyek a külső és belföldiség, a fejedelmi és néphatalom, az egyetemesség és egyediség, a király és nagyok, a fő- és köznemesség közt most is egyre folyónak) kibékítettek, s így kül- és belnagysága tetőpontján megdicsőül a magyar.“ (191 l.)

E viszonyokhoz képest két alkorszakot különböztet meg szerző a nemzetnek a főkorszakbani életében. Az 1-sőben (1301—1490) az

országnak az olasz és német befolyás alatti külnagyságát... a 2-dikban (1438—1490) az országnak a keleteli küzdelm közt kivivott külső és belnagyságát — legfőbb virágzását terjeszti elő.

Párluzamba teszi szerző nemzetünknek e korbani történetét az egyetemestörténelemmel, miután annak hatása elvitázhatlan az egyes nemzetek történetére. „Európában két irány állt elő az államalakulásoknak. Egyik az államhatalmat az egyediség összébszorításával egy fejedelemben (franciaországi irány), másik az egyediség tágasbításával az államfő mellett egyes vagy testületekké alakult egyedekbe (németországi irány) központosítja. Amaz az összefogott, a géppé tett erővel hódít, határokat szélesít, külfényt áraszt, birodalmakat alkot. Emek az egyed jogait emeli, a néperőt fejleszti, s inkább a belélet nagyságára irányulván, a külbefolyás ellen sokszor csatára kel. Előkészítője a két irány azon államalakóknak, melyekre a középkori hűbér uralomról az újabb korban az országok átmennek. Itt csak átmenetül, a keresztyén világ által ezéul vett alkotmányos egyuralom két tényezőjének: nép és fejedelmi hatalomnak előanyagául tűnnek fel. E két irány az, melynek befolyása alá Magyarország nyugottali érintkezésében esik. Külrofordultában először francia azután német fejedelmi családokból választ királyokat. Az olasz-francia Anjouk külnagyságát, a német Luxemburgiak, később (a 2-ik alkorszakban) a Habsburgok belje szilárdítására ébredését segítik elő. Ez utóbbiakhozi viszonya s keleti birtokai fonalán megkezdí egyuttal a nemzet ama nagy harozot, melet Európa keletén, Ázsia vív Európával, a muhamedánizmus a keresztyénséggel, de a mely haroz itt az 1-ső alkorszakban csak bevezető csarnok a jövő alkorszakban viendő küzdelmére sat. (Vége kőv.) PAP G.

szer-jellemző; hogy két nevezetes kereskedelmi pont az, melyek között állunk; azért, ha a szombathelyi „Strassen Omnibus” vagy kőszegi „Lonkutscherok” óvilági, döcögő járműveiben nem ritkán egy-egy bécsi, soproni, vagy kanizsai nagykereskedőt, avagy bankárt láttunk távozni, jönni: csodálkoznunk kell, ezen vonalon — jelentékeny összeköttetései dacára is — csak egyetlen egy állandó gyorskocsi vagy közhasználatu fuvarozás fel nem álltatása felett, s hogy nem lett gondoskodva, mikép a vasvári s hahóti erdők hófuvataiban éjszakára késett utas Mazoppa sorsára jutva könnyen áldozata ne legyen valamely farkaskalandnak...

Már magában azon üzlet is, mely a Zalával szomszédos Slavon-, Hórvátországból megyénken át Sopronba hajtott nevezetes számú slavoniai ökör és sertés falkákkal szüntelenül gyakoroltatik, s mely a soproni piacnak első rendű s országszerte híres sertés- és marhavásárjait idézi elő; elegendő ok arra, hogy a közlekedés gyorsítása itt égető kérdés, s hogy az ezen vonalon tervezett vasut valahára létesüljön. Azért mondom „valahára,” mert szép idő haladt már el csupán a mérnöki jelzők kitűzése, hát még a terv megpendítése óta!

Sajtva vannak ezen kérdésel szemben Zala megye termelői közül leginkább azon Zala-Egerszeg, s általában Göcsej vidéki birtokosok, kik Kanizsától ép a rossz utak miatt távol esvén az egerszegi lanyha üzletű piacra szorítkozva egyedül két három gabnakereskedő monopolizálását túrni kénytelenek. De legyünk a veszteség mellett is méltányosak, s ismerjük el, hogy az illetők a sopron-kanizsai vasut felállítására körül nem kevés akadályal küzdenek kezdet óta. A mily könnyen épülhet e vonal Soprontól le a Sárvár felé eső sík területekig, annyival több nehézség gördül az elő — tekintőleg az építkezés és helyviszonyokra: Vasvárnak Zala megyén keresztül, mely nehézségek a jelentékeny pályavonalnak három, négy iránybani tervezésére adtak okot, a minthogy az előbb Keszthely, majd ismét Vasvár, Zala-Egerszeg mellett Gelyse — s utóbb Körmen, Zala-Egerszeg — Sajtör felé építettetni javallatott.

A regényes Zala délnyugoti részét, északról délnek a Muraköz, s Kanizsa felé, három festői völgy szegi át. E völgyek mindegyikét gazdagon megáldott szőlők, s tölgyes erdőkkel koszorúzott hegylánczok védik. E három völgy egyikén kell haladnia azon pályavonalnak, melyről jelenleg szólunk, — hogy Kanizsát Sopronnal összeköthesse, — minthogy azonban hiteles kutatóból tudom, hogy annak a gelyse-kanizsai, ugynevezett érvölgyben leendő építésére nézve a terv constatirozva van, s a technikai munkálatok már foganatba is vétettek, csak röviden, eső utáni köpönyeg gyanánt hozom fel azt, hogy ezen, két évvel ezelőtt már egyszer elvett, de most ismét elővett, s mint már említém, foganatba is vett terv miérettök állítása s igénytelen nézetünk szerint is nem oly előnyös több tekintetekből, mint egy másik megpendült javaslat, mely — mint azt a jeles, s ezen ügyben is érdemdús hazánk fia Hollán Ernő nyilatkozata után tudom — az illetők által egy ízben élénken tárgyalatott; e szerint a sopron-kanizsai vonal nem úgy mint most, Vasvár felé Zala-Egerszeg s Gelysének az érvölgyén át; hanem Körmen, s ugyancsak Zala-Egerszeg felé, de Sajtörnek Váliczka völgyében épült volna fel. Hogy ezen utóbbi terv nagyon is elfogadható lett volna, ahhoz alig kell több commentár, mint ha mindenek előtt azon óriási akadályt vesszük figyelembe, mely a másik megállapított

terv, t. i. az érvölgyén haladandó vasut által a vasvári alagut furásával a társulatra nehezedik. A mintegy nyolcezer ölnyire átfurandó magassalat az ausztriai állami alagutak bármelyikénél is nagyobb lenne, mert a Ghega Károly által merészen tervezett s világhírű semmeringi alaguton is az átjutás hét perczig tartván, felülmúlta azt hosszúságra a vasvári, miután azon átröpülni a mozdonyok 15 percznyi idő kellend. Nevezetes hátrány tehát ezen alagut, mely a Vasmegyét Zalától félhold alakban elválasztó hegységen át tervezetett, s a mely a pályára nézve kikerülhetlennek látszott, — hogy ez csak látszat volt, s valósággal nem úgy van; ha valaki Zala-Egerszegről a Szala vize partján Zalalövő felé, Körmen, Kis-Unyom Szombathelynek Vasmegyébe majdnem folyton egyenesen utazik — könnyen meggyőződést szerezhet róla. Vasvár helyett tehát Körmentet, s minden áron Körmentet kellett volna kitzni a vonat útjával, mert ezáltal, míg egy részről az élénk vasme gyei székváros Szombathely érintetett s Zalamegye északnyugoti részétől délkeleti részéig vasut által végig szegetett, mi több Lendva vidéke is Regedéig közlekedést érintetett volna, másrésztől, — s a mi legfőbb: a kikerülhetlennek látszó költséges alagut mellőzhető leendő, miután a Zalalövő vagy Körmen felé előforduló egyetlen lövői part nézetünk szerint nem kíván alagutat; mert hiszen, ha Gloggnicznál 1308 lábnyiról Semmeringig 2788 lábnyira fölropitheti a mozdony a vagonokat; miért nem történhetnék meg az a Körmen felé eső pár jelentéktelen paron néhány ölnyire, fel- s levezetés által? Igaz ugyan, hogy Körmen felől jövőn a vonat, elkerülte volna az ugynevezett érvölgyet, s akkor Szent-Mihály helyett Sajtörön kellett volna állomásoznia a Váliczka völgyét hasitandá végig, mely völgy Oltárcz, Eszteregnye felé megszükülván, Rigyácznál a letenyi országra kijövő vasut némi akadályra talált volna ugyan; de a stájerhoni szűk völgyeleteken átvonuló sinekhez képest gyermekjáték leendő ez, s nem is rugott volna a kiadás annyira, mint így a posványos berkü Rajk, Gelyse és Gelyse szigeti lapályon lévő turfa s ingovány miatt rug az. De a Váliczka felé azon csekély akadályt, is mely a megszükülő oltárczi rész felé merült volna fel; igen könnyen elkerülhető volna a társulat, ha t. i. a Váliczka völgy végénél kelet felől fekvő börczencei hegy alatt — mely a hahót-kanizsai volt postautra néz — rövid s csekély költséggel könnyen átfurandó alagutat épített volna. S ekkor, — kell e több nyerelemény mint az, hogy így a vasut Körmentől Kanizsáig torony iránt haladott volna?

De nekünk zalaiaknak a körmendi-rigyácsi vasut által a már említettem Alsó-Lendva vidéki kapocsból származó előnyökön kívül főnyerelemény leendő; 1-ször azon arány, mely az által a zalai vasuthálózatban eredményezettett volna; mert a kehidai völgynek Keszthely és a tervezett győr-keszthelyi vonal által, — az érvölgyének pedig Kanizsa által vasútja egy is közlekedést lévén, Zala nagy s terjedelmes Lövő, s egerszegi járásainak a tótsággal együtt szinte lett volna közlekedést vasútja, miből 2-or önkényet következik, hogy Zala ezen vidékeinek bortermő hegyei, életerős erdei, fenyvesei a dunántuli kereskedelemnek ez által jelentékeny lendületet adván, Zala megye az összes haza műipari jólének, felvirágzásának még nagyobb tényezője lett volna.

Fájdalom, hogy egyesek is, kiknek érdekei ez által nagy mérvben érintettek, s kik ezt kiverhetővé tehetik vala; hideg közönytől nézték

az egész tervnek csendes kimulását. Így a körmendi urodalom birtokosa herczeg Batthyányi a tetemesre rugó költségek némi részbeni viselése iránti felszólításra semmi intézkedést nem tett. Ép úgy herczeg Eszterházy Pál is egykedvűen nézte a vasutnak lendvai s nemphthi urodalmi mellől másfelé vitelét; pedig csupán a nemphthi urodalmában 20,000 holdra terjedő őserdők éji homályába mennyivel több világot vetett volna a civilizatio, egy azok mellett elhaladó vasut által! Vajha! most már ne kellene pusztában kiáltóknak lennünk e tárgyban! Egyébiránt az idő majd megérlel mindent... Most csak annak örüljünk, hogy a sopron-kanizsai vonalon, ha nem is ott, a hol mi szeretnők, de elég az, hogy folynak a munkálatok, — s hogy megértük az időt, melyben Győr, Sopron, Fehérvár, Kanizsa, mindannyi érdekes lánczazem a magyar kereskedelem dús fűzérében — egy lánczolatba köttetett össze, — s a gazdag tiszavidéki kánádon kívül most már tul a Dunán is industriával összekötött felvilágosodottság, kereskedelmi hajlam, s ezekből eredő jólétet, tekintélyt, anyagi és szellemi erő adnak édes magyar hazánknak!

TUBOLY VICTOR.

A Hooibrenk-féle szőlőmivelés módjáról, mely 100 akó bor helyett 300—400-at ígér.

Bárkivel találkozók is az ember, alig hall egyébről, mint Hooibrenk és Péterffy szőlőmivelés módjáról. De miről is beszélhetne az ember tüzetesebben most, mint oly tárgyról, mely tárczájának gazdag megtöltése ígéréstével foglalkozik.

Hooibrenk saját szerű mívelés módjával 100 akó bor helyett 3—400-at biztosít, azaz: három-négyszeres jóvődelemről. Ez mindenesetre oly kecsgető ajánlat, vagy biztosítás, melyet a mostani szegény korban csakugyan nem lehet elvotni, de még kevesebé lehet szó nélkül hagyni.

Hooibrenknek a néphez, úgy szólván nemzetekhez tott ebbeni felhívását siket fülekkel elhallgatni nem lehet, mert csontvelőre ható ígéréte sokkal meghatóbb, hogy sem aluszékony közömbösséggel lehetne elröptetni. A munkás kezek kitérve várván az alkalomra, mit sem késének a késnek, kapának megragadásával. Egyesek tőnek vállalatot, hogy meggazdagodjanak, de a közgazdagság támogatására vidékünkön, avagy tán az egész országban is, csak egy vállalkozott, és az Péterffy ur, a keszthelyi vinczellérképezőnek igazgatója.

Megértvén e derék honfi a kornak ezen érett intését, mit sem késett egy vinczellérképezőnek létesítésén működni. Éjjel-nappal fáradozott ennek élető védelmében, míg elvégre roppant pénz- és időáldozattal sikerült neki a felmorult özernyi nehézségek legyőzésével létrehozni. Neki köszönheti megyénk, neki más megyé, hogy évenként képezett vinczellérket nyerelemény.

Mint értesültem, már is 12 tanonca és egy, a budai vinczellérképezőben kiképzett vezérvinczellérje van.

Hogy e vinczellérképező mint van szervezve, szegényen kell bevallanom, nem tudom! Pedig N. Kanizsa és Keszthely épen nincsenek távol egymástól. Dolgaim torlák vissza mindeddig látogatási igyekezetemet, azonban quod differtur, non auferitur.

Láttam tanoncaikat, láttam a vezérvinczellért és beszéltem is velök, azért elmondhatom, hogy ügyes vinczellérképezőket lehetnek belőlük, mert bennük sem a testi, sem pedig a lelki tehetség nem hiányzik. Kézükben jól fordul, mozog a kapa, kés, olló és fűrés; igen is kielégítőleg tudják előadni a növényiszervtantat. Hiszem is, hogy azok, kiknek kegyéből tanonczkodnak, teljes megelégedést nyereleménynek. Adja is az Isten, mert hazánk szőlőszecinek úgy is sok ily képezett vinczellérre van szüksége.

Ki Hooibrenknek ebbeni felhívására tétlen maradt, az csakugyan nem érdemli meg a mindennapi kenyeret. Az ily jókor érkezett figyelőre késsen kell lennie minden embernek, mint a gőzsnak

ordító vész sivitására; mint a jó katonának a parancsára: helyre igazodj!

A nagyszerű ígért és az ellentét, egymás ellenére harcolnak úgy, hogy az ember azt sem tudja, hova, merre a munkás kezével! Egyedül a sok bor, a sok pénzígért vezet az embert karöltve a szőlő-tőke mellé, hogy ezt életre halálra Hooibronk-ronna.

Én is azok egyike vagyok, ki rohanva mentem Hooibronk karjai közé. Mivel pedig észkepi előismeret hiányával valék, első teendőm volt Hooibronk könyvének megszerzése. Későbbem került kezemre Péterffy ur könyve.

E szakkönyvek megérkezése nem maradt más hátra a tanuláshoz. Ugy is lett. Tanultam én ezekből, mintha csak vinczellertanásra készültem volna.

Kedvem ugyancsak elfogyhatatlan volt, mert egyre-másra azon rajzokat néztem, melyeken a szőlőfűrtök nagy mérvben valának láthatók. Hooibronknek egyik rajzolt tőkén, mint 1 tőkén, 40 fűrtöt olvashatni meg, s hozzá az, hogy ezek mind valóságos katonai rendben állnak egymás mellett.

Hooibronk könyvecskéje vékony, mert a szőlőművelés módját csak két lapra írta, mely után egyedül az indulhat, kinek a szőlőművelésről kiterjedtebb ismerete van és jól tudja felfogni a rajz értelmét. E kettőből készíthetni egy egészet.

Péterffy könyve értelmesebb. Ebben is vannak rajzok, melyek valamivel kevesebbet ígérnek ugyan amannál, de még is sokat.

A könyvek közül Hooibronk é Bácsban nyomtatott ki 1859-ben, e cím alatt: „Noues Verfahren zur Cultur des Weinstockes um sowohl die Quantität zu vermehren und die Qualität zu verbessern.“ Péterffy urnak könyve Pesten jelent meg 1861-ben, e cím alatt: „Segéd tudományok gyűjteménye mezoi gazdák számára VIII.—IX. füzet.“

E két könyvecske közül elsőben bírák Hooibronkét, tehát ezt kelle követnem, azért már 1860-ban 8000 tőkéből álló új szőlőt telepítettem. Egy 1000 tőkéből álló anyaszőlőmet azonban azonnal Hooibronk szerint szálveszszőztem, meghagyván mind a mellett a régi mód szerint elültetett tőkéket azon állapotban, t. i. tőkét tőke után 1½—2, sort sor után 3 lábnyi távolságban. Egy másik táblában néhány isabellái, chasselas rouge-t, és több oportót rendeztem el H. szerint. 1861-ben megjött a termés ideje és én csalatva lettem, mert a téli fagy elől földdel lefedett szálveszszőzim mind megfűledtek, bimbai elfekottültek és terméketlenek maradtak. Ujra kellett e szerint a tőkéket sörtegetni az elholt vesszők lenyosásával.

1862-ik évre ismét így kezelttem azon szőlőmet, melyen a múlt évben mi sem termett. Ez évben a kádarka és tőtszőlő hozott ugyan, de oly silány fűrtöket, hogy tizenkettőt alig számíthatok egy becsületes fűrtőre: szemei igen aprók és ritkák. Az isabella, oportó és chasselas rouge ellenben igen is dúsgazdag, tömött, nagy szemű fűrtőkkel bír.

E vidéken én voltam tán az első, ki Hooibronk szerinti kísérletet tettem. Egy évvel utóbb láttam csak ily módon kezelt szőlőket a bagolai, szt.-györgyvári, gelsei és pogánvári szőlőhegyekben. Nem kevesebé bántott a kíváncsiság, azért nem is igen sokat késtem ezeknek megazemlélésével.

A most nevezett hegyekben csak azokat néztem meg, melyek Péterffy ur tanonczvinczellérjei és vezérvinczellérje által munkáltattak. Hogy mit tapasztaltam ezekben, tanulság s mihez tartás végett tán nem fölösleg tudni.

A nevezett szőlőkben a tőkék állítólag Hooibronk szerint volnának kezeltok, de nem úgy van. Ezek Péterffy ur módjára vannak ellátva, tehát H. módjától eltérőleg. Hogy pedig mennyiben tér el a munkálati mód egyike a másiktól, kitűnik ezekből.

1. Hooibronk csak az egymástól mintegy 2 ölnyre távol álló tőkéket vesszi szálveszszőzés alá. Péterffy ur tanonczai a régi mód szerint, azaz: a sűrűn állókat is szálveszszőzik. Tehát midőn Hooibronk ültetése szerint egy tőkének sok földtér marad táplálásra, ekkor P. szerint a sűrűn rakottaknak félannyi sem marad.

2. Hooibronk 2 szálveszszőt hágy meg termőre, kettőt pedig egy szemre metax vissza, s ebből neveli a jövő évre meghagyandó termőszálat. Péterffy ur tanonczai is így ozelekszenek, csak hogy ezek még két ugarvesszőt is meghagynak a harmadik évre. Tehát midőn Hooibronk 4 vesszőt novel egy tő-

kén, akkor Péterffy ur vinczellérjei 6 szálat hagynak meg.

3. Hooibronk a szálveszszőt nagyon közel fekteti a földhöz és így húzza tovább az ellenkező tőke felé, hozzá fogván az ellenkező tőkének egyik szálveszszőjét és végeivel köti e kettőt egy kis czövekhez úgy, hogy a vesszők dorokon épen nem közelitnek meg egymást, tehát minden lehuzott egyes vessző magán áll. Péterffy ur tanonczai az egyik tőke szálveszszőjét a másik tőkéhez, vagy ennek karójához kötik keresztben, ha pedig nem érnék el ezeket, akkor külön karót vörnek le számára. H: a lefektetett vesszőket nem emeli fölebb soha. Péterffy ur növendőkei ezt megteszik úgy, hogy némelyike 1½ de 2 lábnyira is fölebb áll a földtől. Így midőn H. szerint a szálveszsző szoros ivben marad szüretig; P. szerint ezen tágitattik, midőn, amax szerint a nedvkeringés korlátoltatik, P. szerint fölszabadittatik.

Hooibronk a fűrtös vesszőcskéket fűrtön fölüll a 4-dik levél felett csipi el. Péterffy ur vinczellér-tanonczai fűrtön felül egy levelet sem hagynak meg, vagy elvélve csak egyet, tehát a vesszőt a felső fűrtön felül azonnal megkurtítják. Így, midőn Hooibronk fűrtjei levél-árnyfödöttök, akkor a Péterffy ur omberei által kezelték védtelen, mezítelen csüggnek a forró nap hevőben.

Ezek azon különbözötő munkálatok, melyek egymásra farkasszemekkel néznek, s a melyeknél fogva Péterffy urnak e szőlőművelési módját inkább mondhatni: „Péterffy új szőlőkezelése módjának,“ mint Hooibronkét utánzótnak.

Az így kezelt tőkékén sok volt ugyan a fűrt, kivált a tőkéhez közel és a vesszők végén, de ezek mind silányak valának: apró és ritka szemekkel birt minden egyes fűrt. Csak az isabella, az zöld muskotály és a chasselas rouge, mint a lugosművelésre legalkalmasabb szőlőfajok valának jól termettek.

Megnéztem ezekben a rövid csapra, az egy szemre metszett tőkét is. Ezek mind szép és teljes fűrtöket hoztak. Hinni lehet, hogy ezeken a kevesebb fűrtök (több és jobb nedvet fognak adni, mint amazok fűrtjei). Csakugyan úgy is van, hogy a szálveszszőn termettek közül 30 fűrt nem ér oda, hová a kurta csapra metszett tőkékön termettek közül 8.

Azt mondák a szőlőgazdák, hogy e szálveszszőzéssel sok oly tőke is hozott egy kis kóstolót, mely eddig soha nem gyümölcsözött, holott a tőkék már elég korosak s mintegy 10 év óta türetnék terhül a földön! De azt is rebesgették, hogy roppant költségbe került e szálveszszőzési munka.

Kedvesen hatott reám a tanonczoknál földmunkálati módjuk azon tehénszáju és görbepolyú kapával, melyet Budán általán használnak, nálunk pedig még a vasáros boltokban sem kaphatni. A föld úgy szólván minden kapálással felforgattatik, gyorsan és bizton folyik vele a munka, legyen a föld kemény, vagy porhanyó, az különbséget nem tesz. E kapával kárt nem tehetni, mert vele nem vágatik, hanem csak húzatik a föld. Valóban érdekes és tanulságos látvány a tanonczoknak a nevezett kapávali munkálkodása. Oly czélszerűnek ismertem pedig e kapát és z vele való munkálatot, hogy ezentul mindazt, ki nem ily kapával és másképen műveli szőlőjét, nem nevezhetem szőlésznek, hanem öléssz nek. Ki szavamnak nem hisz, menjen és hidjen saját szemének.

Hogy mindezekből mi a tanulság, mondanom nem kell, hisz érett elméjű egyénekek van dolgom. Én egyebet nem mondhatok, mint mit mondanak szakavatott országos szőlészeink, melynek rövid foglalata ez:

- a) a szálveszszőzéssel, a hosszucsapra metszéssel nincs a tőkének hosszú élete;
- b) a szálveszszőzéssel tetemesen nő a költség. Ezt teszi a karózás és a sokszoros kötözés; a sok karró
- c) az első évben sokat terem ugyan a szálveszsző, de a tőke annál kevesebbet hoz jövőre. Amegy a fűrtök nem tökéletesek, nem levesek, nem izletesek, tehát sokkal kevesebb érők minőségükre nézve azoknál, melyek a fejre, a rövid csapra való metszéssel teremnek. 30 amolyan fűrt ér föl 8 ily fűrttel. Munkást is sokkal többet vesz fel a szálveszszőzés a kurta csapos kezeléssel.

Fölre minden személyrei czélzásokkal. Nem akarok én őszinteséggemmel bár kit is megközelíteni. Szemeim előtt csak tőkék fénylenek és élnek, egyéb semmi. A pálczatörését is más, avatottabb s erősebb kezekre bízom. De kell, hogy őszinték legyünk egy-

más iránt, mert ha nem, akkor ismét csak tapogatva haladunk a sötéttségben, míg elvégre a mulasztás keserű következtéseiben fuladunk meg.

Kelt Nagy-Kanizsán, július 13. 1862.

TERSÁNCZKY.

A kendertermelésről.

Igen helyesen jegyzi meg Schvarz a belga gazdasátról írt remekmunkájában: hogy a kendertermelés a gazdaságban, annak minden ágazatai közt a legjövödelmezőbb, elannyira, hogy azt méltán lehet azon embernek tekinteni, mint a ki nem csak a magára fordított költséget téríti meg busásan, de azontúl még azon kiadásokat is pótolja, melyek több más megkísértett gazdasági ágazatok oseményes meghiusulása által okoztattak.

A kendertermelésről a magyar hazában híres Bács megyében egyik nevezetesebb kender termelő község Bács városa. — A forradalom előtt jóval e megye törvényszéke előtt, jelenlétemben egyszer a báci elöljáróknak, a városnak az uradalom ellen vesztett pörében hirdottott a felsőbbi ítélő, mely szerint a község az uradalomnak a 30,000 forintra haladó summának megtérítésében marasztaltatott el. — Midőn ez alkalommal az első alispán az elöljárókkal tudatta, miszerint már a nemes megye részéről intézkedés tétetett, hogy a városnak könnyebbségére idő engedtessek ezen összegnek apróbb rátákban időnkénti lefizethetése végett. — Mire a város bírása felszólalván, köszönetét jelentette a megye ezen atyáskodó gondaskodásáért, és engedelmet kért, hogy e ezen körülményt a város lakosságával tudathassa, és hogy a lakosság határozatát a megyének meghozhassa. — Mire másnap a törvényszék előtt megjelenvén, jelentette: hogy a városnak ezen kegyességre szüksége nincsen, miután ő az asztalra tett pénzt elhozta. — Melyre, midőn az alispán kérdezte, hogy birták ezen tekintélyesebb summát ily rögtön kiállítani? — Melyre a bíró mosolyogva azt válaszolta röviden: nemes uraim! vessenok kenderet és nem fogják kérdezni, honnan lehessen fizetni.

E megye egyik előkelőbb rationabilis, okszerűen gazdálkodó, s szerencsés előmenetellel számító birtokosa, Bács városa szomszédságából, csak közeliben látogatásával szerencsétlétvén, — a gazdasági tárgyáról felmerült barátságos beszélgetésünk közt értesített, hogy ő a kender nagy mérvben termeli, s noha neki a termelés egy hold után 60 forintjába kerül, mégis neki 120 frt. körüli nyeresége marad. Mi a Schvarz megjegyzését igen igazolja.

Magam is a forradalomnál jóval előbbi években a kendertermelést nagyban űztem, s 300 holdat is vetettem, értetődővén, jó trágyás földbe. — Én hetedik markot adtam a nyűvésért, és a tizediket az áztatásért; a kender az áztatóba és úgy haza is saját erőmmel hordatván, kazalokba rakattam, addig költségem nem lévén. Azután a tilolásért 3 váltó forintot fizottam egy mázsáért; a gerebenozást saját kötelgyártóm végezvén, s noha a kőcz még akkor áruozikk nem volt, melynek mázsája most 5 frton kel; és noha én akkori időben egy mázsa kender csak 5 pfrtért adtam, melyért most 16 frtot adnak — mégis egy hold 9 mázsa általános termés után 45 pengőforintot hozott; midőn akkor egy hold földért csak 5 pfrt haszonbért adtak. — Ha pedig olykor elégséges vállalkozókat a nyűvésre nem kaptam, lekaszáltattam a kender, midőn a hetedik marok is nekem maradt. — Azután kendermagom, a vetőre kellőnek lerovása után 300 mérő szokott teremni, melynek mérejét 6 vfrton eladván, ebből még 1800 frtnyi jövödelmem volt. — A tilolás után maradt töveket pedig hét lakó szobáimnak maiznerfőle fűtésére használtam, egyszeri fűtésre 3—4 kosár elég lévén, naponta 2—3 szoros fűtés mellett, sőt még a takaréktűzhelyen is használható volt ezen törek, mint igen alkalmas tüzelő, miszerint a havonként kiadni szokott 3 öl kemény tüzelő fáért fizetett 18 frtom is megmaradt.

Ezekből tehát elegendőképp bebizonnyul a kendertermesztés hasznos volta; minél fogva az nem ajánlható elegendőképp, mint a gazdasátnak egyik legjutalmazóbb ágazata, azon megjegyzéssel: hogy a megvásárlásban óvatossággal kell lenni, és e végre a vető mag Apatin vidékéről szerzendő; miután Pestmegyében, de még Bács megye felső részében is, a magyar lakosság által apró vékony szálú, alig egy rőf magas kender szokott természetni, mely vászonkészítésre használtatik. Ez a gazdának mint gazdasági ágazat nem ajánlható, mert a mázsán keveset nyom, mi

azon kenderfaj, melyről Bácska híres, — vastag, két öl magas szárú és a magva kis faformában ágasan terem; ez azután az a kender, mely az angolok által kötelekhez használtatik gályákon és nagy áron fizetetik. — Ezelőtt a szomszéd Baranyamegyében, csak az említett apró és buzsáknak nevezett kender volt a polgárok földjén látható, midőn most már ez az apatini magas kenderfaj által háttérbe szorított.

Ezen kender az angolok annyira megkedvelték, hogy az 1820-ik év táján Apatinba raktárt építettek, és ott ügynököt tartottak a vásárlás végett. — Azonban fájdalom! némoly rozslékú, a vidékbéli megbizottjok által, kik nyereségy végett köveket kötöttek a kenderesomagokba, oly annyira károsították, hogy az angol ügynök a miatt magát agyonlőtte és az angolok a magyar vásárlást abban hagyták és Odessában kezdték vásárolni. — Mig utóbb csakugyan a magyar kenderért visszatértek, miután a magyar helytartó tanács is kemény büntetéseket szabott az illetén csaláság megszüntetéséért. — Rigicza, jul. 26. 1862.

Id. RIGICZAI KOVÁCS JÓZSEF.

Keszthely, 1862. jul. 22.

Mióta utolsó leveletem irtam, néhány rossz és viszont kellemes dolgok történtek nálunk. — Hétfőn 14-én viradóra városunk éjszakai részén váratlan világitás történt. Az alvók t. i. Morpheus karjaiból a harangok rémes disharmoniájával ijesztenek föl. Tűz volt, mely az uraság u. n. felsőmajorját melléképületeivel együtt hamuvá tette. Nagy szerencse minden baj mellett az: hogy a lég csendes volt, s Aeolust csak egy gyenge Zephyrke képviselte.

A réa következő estőn pedig megérkezett Fűretről „Kisfaludy”, magával hozván a fűre di vendégeket, kiket 24 órai ittlet után ismét oda visszaszállított. Improvisált corsonk a Balaton partján ez alkalommal eléggé megtelt nézőkkel. Köztük vagy egy tucat szuronyt is vettem észre. Voltak roppentyúk is, ha nem is congregelék; volt zene a hajón s a paron; — a hajón meg, egy gyenge szózat is. Az egész kellemes jelenetet a gyönyörű új, ábrándos szemével — a holddal némán nézte. Ez alkalomra a színházban Sziligeti: „Fűre di szivhalászat”-ja adatott meglehetősen számú közönség előtt.

Az utóbbi időben élénkebb lett városunk, a jó idő s a fűre diak lassan közeledő vége miatt. Látunk elég érdekes idegen arczokat; kocsikat azaz hintókat, melyekben óriási lepkeként terjednek el a roppant gépezetű crinolinok.

A balatoni fűre diház újabban tetemesen javult; a kényelem több mint elején volt, mi egyszerűn a méltányos részvétnek tulajdonítható. Ezuttal tehát csak azt mondhatjuk: hogy az illető bérlő mindent megtett — mi tőle kitelt. A többi a közönség dolga.

Ha cronique scandaleuse-t kellene, azaz ha szabad volna írnom, egy meglehetősen becses szikrával gazdagíthatnám Nostradamus gyűrtjét. Faublas, Saint-Domingo, s mások sem liferáltak mindig jobbat e genre-ben. De mivel a cronique scandaleuse oly kényes portéka, melyet még egy merész colporteur is csak nagy vigyázzal csempészhet be; én elég ismerettel bírok az ügy fölött, hogysom szinte elég egyetlen volnék — a dolgot komolyan tradálni. Bocassanak meg tehát nekem önök, szép és nem szép kíváncsiak, hogy a dologról csak ennyit mondok. De ne higgyék, én azt: mintha én csak kíváncsiakka akartam volna önöket tenni.

E napokban leendő eldöntve a kérdős: vajjon polgármestere lesz-e ezentul Keszthelynek, vagy csak egyszerűn bírja. Mi ugyan city-nk érdekében egy lord mayor mellett szavaznánk; ha t. i. bennünket kérdeznének.

Színházunk repertóirja eddig meglehetősen volt, de még sincs eléggé a közönséghez alkalmazva. Ezzel ugyan nem akarom közönségünk izlését kétségbe vonni; mert az igen bő értekezésekre nyújtana alkalmat — melyekben bizonyosan én lennék a vesztes, — csak mondani: hogy a társulat vezértagjai a hiányt is eléggé érekednek érezhetlené tonni. A közönség kedvencei és méltán: Mátyásiné a., Szuper-Policinello, Károlyi, János.

Figyelmeztetjük ezuttal a társulat egy tagját, hogy a szobaleány-szerepekben sem föltétlen kellék ám az örökös nevetés. Mint Aurora pedig épen rontotta a hatást. Vagy talán azért nevetett, mivel népmása — a hajnal, költői nyelven: a mosolygónak nevezetik? Udvariasságból nem csafoljuk a versiót. — Azonban új élvezet vár ránk. Priolle Cornélie

a pesti nemzeti színpadról — néhány szerepre hozzáuk érkezik. Mint hírlik Jókainé is szerencsétlen bennünket látogatásával.

A ház eddig rendszeren meglehetősen látogatott, bárha abban bizonyos itteni körök, magyar eredetük s nyelvük ellenére nincsenek is képviselve. A magyar nemzeti színlelőadásnál mint látszik több élvezetet nyujt ama köröknek a marsiak társasága.

Ha különben ezek után az olvasónak úgy tetszik mint nekem — elhallgatok; nehogy oly ironicus apathiába essem — melyben Hamlet szeméivel kellene az embereket nézmem.

BUDAI.

Veszprém megye, jul. 28.

A hő nyári napok, a csaknem folytonos, s nagy mértékben szárazító szelek meghozták az aratás áldó időszakát, kivéve a magort vetett zabot, gabnáink már le vannak kaszálva (az olönyösebb aratást a gyorsabban végezhető kaszálás kiszorította a használatból). Néhány helységnek (Tóthvázsöny, Vámos éjszaki határa) kivételével jégeső-csapás általi sujtatás nélkül jött el az aratási idő... igaz, hogy a junius 17-ki sok helységet érintett, de az említett két határ kivételével, a vetésekben észre sem vehető kártott. Hogy szalmára nézve kevesebb a termés, mint tavaly volt: azt látjuk. Szemre nézve minő fizetők lesznek a keresztek, azt nyomtatás és cséplés végeztével fogom megírni. Előre is írhatok annyit, hogy a tisztabuzsá s árpa szép... a rozs szemé elszorult, sok kalász üres!

Takarmánynövényeink közül a moharvetés sok helyen ki sem kelt. A búkkönyös zabokból kivésvén a búkköny nagy része, a zabot magul hagyták meg, nem aratták le takarmányul. Mint szénánk — úgy takarmánynövényünk is sokkal kevesebb a tavalinál, s tán épen ez az oka, hogy a takarmány ára növekedik, s oly kalangyáért, minőért most egy éve 5—6 ftot adtak, most 10—18 frtot ígérnek egymásra az emberek árveréselek alkalmával.

Lapályos, vízöntéses réteinken szépen hullámozik a sarju, de emelkedettebb, száraz helyeken nem nőtt utófü, s az ily helyek már is meglehetősen vannak felszabadítva, minthogy a közlegelőkön egy elárvult fűszál sem látható.

Marhákról levén szó, nem hagyhatom említés nélkül, hogy épen most — a legnagyobb munka — a takarás idején, valószínűleg a nagy szárazság miatt marháink száj- és lábfejében szenvednek, mely miatt alig lehet hasznukat venni. Ez azonban csakis hátrányos — de nem veszedelmes, mert még eddig egy sem dögölt meg a betegségben. Hátraveti ez általánosan elterjedt betegség a takarodást, leromlik benne a legjobb marha is, de el nem vész.

Kapás növényeink igen szépek. Szőlőhegyeinken már puhynak a korai szőlők, s a legelső szüretelők: a seregélyek és darázsok döbentő számmal jelennek meg.

Méheink nagy része elvesz, ha augusztus kedvező nem leend.

r. l.

Mohács, jul. 26. *)

Különös újdonsággal írhatom, mely valóban megérdemli, hogy köztudomásra jöjjön, miszerint a gőzhajói versenyek által a közönség részére valóban gonosz tények jönnek létre. Nem szükség mondanom, hogy és mikép, általán tudva van az, hogy a dunagőzhajó társulat, midőn Mohács—Pécs közt a vaspályát építteté s a szükséges földrészt magának hatóságilag expropriáltatta, bizonyosan a közjóért történt a kisajátítás; mert ha a társulat csak magának építteté a vaspályát, kár volt annyi szegény földtulajdonost erőszakosan károsítani. Azt akarom ugyan ebből kihozni, hogy egy vonat naponként várakozik a Pestről jövő hajókra, a kiszálló s Pécsre utazó utasokat szállítandó. Fájdalom, hogy az utazókat már néhányszor azon vérig bosszantó eset érte, miszerint azok, kik a Lutzenbacher testvérek hajójával jöttek, s csak 2 percczel később szálltak partra, mint a Duna-gőzhajó-társulat hajójával jött utazók, a vaspályáról visszamaradtak. Nem tudom, mit akar az említett társulat ezzel nyarni?

Ez által a Lutzenbachereket még sem dönti meg, ellenben a közönséget heves kifakadásokra ingerli. Mindenesetre igazságtalan, hogy a társulat az utazóközönségen enyhíti bosszujának szomját, s oszadalom, hogy a hatóság ily készakarva előidézett hátrány meg-

*) Megenged ön, hogy hely szűke miatt levelének előreszt kihagytuk, s jelenleg csak a „tényeket” vetünk ígénybe.

Szerk.

szüntetésére még nem tett lépéseket; mert szerintem csak nem jogosította fel a társulatot senki sem, hogy a közönséggel kénye kedve szerint játszassék! Ha bár a vaspálya tulajdona, a földek kisajátítása nem a társulat érdemeért, hanem a közjóért történt; onnélfogva a közönség jogosan követelheti, hogy a vaspálya ügyvezetősége részéről intézkedés történjék: miszerint az elindulásra bizonyos határidő legyen szabva, melyre mind a társulat, mind a Lutzenbacherék hajója megérkezhetik; s ha tán az utóbbinak hajója a határidőt meg nem tartaná, akkor a vonat elinduljon.

KUGYORAY EDE.

Hírek és események.

Jul. 24-én Kanizsa város képviselő választmánya gyűlést tartott t. Vlasiich Antal bíró ur elnöklése alatt. A több elintézendő ügy között, melyeket térlhiány miatt elhallgatunk, legelőször is a helybeli gimnázium ügye került tárgyalás alá. Elnök ur sajnálatát fejezi ki azon körülmény fölött, hogy a város, mely 1848 előtt 6 osztályu nagy gimnáziummal bírt, a bekövetkezett viszonyok miatt ezen előnytől elcsúszott, holott ezen tanintézet egyike volt a leglátogatottabbaknak. Kiemeli Kanizsa helyzetét, mely bőven bir mindazon tulajdonokkal, a melyek egy gimnáziummal bíró városnak főköllékei: kiváló kereskedések, a már meglévő és tervezett vasutvonalok találkozási pontja, olyan előnyök, melyekkel nem minden város dicsekedhetik. Továbbá a haszon, mely ilyen tanintézetből egyesekre, s ez által az egész városra hármaslik, míg a közelebből lefolyt évek alatt az ellenkezőt lehetett tapasztalni, miután a fölgimnáziumot végezni akarók más távolos városokba voltak kénytelenek pénzöket elvinni. Szükségessé teszi Kanizsán, mint alkalmas helyen fölgimnáziumot felállítani azon terhes körülmény is, hogy a vidéken, közelében épen nem találhatók ilyen tanintézetek, s így számtalan jeles elmé szunnyad el feledékenységekben, mert az al-gimnáziumot végzett szegény sorú fiut az anyagi szükség térti el a tudomány ösvényéről, s a vagyonsabbak is csak nagy áldozattal képesek gyermekeik szellemi kiképzetését eszközölni, nem említvén, hogy a közelfekvő testvér Horváthország magyarul tanulni öhajító gyermekeire nézve is mily nagy előny volna ez. sat.

A képviselő gyűlés teljesen méltányolván az elnök ur által előadottakat, minden utat módot megkísértendőnek vél ez ügy elintézésére.

Ennek folytán egy 8 tagból álló bizottmány neveztetett ki, melynek föladata legyen az intézet létesítésére közreműködni, egyeseket úgy, mint társulatokat anyagi hozzájárulásra buzdítani, a költségvetést meghatározni, s minthogy az iskola helyisége jelenleg még nem elegendő meg a célnak, azt elég tágnassá és czélszerűen átalakítani. Végül meghagyatott a bizottmányi tagok hármának azonnal Budapestre menni, részint a tervezett 8 osztályu gimnázium felállítására felsőbb engedély kieszközölése, részint a ft. kogyesrendi fönökséggel való abboli értekezés végett, hogy már a legközelebb bekövetkező tanévre az 5-ik osztály megnyithatása tekintetéből alkalmas egyénekre fölkészíteni sziveskedjék.

Hogy lesz-e ezáltal kívánt sikere a nemes törekvésnek, azt meg nem mondhatjuk, de annyit minden esetre remélünk — s meggyőződésünk szerint nem hiában — hogy ezen szent ügy Kanizsa város s a lapunk homlokán tündöklő két megye lelkes közönségének közreműködése mellett hajótörést szenvedni nem fog.

(.) N. Kanizsa, jul. 30. A helybeli gimnáziumban a vizagálatok júli 20-án fejeztettek be nt. Do bay Elez igazgató ur vezetésé alatt. Az ifjuság nagyobb része dícséretesen fejezte meg várakozásnak. A f. évben következő máj. ur. működtek az intézetben: Szajftlör Elek a 4-ik oszt. főnöke, eléadta a latin nyelvet a 3-ik, 4-ik oszt. németet a 4 osztályban; Zámbo János a 3-ik oszt. főnöke, eléadta a történetet, mennyiségtant és természetudományé a 3-ik és 4-ik osztályban; Komoz János, a magyar ny. tanára a 3-ik és 4-ik osztályban; Dolmányos György 2-ik és Balcsa Sándor az 1-ső osztály tanára, kik az igazgató által kezelt hittan. kivételövel osztályaikban valamennyi tanargyat eléadtak. Az ifjuság létszáma a 4-ik osztályban 22, 3-ik osztályban 19, 2-ik osztályban 22, az 1-ső osztályban 29. Összesen: 91.

(.) Az okmi osztály szintén kibocsátá tangyermeköit az öhajított szünidők élvezetére. — Ez év folytán 4-ik osztályban Nucsocz Józsof, a 3-dikban

Páros Endre, a 2-dikban Récsény György, az 1-sőben Horváth Pál tanító urak szorgalmas kezelése alatt fejlődtek a haza új reménybimbói. A leánytanodában pedig, mely 3 osztályt számít, Rosenthál Helén asszony, Rosenthál Antal a Bauer József urak valóban méltánylát érdemlő fáradsággal vezették a tanügyet, mi azon nyilatkozatra indít bennünket, vajha más felosztást nyerno jövőre e kistanoda, nohogy mint jelenleg jövőre is egy tanító alatt 200 kis gyermek kénytelenitessék tanulni, mi igen nehezkesé teszi az előmenetelt. Az összesen szám a fi- s leánytanodában 600-on felül volt. A vizsgálat kielégítő sikert tüntetett elő.

(.) Kovács Gábor az úgy nevezett Gábor Czigány, ki mint ügyes hegedűs jó hírben állt Zala, Somogy- és Veszprémben, e napokban testvérével együtt a katonasághoz soroztatott, s azonnal Olaszországba küldött; — a kanizsai polgárok, főleg az ifjuság, hurjai zengését még nem felejtve, kiváltására akarja nyitni tárcáját; de ha szabad tanácsolni, kár lesz a fiatal zenész kiművelődését gátolni, melyet a katonaság fogyelme s nagyvárosokbani tartózkodása által nyerhetne.

— Folyó jul. 21-én a Kanizsától 2 órányira fekvő Gelyse-Szigeten 7 ház lett a tűz martaléka melléköpülteivel s a botakarított gabnával együtt. Alig gyuladt ki Gelyse-Szigeten, a szomszéd Gelyse lakossága tüstént segítségre sietett, de nem sokára vissza kellett fordulniok, mert Gelysén is tűz támadt s mint halljuk, az ott lakó kapornaki járás ósrendbiztosnak körülbelül 1600 ftra rugó kára lett. Szerencse, hogy gabnája s csalódháza biztosítva volt — ha igaz. Minden valószínűség oda mutat, hogy e szerencsétlenségök szándékos gyújtogatás következményei, mert f. hó 23-án ismét több pajta, istálló és kazal hamvadt el, s a lakosok annyira el vannak a csapások miatt rémülve, hogy már 3 család hagyta el a községet. Elismerést és köszönetet kell szavaznunk a pallini uradalom tisztjének, hogy fecskendők- s vizelt hordóikkal a hely színére siettek s az áldozatok mennyiségét kisebbítették.

— Jul. 29-én reggeli 9 1/2 óraker ismét tűzi láрма keletkezett városunkban, azon véleményben levén a lakosok, hogy Kis-Kanizsán van a szerencsétlenség, de nem sokára vége lett a csalódásnak, mert e baleset Sormás helységet érte. 11 ház melléköpülteivel, Batthyányi fogadjának fészere s benne 400 kereszt gabna lett a lángok martaléka egy ló- s majorsággal együtt; az összes kár kitehet 29000 frot. Mint értesülve vagyunk, az egész baj oktalán vigyázatlanságból származott t. i. a cséplők pipájából kiesett tűz által. Míg városunk s a szomszéd falukbéli néhány egyén a tűz körül szorgalma miatt méltó dícsérettel emelkedő ki, jogos bosszankodást s megrovásunkat kell nyilvánítanunk Sormás lakosai ellen, kik az egész dolgot tétlenül nézték a nélkül, hogy falubelieiknek több kitelhető módon segítségre lettek volna. — Vajha ezen gyakran előforduló szerencsétlen esetek buzdítanak azokat, kik a biztosítást mindeddig elmulasztották!

* Dr. Németh Károly barátunk, a bécsi Neumeyer-Mihailovics-féle kőjvonattal jul. 24-én Londonba utazván, ígéretét bírjuk, hogy Páris, London, Versailles, a sydenhami kristály palota, Guildhall, Hyde-Park sat. nevezetességeivel lapunk tárcáját fogja gazdagítani.

* A zeneszerzeményéről ismeretes Vesztor Imre körünkbe érkezett Pestről. A hangjegyek helyett most Verbőczit forgatja.

* Ki szép és jövedelmező birtokot akar vásárolni, olvassa el ezen sorokat. Az újd-pusztai Madarász V.-féle 522 1123/1200 négyszög holdból álló birtok első árverési határnapja f. évi szept. hó 9-én, a második okt. hó 20-án leendő. A 48,601 frt. 86 kr-ra becsült birtok ára készpénz, állam- vagy takarékpénztári kötelezvényekben fizethető; és pedig a letett 4000 frt bánatpénz bentmaradásával; a vételár 1/3 egy hó, 1/3 hat hó, 1/3 vagy is az utolsó rész egy év alatt. A birtok 1863-dik évi márczius hó 18-ig haszonbérben kiadva, mit a vevő fél tűrni tartozik, minden költség a vevő felet illetvén.

* Folyó évi augusztus hó 18-án lesz Marozaliban mélt. Meroy Károly főispán úr jelenlétében, az anyakönyvek és csikók jutalmaztatása a magas kormány által; mit ezennel tudatunk az illetőkkel.

* A már mult számunkban említett Röck István-féle gőzcséplőgép folytonos működésben van. Napon-

ként ad be a magtárba 200—300 p. mérőt, a gépfelügyelő állítása szerint: a tizedik részért cséplvén, keres a gép 20—30 p. m. tizenhárom órai napontai működéssel. Kell hozzá naponként 3/4—1 öl fa, mely a vágással együtt 7 frtba kerül; (ugyanannyi fát 10 mázsa kőszén pótolna = 10 frt.) 20—24 napszámos, kik közül a nők 60 kr., a férfiak 1 frtjával fizettetnek.

* Örömmel adunk tört lapunkban e lelkes felhívásnak; s hitünk erős, hogy sikoro lesz.

Somogy megye hölgyeihez!

A megyei kórházban évenként nagy számú sebesültek ápoltatnak, kiknek kórállapota e közhasznu intézetnek érzékeny kiadást okozó tépot és sebruhát igényel. — Felkérem a szenvedő emberiség nevébe, a minden szépet, jót s tisztot oly hön pártoló Somogy megye hölgyeit, hogy a háztartásukban elviselt vagy hasznavehetlen legparányibb vászondarabkát is összegyűjtetni, s a fenn említett célra hozzám küldeni sziveskedjenek.

A jöttet önmagában jutalmát leli, — nem szorul dícséretre, a hála azonban mindenkor a vett jókért szent kötelesség, ezt tesszem én is, midőn tiszteskedő ur engedelmével majd e becses lapok hasáblain az önzéstelen nemes adakozók névjegyzékét szives adományaikkal koronként közlendem. Kaposvárott a megyei nyilv. közkórházban július hó 23-án 1862.

Dr. TÖLTÉNYI,

Somogy megye kórháza első orvosa.

* A napokban Sz. Pálon (közel Kaposvárhoz) 12 ház leégett, biztosítva nem voltak.

* Ha már vasutunk van, illő, közlekedési vonalaink is, melyek kivált a vasut felé irányozvák, a legjobb karban tartassanak, mert termékeink csak így szállíthatók biztosan és gyorsan azon utakon, melyeken tavasz- és ősszel minden stáció egyegy lóba kerül. A megyében egyik legrosszabb, s a feneketlen sárból csak kánikulában száradó út a kaposvár-mérői, mely most hatóságnak czélszerű intézkedése folytán Klinker-féle úttá varázsolatik. A 3 öl széles, 1400 öl hosszú vonal (a kaposvári szedreskert végétől kezdve a kap.-mérői csárdáig) körül 35,000 o. é. frtba. Kell hozzá két millió darab téglá, s kész lesz a jövő év nyarán. Építője az ügyes és vállalkozó szellemű Souheilt Ferencz, kaposvári építőmester, ki az inkei Klinker-féle vonalt vonalt is készíttető; ki valóban egész lelkiismerettel lát az óriás munkához, s jó sikort ígér. Sokaknak nagy mennyiségnek tesz a fentebb említett 35,000 frt; de nincs más választás, ha megmondjuk, hogy a Baranya- vagy Zalából szállított terméköveléi építés épen két annyiba jöl... Közlekedési vonalainkra egyébiránt még vissztérünk; szolgáljon ez csak ujdonságul jelenleg.

Nyilt posta.

V. Öreg Lakos. Névtelenül beküldött műveket nem közölhetünk; keressen fel ön levélben bennünket, mert küldeményo feljogosít arra, hogy csak jót várhatunk.

Rigiczára, id. K. Józsefnek. Nem sokáig hever, lelkes somlári fogadja üdvözlőit. V. ügyvéddel beszéltünk; rajta lesz, hogy hasson. Annak a kedves kőnek lapunk iránti részvéteért vegye nagy hálaunkat; sparkodunk megérdemeln.

Sz. Liszlóra. A jövő számban jöhet, a 3-ikba már megkészt. „Mit ad a jövő?” Nekünk legalább adna — 4 havat. Ez oka: hogy csak a szobában társalaghatom vele. Hagyd meg azonban nálam. A találkozás tán meg lesz; s hogy odább is mehesünk, tudad velem, meddig lesz még azon a vidéken a „nagy ember”?

N. Démre. Új házaz ön, vagy nem? Győrbe, K. Páluk. Mintha kopogást hallottunk volna? dehogyl — csak álmodánk!...

Dr. Tarsaszy K.—nak, N.-Kanizsán. Köszönet a küldeményért; újat várunk.

„Házambor” — akaratunk mellett sem lehet. Mát kérünk. Kun-Szent-Miklóra, B. K.-nak. Kérjük tudósításait időnként; a lapot megrendeltük.

W. Károlynak, Pécsen. Köszöni fogjuk.

B. Simonnak, ugyanott. Nem kaphatnánk valamit a Pécs-Kanizsai vasutvonal érdekében?

Boglár. Nem sokára megyünk magunk.

Badenbo. Meglepett ön; a pár rokonnak adja át üdvözlőit; a lapot küldjük.

Tuzoknak. Nagyon nehezen repül.

Bécsbe, Á.-nak. Töled függ; minél többször jön, annál jobban szeretjük; ha hozzá férhetsz, szorítsd meg kezét, s mond hogy lelünk vele van...

„Szulki dohány a pipámban” — „Dráva, Dráva” — „Haragos a rózsám szeme” — „Az én bajom” — „Thaly Kálmánhoz” — „Szenvedek, de ki tudja azt” — „Marcsa” nem közöltemek. Ha önök e dalok helyett azt írják: milyen acélos buzajok termelt? hogy állnak a rétek; a repczének mi az ára, — mennyivel jobban üt ki a dolog?

Ft. S. Károly urnak. Alsokon. Meglepetéssel vettük a nagy érdekű cikket; t. olvasóközönségünk csak örvendhet, midőn lapunkban a tudományok fáradsatlan buvárt üdvözölheti.

T. V.-nek, N.-Kanizsán. Még nem értünk rá átolvasni, küldjön mást is.

Felelős szerkesztő: FODOR PÁL.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, jul. 30. Mai hetivásárunkon tapasztalhattuk, hogy a cséplés már mindenütt javában állhat, minthogy piacunkra roppant sok új gabonát hoztak, miért is mindenfelének ára valamivel lejjebb szállott, ugymint a buza (melyből legtöbb volt) 10, s zab 40, a hajdina 10 kr. mérőnként és a bor is 1 frtál lett olcsóbb; a kukoricza ellenben 10 krral drágább lett, és ha az Isten mostanában jó nagy esőt nem ad, rövid idő alatt roppant árba fog emelkedni.

Kaposvár. A jul. hó 25-én tartott hetivásárra polgáraink már vagy 50—60 kocsival megjelontek, s szép, nehéz buzajokat 5 ftra tartották; kelt a buza 4 ft. 50 kr., — 4 ft. 75 kron. Többen nem akarván a szabott ártól tágitani, még délutáni órákban is tartogatók termékeiket. A szerűkről kedvező hírek érkeznek; s azt mondják, hogy a termékek sulyja, szépsége s a jól fűzetés pótolják a keresztszámot. A terjedelmes gazdaságokban még tart a takarodás, s csak itt-ott láttak a nyomtatáshoz; hallottunk azonban már szerződéseket kötni a tiszta buzára 4 frt. 50 kr. — 4 frt. 60 kr. loco. A repczó keresett és jó árnak örvend, — mig sok helyen a gyapju most is a — hűvösön pihen, majd megjön a gazdája.

Győr, jul. 26-án tartott hetivásárunk mind a mellett, hogy a mult országosvásár közelébe esett, mégis egy a nagyobbak közül volt. Különösen kerpattott az árpa, melyet leginkább felső-ausztriai serfűzők vásároltattak. — Beszállított buza: 2227 mérő, rozs 329 mérő m., árpa 1084 m., zab 119 m., kukoricza 45 m., burgonya 137 zsák. Az árak következők: Egy ausztr. mérő tiszta buza 4 ft. 90 kr.—5 ft. 10 kr. közönséges 4 ft. 60—80 kr. kétszeres 3 ft. 30—50 k. rozs 3 ft. 30—50 kr., árpa 2 frt 70—90 kr., zab 1 ft. 80 kr.—2 frt., kukoricza 3 frt. 70 kr.—4 frt., köles 3 frt.—3 frt. 20 kr., bab 3 frt. 60—70 kr., szóna egy mázsa 1 frt.—1 frt. 30 kr., bor egy ako 7—9 ft., idoi burgonya zsákja 1 frt.—1 frt. 20 kr.

Piaczi árak s hírek.

Pest. 87—88 ftos buza 5 frt. 5 kr. Kukoricza 3 frt. 72 kr.

Trienzt. A buza starja 8 frt. 15—20 krjával fizetetik.

Eger. Buza 7 frt 60 kr. Kétszeres 6 frt. 40 kr. Rozs 6 frt. Árpa 3 frt 20 kr. Zab 2 frt. 80 kr. Kukoricza 5 ft. 60 kr. köblönkint.

Miskolcz. Buza 7 frt. 70 kr. Kétszeres 6 frt. 40 kr. Rozs 5 frt. Árpa 3 frt. 20 kr. Zab 2 ft. 30 kr. Kukoricza 5 frt köblönkint.

Kassa. Buza 4 frt. Kétszeres 3 frt. 20 kr. Zab 1 frt. 10 kr. Kukoricza 3 ft. 30 kr.

Ujvidék. Buza 6 ft. 20 kr. Árpa 2 ft. 60—70 k.

Pozsony. Buza 4 ft. 10 kr.—5 frt. 15 kr. Rozs 3 frt. 40 kr. Árpa 1 frt. 60 kr.—2 frt. 70 kr. Zab 2 frt. 10 kr. Kukoricza 3 frt. 50—90 kr.

Baja. Buza 4 frt. 20—54 kr. Kétszeres 3 frt. 7—20 kr. Rozs 2 frt. 94 kr.—3 frt. Árpa 2 frt. Zab 1 frt. 60 kr.

Vác. Buza 4 frt. 30—50 kr. Rozs 3 frt. 10—20 kr. Árpa 2 frt. 10—20 kr. Kukoricza 3 frt. 40—50 kr.

Bécs, jul. 22-én. (Marhavásár) felhajtattak 859 magyar, 1991 gal., 50 hoföldi, összesen 2900 darab marhátt Eladtak 1586 darabot Bécs, és 1109 darabot a vidék számára. Sulya 520—660 font. Ára darabjának 145—200 frt; mázsájának 28—31 frt. (M. t.)

Nagy-Kanizsai eleség-piaczi árak:

Julius 30-án 1862.

	Nagy-Kanizsa		Nagy-Kanizsa	
	ft.	kr.	ft.	kr.
Királyliszt mázsa	18	—	Burgonya . mérő	1 40
Zsemlyoliszt „	8	50	Répa . . . „	—
Kenyérliszt „	7	50	Alma . . . „	—
Kukoriczaliszt „	—	—	Dió . . . „	—
Marhahus . font	—	21	Szilva . . . „	—
Borjúhus . . .	—	24	Köles . . . itozó	— 12
Diszóhus . . .	—	26	Téj . . . „	— 8
Diszózsír . . .	—	48	Lud hizott . darab	2 40
Írósvaj . . .	—	50	Lud sovány „	1 30
Ludzsír . . .	—	80	Káca . . . „	— 50
Szalonna . . .	—	44	Palyka . . . „	—
Háj	—	60	Tyuk . . . „	— 50
Dara-kása . . .	—	18	Cairko . . . „	— 30
Aszalt szilva . .	—	—	Tojás . . . „	— 2
Bó	—	12	Borcset . . itozó	— 14
Vaj	—	60	Gyümölcsocset „	—
Hal	—	20	Sör	— 14
Sajt közönséges „	—	32	Pálinka szilva „	—
			Pálinka törköly „	—

Bécsi börze július 30-án.

Államadósság.	Adott ár	Tartott ár	Sorsjegyek.	Adott ár	Tartott ár
5% osztrák értékek	65 50	65 80	Hitelintézeti 100 frt.	129 80	130 20
6% Metalliques	71 —	71 30	Gözhajózási 100 " "	95 —	95 50
4 1/2 " "	62 25	62 75	Eszterházy herc. 40 " "	95 —	96 —
5% nemzeti kölcsön	82 10	82 40	Salm " 40 " "	37 —	37 25
1839-ki sorsjegyek	126 —	127 —	Pálffy " 40 " "	38 10	38 35
1854-ki " "	90 25	90 75	Clary " 40 " "	36 25	36 75
1860-ki " "	91 80	92 10	St. Genois gróf 40 " "	38 —	38 50
Földterhermentesítések.			Budai " 40 " "	37 —	37 25
Magyar	72 10	72 60	Windischgrätz h. 20 " "	22 —	22 50
Bánsági, horvát, szláv	70 50	71 —	Waldstein gróf 20 " "	21 75	22 25
Erdélyi	70 —	70 75	Koglevich " 10 " "	15 —	15 25
Elsőbbbégli kötvények.			Váltók (devisek)		
5% Lloyd	89 —	91 —	három hónapra.		
5% Dunagözhajózási	96 —	97 —	Amsterdam (100 holl. frt)	—	—
Bankzáloglevelei 12 hón.	99 50	100 —	Augsburg (100 déln. ")	105 50	106 —
Részvények.			Frankfurt (100 " ")	105 50	106 —
Hitelintézeti	215 —	216 —	Hamburg (100 M. B.)	93 50	94 —
Nemzeti bank	802 —	806 —	London (10 L. St.)	125 50	126 —
Escompte bank	644 —	647 —	Páris (100 frank)	49 70	50 —
Lloyd	226 —	229 —	Pénz nemek.		
Dunagözhajózás	428 —	431 —	Korona	17 25	17 35
Pesti lánczhíd	399 —	403 —	Császári arany	5 95	5 99
Ejzaki vaspálya	1975 —	1980 —	Napoleond'or	10 02	10 07
Allamvaspálya	244 50	245 50	Orosz imperialok	10 58	10 63
Déli vaspálya	282 50	283 50	Ezüst	123 25	123 75
Nyugati vaspálya	157 —	158 —			
Tiszai vasut	146 —	147 —			

Piaczi árjegyzék az 1862-ik július hó 30-án tartott hetivásár alkalmával.

Gabona nem vagy természetmény	egy osztrák mérő			Gabona nem vagy természetmény	Ára osztrák értékben	
	nehézsége	font	Ára osztr. ért.		frt	kr
Buza	86—84	5	10	Fehér babnak mérője	5	—
"	83—82	4	80	Gubacsnak mázsája	—	—
"	80—79	4	50	Méznek	—	—
Rozs	80—76	3	—	Szénának	2	—
"	78—74	2	80	Gyapjunak	150	—
"	70—68	—	—	"	100	—
Árpa	72—70	2	80	Ólfa	8	—
"	68—66	2	50	Uj bornak akója	6—8	—
Zab	50—46	1	60	Ó bornak	10—12	—
"	44—42	1	50			
Kukoricza	86—84	4	20			
"	82—80	4	—			
Hajdina	72—70	3	30			
"	68—66	3	—			
Repcze őszi	—	8	—			
" tavaszi	—	6	50			

HIRDETÉSEK.

Rummel János

Kaposvárrott

buzatéren a szt. János szobrának átellenében.

Tisztelettel figyelembe ajánlja jól felszerelt

vas-, fűszer-, csemege-, thea-, bor-, ásvány-vizek-, papir- és festék-kereskedését;

főfeladatul és elvül tűzte ki azt, hogy becsületesség, jó mérték, pontos és gyors szolgálat melletti jutányos árak által, a t. cz. közönség bizalmát megnyerhesse, ajánlja tehát magát kegyes pártfogásba.

Ez uttal szolgáljon tudomásul, hogy a 31 év óta fennálló

Trieszti általános biztosító társaság

(Assicurazioni Generali 20 millió forint alaptőkével)

ügynökségét átvette, és minden néven nevezendő

tűz-, jégkár- és emberélet biztosításokat

a legolcsóbb díjak mellett teljesít.

(19 3—2)

Halál és vész minden férgeknek!

Bizonyos halál. Csalhatatlan irtószó

patkányok, egerek, poloskák és svábbogarak kiirtására,

mely szert alulirt bátorodik a t. cz. közönség figyelmébe ajánlani. Alulirt az általa feltalált irtószóereinek sikere felől képes, ugy magánosok, mint államhatóságok által kiadott bizonyítványokkal magát igazolni, minélfogva számos megrendeléseket remél.

Ezen szer 10 évig is eláll és mégis sikeresen használható.

Kapható **Nagy-Kanizsán** egyedül csak **Fesselhofer Józsefnél**. Ára egy bádogszelenczének, mely **Riess Guttman** névpeccséttel van ellátva, magyar és német használati utasítással együtt **1 frt 10 kr. o. é.**

30 [24—2] **RIESS GUTTMANN**, vegyész és szabadalom-tulajdonos.

Haszonbéri árverési hirdetmény.

Somogy megye állandó árvatörvényszékének 1862. sz. alatti határozata folytán, Gyulai Gaál Lőrincz kiskoruit illető Kacsok, Bétzi határokban és Pataki pusztán az Igali járásban fekvő mindennemű fundus instructussal ellátott gazdaság, — szántóföld, rét, erdő, legelő és dézsmás szőlőből álló 1122 1/2 holdra rugó ingatlan birtok, urasági lak, ispáni lak és minden gazdasági épületekkel, malom, korcsma, csárda és szőlő-kilenczed, királyi kisebb haszonvételekkel együtt f. 1862. évi Szt. Mihálytól kezdve öt egész évre f. é. augusztus hó 25-én, Kacsokon a helyszínén, nyilvános árverésen haszonbérbe fog kiadatni. Melyre a venni kívánók meghivatnak. — A főfeltételek a venni szándékozókra 600 frt. o. é. bánatpénz és 6000 frt. o. é. (cautio) ovaompénz.

33 [3—2]

Svágell Nándor

rőfőskereskedésében

Nagy-Kanizsán egy segéd szükségeltetik. — Értekezhetni ugyan e kereskedésben.

34 [1-1]

Wajdits József

könyvkereskedése számára kerestetik egy a kellő ismeretekkel bíró gyakornok, valamint nyomdája-s könyvkötészetébe alkalmas inasok.
Bővebb értesítést e lap kiadóhivatala ad.

Gábrriel Katalin

leány-, tan- és nevelőintézete (Bécs, Stadt Rothen-thurmstrasse).

Ez intézetbe 5 évet meghaladt leányok, minden előismeretek nélkül fölvetnek.

Tantárgyak: vallás, irás, olvasás, nyelvtan, számtan, természettörténet és természettan, földrajz és történelem; **rendkívüli tantárgyak:** idegen nyelvek, rajz, zene, táncz és női kézmunkák. **Társalgási nyelv:** francia.

Oly növendékek, a kik az intézetben laknak s attól minden kellékekkel s kosztal ellátatnak, egy tanfolyamra (5 óra) 250 o. é. frtot fizetnek; a kik pedig csak nappal tartózkodnak az intézetben, egy tanfolyamra 150 o. é. frtot fizetnek; és a kik csupán a tanórákat hallgatják, havonkint 6 o. é. frtot.

E díjak mind előlegesen fizetendők.

A növendékek a szükséges ruházattal és ágyneművel, u. m. 1 mátráczczal, paplannal, derekajjal, 4 lepodóval, egy lőszőr- s egy tollvankóssal s fehérneművel, a melyek mind tisztán kell, hogy megjegyezve legyenek, hazulról ellátandók; az egyformaság végett ágyfát, szalmasurgyét és ágytakarót az intézet fog adni. — A felső ruházat mir ősege és mennyisége a szülők tetszésétől függ.

Minden növendék leány egy magaviseleti könyv birtokában van, a melybe minden héten beíródik jó vagy rossz magaviselete s a szülőkkel közöltetik, a kik részükről abban saját megjegyzéseket is tehetnek. A szülők gyermekeik hogyanlétéről s magukviseletéről havonkint pontosan tudósíttatni fognak.

Megjegyzendő végül, mikép az intézet, hogy a növendékek szünórákban minden észszerűtlen mulatságtól lehetőleg távolattassanak, szorgalommal megvalogatott tartalmu könyvtárral van ellátva, a melyet mindnyájan használhatnak.

[28 2-2]

Vasuti menetrend.

Nagy-Kanizsáról indul Budára	1 ó. 19 p. d. u.
Keszthelyre érke.	2 " 28 " "
Boglárdra " "	3 " 20 " "
Szántódra (innen jár a gőzhajó Fűredre)	4 " 1 " "
Sz. Fehérvárra érke.	5 " 49 " "
Budára " "	8 " 2 " "
Nagy-Kanizsáról Pragerhofra indul	1 " 43 " "
Csáktornyára érke.	3 " 5 " "
Pettaura " "	4 " 27 " "
Pragerhofra " "	5 " 2 " "
Budáról N.-Kanizsára indul	6 " 30 " reg.
Sz. Fehérvárra érke.	8 " 33 " "
Szántódra (innen a gőzhajó jár Fűredre)	10 " 29 " "
Boglárdra érke.	11 " 4 " "
Keszthelyre " "	12 " 1 " d. u.
Nagy-Kanizsára érke.	1 " 13 " "
Pragerhofról Nagy-Kanizsára	9 " 30 " reg.
Pettaura érke.	9 " 59 " "
Csáktornyára " "	11 " 20 " "
Nagy-Kanizsára érke.	12 " 49 " d. u.

Vegyes vonat.

Nagy-Kanizsáról Pragerhofra indul	10 ó. 10 p. este
Pettaura érke.	4 " 20 " reg.
Pragerhofra (csatlakozik a Triest-Bécsi vonalhoz)	5 " 8 " "
Bécsbe érke.	5 " 24 " este
Bécsből indul	9 " 30 " reg.
Pragerhofra érke.	10 " 55 " este
Pettaura " "	12 " 23 " éjel
Nagy-Kanizsára érkezik	5 " 12 " reg.

Wajdits József

e lap kiadótulajdonosa a t. közönség figyelmébe ajánlja Nagy-Kanizsán eddigelé létrejött vállalatait, u. m.: könyv-, mű-, hangjegy-, író- és rajzszer-kereskedését; dombornyomó gépét (Hochdruck-Pressé), magyar-német kölesönkönyvtárát, könyvkötészetét, műmunkászatát; ügyvivőségét a pesti, bécsi műegyleteknél, bécs-prágai papirszőnyegraktárát s végre újonan felállított kő- és könyvnyomdáját, s tisztelettel kijelenti, hogy bármely megrendelést pontosan és gyorsan teljesít akármi távolságra is.

Mielőtt a kereskedésben feltalálható cikkek sorozatát eládnám, az általam újonan felállított kő- és könyvnyomdára bátorkodom némely észrevételeket tenni.

Nem kevés áldozattal ragadtam meg e roppant költségbe vágó vállalatot, de minthogy minden figyelmemet arra fordítottam, hogy irodalmunknak Zala és Somogy megyékben egy új utat törjek, és az irodalmi terményeket minél gyorsabban kiállithassam, íróinkat nagyobb és szorgalmasabb munkára bátorítsam, községeket, kereskedőket és egyéb irodákat a lehető legolesőbb nyomtatásokkal elláthassam és végre hogy üzletemet e vállalat által kiegészithessem, kérem egyszersmind Zala-Somogy megye lelkes közönségét, e nagy s fáradságos üzletemet kegyes pártfogás alá venni sziveskedjék, s én nem fogom elmulasztani, minden átvett munkákat rendesen, hibátlanul, gyorsan kiszolgáltatni, ügyes magyar nyomdai személyzetről gondoskodni el nem mulasztottam, s hiszem, hogy nyomdám ígéretemet nem sokára tökéletesen tények által bizonyítani fogja.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy íven július hó 1-től kezdve minden hó 1-én, 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postai szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. — Minden egész éves előfizető a lap tulajdonos kölesön könyvtárát az eddig fentálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyílt tér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ór 7 kr., 2-ór 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. — A beiktatási díj a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Az irodalom hatása.

II.

Nemzeti irodalom.

Az emberek valamint egyéniség- és természeti sajátságukra nézve különbözők, úgy népfaj szerint is azok; mely külön népfajok formálják az úgy nevezett nemzetiségeket. Ha minden ember alapsan erkölcsi lény, valójában különös fogalom a külön nemzetiség, annyival inkább, mivel a népeknek csak elszakadása- vagy egymásba olvadásáról tudunk, de első keletkezésök, vagy ennek erkölcsi oka csak homályos sejtelem előttünk, melyhez maga a történelem sem szolgáltat világos adatokat. De annyi igaz, hogy a nemzeti lélek, ha már külön nemzetiség létezik, minden csapások és kínok dacára nagyon későn hal el vagy soha! A megsemmisítés szándokával rajta ejtett sebekből ezredévekig foly a vér, és mint az üzött vad hordozza kinait, szenvedéseit, utóbb a helyzet által követelt önmegadással ugyan, — de soha sem megtagadásával azon faj természetének, a melyhez tartozik. — Ha hát külön nemzetiség

létezik, a mint hogy ez bő ismeretünk tárgya, ennek természeti okának s ebből folyó erkölcsi oknak is kell lennie, mely hitem szerint nem egyéb, mint hogy a külön nemzetiség az emberi nem fejlődése processusának szüksége. Azért nehéz meghatározni, hogy a külön nemzetiség a közös polgári élet legkifejlettebb, legokosabb szabadságában szükséges volna-e, — de az említett létezési alapoknál fogva a közös emberi nem elhaladására, szellemi kifejlésére mindenesetre az. Mert valamint a különböző természeti, jellemű, különböző erejű, tehetségű és hajlamu egyes emberek érintkezése szüli a mindegyik által utóbb elfogadható nemest és jót; úgy a nemzetiségek is mint testület a sajátságokban egymástól különbözők lévén, a kifejlettebbek- s tökéletesebbeknek, tán a tulajdonokban is magasabb- és erkölcsösebbeknek, úttörőknek kell lenniök a haladás mezején, hogy a szellem- és erő- vagy akaratban gyengébbek okulva a kifejlés pályáján utána mehessenek, — e nélkül — a külön nemzetiségek tényleg létezők — a közös em-

beri nem jó és nemes iránybani fejlődésének lehetősége értelmezhető sem volna.

Ha hát a különböző nemzetiségeknek az eszme és cselekvés teréni egymással érintkezése, egyik által a másikkól elsajátítása annak a mi jó, feltételezi a nemes irányu kifejlést és előhaladást: úgy a nemzeti életnek kitelhető erőben kell nyilatkoznia, külrre az érintkezései által, belülről — mely amant már feltételezi — a szellemi erő nyilvánulása által, — az egyén nemzeti élet ezen nyilatkozatának pedig leghatalmasabb tere a nemzeti irodalom.

Mint az általános, úgy a nemzeti irodalomnál is ezélt és tárgyat kell keresni. Cél itt is előnyösítése és terjesztése annak mi szép és nemes, erkölcsileg jó és anyagilag okos. Ebben fekszik egy nemzet erénye, életese, ezért érdemi meg másoktól a becstiltetést, ez a nemzeti élet tartósságának lételeme. E célra közvetve és közvetlen eszközökkel lehet hatnunk, közvetlen a nemzeti irodalom szellemi és anyagi gyámoltása által, — közvetve, ha mind egyik polgár szive melegével a nemzet erkölcsi

TÁRCZA.

Magyar jellem . . .

Magyar jellem, tiszta arany jellem,
Megpróbálva szent harcok tűzébe!
Az Isten az örök honszerelem
Lángrozásját szivedbe tűzé le.
Ki a magyar? már csak a vak kérdi,
Kinek lolkét sötétség lepte el.
Ki nem mer a fényes napha nézni,
Miro minden tél új tavaszra kel.

A történet boirá nevünket
Egykor a hir ragyogó tollával,
A dióság napjai letűntek,
Betakart a balsors fátyolával.
Kik e fátyolt szomszédoknak hitték
Vig tört esaptak a nagy halott felett.
De a pohárt még ki sem üríték:
A vélt halott szelleme megjelent . . .

A szellem az, mi volt — mindenható.
De néha új testet ölt magára,
Bár néha el hal is ajkán a szó:
A magyar szív olyan mint a pálma,
Torhe alatt égre emelkedik.
S annál édesb gyümölcsöket terem;
Minél inkább elfojtja könyeit
A megbántott, nagylelkű érzelem.

S ha valaha: most van itt az idő
Hogy e jellem rendületlen álljon.
Mit kérdenénk: jövőbe ránk mi jó —
Magunk álljunk is e nagy világon?
A jövőnd Isten kezébe van,
Kezünkbe van, s lesz mindig a jelen.
Bántanak bár nyitani vagy titokban,
Mind megtörik a tiszta jellemem.

Van-e magyar tiszta jellem nélkül?
Ha a hazát csupán szeretni kell.
Forrjon össze hát széttörhetlenül
Hazánk üdve szívünk érzelmivel.

Oltárára ki áldozatot hoz.

Csak az tudja: legszentebb érzelem:
A magához, az édes hazához
Jóban, rossban, igaz magyar jellem!

CSEPELY SANDOR.

Könyvismertetés.

Magyarország történelme, különös tekintettel a jogfejlesztésre. Főtanodai s magán használatul írta **Bocsor István**, történet- és államjogtanár. 1-ső füzet. Pápan 1861. Ára 1 ft 20 kr. (190 l.) 2-ik füzet. Pápan 1862. Ára 1 ft 20 kr. (191—403 l.) (Vége.)

Itt az első korszakban külrre fordul a nemzet figyelme. Az Anjouk által az országot derített külföldi csillámától nem veszi észre a nemzet belélet hanyatlását. Olasz műveltség osztályosává lesz a nemzet, hatalmas oligarchia alakul, mely a fénytől megszédítve — mint annak osztályosa az alkotmány nyal keveset gondol, a köznemesség háttérbe szoríttatik, a valódi népelet tesped — pang. A külnagyság is csak mulékony, mert Lajos szerzeni tudott ugyan, de a megszerzett birtokában nem tudta a nemzetet megvilágítani. Érdekesen s terjedelmesen rajzolja az időszak eseményeit, a szellemnek akkor fölvirágzó irányát a szerző. Az Anjouk után a szlav nyelvű germán eredetű uralkodó: Zsigmond lép föl, ki mint szlav teljuralomrai hajlamot mint germán némi korlátozottságtörést hoz a magyar trónra, de épen e miatt önmagában meghasonlott volt jelleme is. S mert alatta már a külnagyság is hanyatlott (melynek Lajos alatti ragyogása kárpótlás volt az egyediség háttérbe szorításaért, a belélet hanyatlásaért) a belföldiségnek a külföldiség, az egyediségnek a királyi teljehatalom elleni küzdelmét, szóval a nemzeti szellemnek a belélet

emelésére, a külnagyság párosítására célzó irányát vonzó modorban adja elő a szerző. Ez irány a 2-ik alkorszakban lép határozottan előtérbe, s a kitűzött cél eléretik a nagy nemzeti király Mátyás alatt, ki a nemzet gyermeke lévén, megszűnik alatta a bel- és külföldiség osatája, az oligarchiát magához hódítja, ennek, a köznemességnek s a királynak érdekeit összeegyeztetvén, a közös ellen fordítja, keleten az izlamot megveri s megtörésében csak nyugot gátolja, nyugot felett Bécs-falai között út diadalt, szóval: a nemzetnek külnagyságát megteremti, legnagyobb virágzását előhozza . . . a nemzetnek nagysága porba száll — és a 2-ik főkorszak bezáródik.

Mindezt szerző terjedelmesen, élénk modorban, illetetlen, filozofusi komoly higgadsággal adja elő. Jellemzi az egyes uralkodókat, s úgy ezeknek — mint az uralkodásuk alatt alkotott törvényeknek s általok tett intézkedéseknek szellemét, irányát, horderójét, a nemzet beléletre hatását ismerteti. Legérdekesebb Nagy Lajos és Hunyadi Mátyás korának rajza. Végül itt is (mint az 1-ső füzetben láttuk az 1-ső főkorszakra vonatkozólag) átnézetét adja a 2-ik főkorszakban virágzott államelemeknek: a földnek, népnek, jognak, (köz- és magánjog alosztályzataikkal) műveltségnek (anyagi: gazdaság, ipar, kereskedelem, s szellemi: művészet, irodalom, tudományok), vallásnak, külvilágnak, s bezárja a 2-ik füzetet e sorokkal:

„Az ország ekkép alakult külvilágnak s a beljében virágzott államelemek összefüggése teremté meg a 2-ik korszak lefolyt történelmét. A magyar népnek munkás szelleme a legördült események szárnyain virágzásra fejleszté két század alatt azon bimbókat, melyek az 1-ső korszakban kifésültek. Minden — mi

irányu sajátjaiba mintegy felolvad s magatartásával az irodalomnak anyagot szolgáltat, — így tesz szolgálatot, ha valaki jó földmives, jó pap, jó katona, jó tisztviselő, hűséges cseléd stb.

Miután pedig minden jónak eszményesítése az anyagi dolog vagy tárgy ismeretéből vonatik el, ez okból is csakugyan a nemzeti irodalomnak is, hogy nemes célt érjen, tárgyat kell keresni, hogy erkölcsileg hatni képes legyen. Ilyen legnevezetesebb tárgya minden nemzet irodalmának a hazai történelem, melyben van minden külön nemzet jellemének, erkölcsi erejének színezett képe lefestve. Ebben különbözik egyik nemzet irodalma a másiktól, így a magyar é mondhatni mindegyiktől, melynek oka ezen a szenvedésekben kitartó és a küzdelemben tettélés nemzet történeti nagysága-, fontossága- és gazdagságában rejlik.

A magyar nemzetnek nincs rokona a világon, ha csak magát a szeretetet s részvétet nem vesszük, melylyel minden nemzet öleli. Mint az árva gyermeket elveti a sors, ki volt téve századok s ezredév viszontagságának. Fájó szívvel bár, de férfiasan, bámulandó önmegadással és erővel kiállta a viszontagságokat. A nélkül, hogy szükséges volna hosszabban leírni, tudja mindegyikünk e nemzet multját. Minő akadályokat kellett leküzdenie, míg mint vihartól megmozdult erdőszálak a felkelő nemzetserög zömök buzogánya- és bárdjaival vállán megpillantá a keresett új hazát. Tudjuk ősapáink által a honalaktás bölcs művét, — a hét vezér összefolyt frigyvérének párolgása a szabad ég alatt hálás emlékében él az utókor. — E nemzet volt a leghatalmasabb pogány által döngetett ércfal a remegő kereszténységnek. Ott van Hunyadi, Zrinyi, élnek a számtalan hősiak és martyrok emlékei, — ott van Várna, Mohács, ott a Sajó, mely magyar

vér- és könnyektől kiáradt, — a bús szántóvető ekéje gyakran felveti a hősök csontjait, és a honfájdalom lepergő könyei azon földet érintik, melyet előbb már mind honfővér áztatott — és megelsőkölt az elesett hős, mignem lelke innét elrepült.

A magyar történet ez ujhegygyel érintett képeinek benyomása, s ezer különféle változások eredményei a nemzet életében, egyesülve a nemzeti magyar élet és jellemével már rég következő leírással adtak képet általában a magyarról: a magyar arcza bátor és nemes, sajátos keleti fajtájánál fogva, deli testalkata felett eleven szeméből tűz és repülő lélek sugárzik elő. Vaskos zömök természetén az ildomosság bájjai hullámoznak, — sulya és kemény léptei alatt remeg a föld, — épsége, életrevalósága felfrisíti a természetet. Jellemére a magyar lovagias, vitéz és bátor, a nemes és jó iránt fogékony, — az ellentéteket keresi, ha mindegyikben erényt lát, azért szelid, ha kell vakmerő, — az alázatosság és meghunyászkodás nem természet, — békeszerető épen úgy, mint nem fél a harctól, — monarchikus határozottan, de önuralomra van teremtve, — szomorú és általában komoly, de időnként jó kedvében kitörő. Vendégszerető és ebbeli jószívűségét akkor sem bánja meg, ha ellenségévé lett az a ki vendége volt. Egy eszméért meghal, ha dicső, — halálos ellenségét ha megöli — megsiratja. Hazáját szereti forrón, szenvedélyesen. — —

Ugy hiszem, ha nemzeti történetünk jeleneit sorba előszámlálnók, mindenikből tűnnék fel kép, melynek hű festéséhez az előszámlált vonások szükségesek, — a történet egyes szakaszaiban tömegesen is jelennek meg e kedves alakok.

És ha ez így van; ha az említett jellemvonásai a magyarnak, hű kinyomata mindazon szép-jó- és nemesnek, melyért küzdeni, munkálni

az egész emberiség hivatva van; ha e díszkoronával ékeskedő őseink irodalmilag örökölt példáiól sajátítunk, okukunk és lelkesülünk, s eljárunk sirtól feltörő szellemekkel keresni és valósítani minden polgári erényt, a megtanuljuk őrizni — mi hűséges gondunkra bizva van — minden erények örök kutfejét a — hazaszeretetet: úgy nem lehet kérdeni sem, minő hatással van egy népre a nemzeti irodalom történeti szempontból. — Minden fénynek vannak árnyoldalai, minden nemzet felejté ezt a magáéból, így a magyar is, de az említett magyar történeti sajátosság nagyobb része oly polgári erény, melyet nem csak megőrizni s fenntartani, de a közös haladás és erkölcsi öregbülés végett az emberiség egyetemes szempontjából is egy nemzet fejleszteni, tökéletesíteni hivatva van. A szép, nemes és való után járni s ezt örökíteni a nemzeti történet fényképei világánál, — ez kötelességünk. Ezzel becsüli a nemzet önmagát és sikeresen tör elő hivatása pályáján s példát ad külnépeknek, hogy kövessék s becsüljék őt s irodalmát, mely által ismerik. A szeretet minden erényével ölelje körül a magyar magát, királyát s az egész világot, ezzel a drága hazát, melyről elmondhatjuk a költővel:

Magyarország menyország

Éltem édené!

Legyen áldott földed

Minden porszemé.

Fejedelmi ősföld — szentföld! —

— — — — — illik rája

A dicsőség legragyogóbb koronája! —

FODOR PÁL.

Még néhány szó a Balaton lecsapolása ügyében.

Folyó évi május 12-én Marczaliban, midőn derék Somogy megyénk gazdasági egyesületi kiállításán számos nagyobb kisebb földesur és

ott képződött, itt nagyszerűbbé alakult. Saját egyedi s az emberiség iránti létele teljesen meg volt szilárdítva az országnak. Mind két tekintetben (bel- s küléltre) valóstva lön rendeltése. Egyediségét illetőleg kikerekített földén saját önállósága s a szabadság akkori fejlődési fokát magában valóstító államot, saját jellemű népét saját valóju népszellemet tartott fenn folytonos virágzatban. A küzdelmek — mikkel és mik közt e virágzó egyediségét kifejtette, az 1-ső korszaki elemek kölcsönös társával folytak le most is, de mivel az elemek nagyszerűbbek voltak, a küzdelmek is nagyszerűbbekké váltak. Legfontosb volt köztük — mint alkotmányos életben lenni szokott — az egyetemesség és részlegességek, a fejedelmi s néphatalom, a kül- és belföldiség közötti haroz. Az 1-ső korszakban fejedelem és törzsfőnökök, később fejedelem és királyi herczegek, s az ezekhez vagy amahoz csatlakozott nemesség vitték a harozot. Itt a külföldiekből választott s az ország érdekeitől külön szakadt királyi családnak, és beljogait az idegen szellem s fejedelmi teljhatalom ellen érvényesíteni törekvő nemzetnek, különösen az olygarchiának nagyszerű harcraul tűnik az föl, annyira, hogy még magából a nemzetből tett kormányzó és fejedelem ellen sem szűnt meg egészen, és csak Mátyásban békítettett ki végtére. Az árpádi korszakon keresztül vonuló vörös fonál itt sem szakadt meg, s egyik fővonása leend folytonosan a nemzet belcletének. A többi elemek (vallás, nemzetiségek, néposztályok) itt még semmi, vagy csak csekély zsurlódást mutatnak, legfőlebb az első fejlődés nyomán fő- és köznemesség keltek néha vitára. Ez egyediségérti harcok egyébiránt mélyen szövődtek a nemzet külharczaival, sőt mondhatni, hogy mivel itt már nem magában és magáérti, hanem másokérti léte, világtörténelmisége, az egész emberiség iránti rendeltetése volt létele főirá-

nya, kiválólag külfölddeli érintkezében vitt küzdelmei és külhatása — mikben ama rendeltetést valóstítá — nyelték el minden munkásságát. Szembetűnő a párhuzam, mi e tekintetben az 1-ső és 2-ik főkorszak közt vonható. Amott Árpádtól Kálmánig nyugottal érintkezik az ország, földet foglal, keresztényenné lesz, polgárisul, a királyságnak a részlegességek feletti hatalmát központosítja, István, László, Kálmán alatt Európa előtti tekintélyét megalapítja, sőt ez utóbbiak által a délkeleti Sláv országok fensőbbbsége csarnokába is bevezettetik. Itt, az Anjouk alatt szinte nyugottal érintkezik, a nápolyi francia befolyástól új politikát, újabb szellemet kap, a fejedelmi hatalmat a nagyok ellenében megszilárdítja, határait messze terjeszti, a délkeleti országokat vazalljaivá teszi, s külnagyságát Európa előtt tetőpontra emeli. — Amott Kálmán után II. Endre s IV. Bélaig kelettel jön érintkezésbe, fekélyek — zavarok lepik meg, s a görög érintet szellemileg, a tatárvész anyagilag megrontja. Itt Nagy Lajos után Zsigmond alatt folytonos párttusák rombolják, ezek közt szelleme, hatalma, nagysága hanyatlik, s keletti érintkezében a törökvész első szellete vészterhes csapásokkal, vazallországi vesztével rohan nyakára. Amott Endre és Béla alatt visszahat, belszellemét föltámasztja, földét viaszanyeri, a tatárvész elvonul nyakáról, s a délkeleti országokba tovább terjed uralma. Itt, Albert alatt, hasonlóképp visszahat, belföldiségét föléleszti, Ulászló és V. László alatt Hunyady János visszaveri a törökvészt, s a magyar fegyverek utat nyitnak újra a délkeleti országok felsőbbbségére. Amott V. István, IV. László és III. Endre alatt az újabb eszmék vezérletével kelet- és nyugottali érintkezében új életre kelve bevégzi európai képződését. Itt, Mátyás alatt, bel- és külnagyságát betetőzi, s mind nyugot mind kelet iránti rendeltetését bevégzi. Ke-

leten a török vissza van tartva, nyugoton a császár visszariaszttva, Európában a kereszténység megvédve. A külérintet e szerint — mibe Olaszországgal az Anjouk, Németországgal a Luxemburgiak — Habsburgok és a császárok koronavágya, Cseh- és Lengyelországgal Ulászló — V. László és a trónügyek, a délkeleti országokkal ez államok vazallsága, a keleti törökkel ez országok birtoka és a kereszténységnek, az izlam elleni védelme hozták — nem volt dicsőség nélküli. Egypár veresége daczára a végeredmény mindenütt diadallal koszoruzta. Kimért védelmi — de nem támadó — szerepét hiven teljesítette. Megmentette magát a körülfogó elemek elnyelésétől; de a mi legfőbb — mi világtörténelmi föladata volt: megóvta nyugot keresztényen népeit az ázsiai izlam felfalásától. Leróttá ez által, a mivel nyugotnak az adott polgárisulásért tartozott. Fontos szolgálatot tett az emberiségnek. Megvédte számára a természetisegen győzelmet vett szellemiséget. Nem hagyta eltipratni Ázsia vad rohamától a fölsarjadzott szabadságot. Ez volt jelentősége a törökkel vivott harcainak. Ez volt jelentősége — mint egyes népszellemnek — az egyetemes világszellem irányában. Ez volt jelentősége nép- és államtársai közt. Az emberiség — a többi államok — a szabadság ügye egyik legfontosb tényezőjét lelték föl benne a világtörténelmi fejlődésnek. Férőveit azért nem érdemetlenül élte át Magyarország; — csak akkor, mikor feladatát bevégezte, hajolt át virágkoráról hanyatló korára." (301—403 l.)

Sokkal nagyobb jelenleg hazánkban az érdekeltség nemzeti történetünk s jogaink iránt, sem mint kétkedni lehetne a fölöl, hogy a hazai történelemmel, annak vezérő szellemével, a jogfejléssel oly alaposan s szakavatottan ismeretű műve szerzőnek általános pártoltatásnak ne örvendene.

PAP G.

egyesületi tag jelen volt, a déli államvaspálya igazgatója belépett az egyesületi tagok közé, előmutatandó a balatonlecsapolási tervet, és a Siófoknál közből építendő vízfogó-torkolat tervét; előadta szóval, miszerint a vasuti társulatnak a Balaton lecsapoltatása igen nagy érdekben van, miután a több helyen vízben is épített töltése a víz által okozott elemi csapásoknak és rombolásoknak van kitéve; — egyszersmind loyális de feltételes ajánlatával oda nyilatkozott, hogy a vasuti társulat a Balaton lecsapolására 300,000 forinttal járul oly formán, hogy 150,000 forintnyi költséget, a Sió csatorna tisztán tartását, Siófoktól Kilitig a vasuti társulat fogja viselni, a másik 150,000 forintot pedig kölcsön fejében följánlotta a balatoni társulatnak, oly föltétellel, hogy ezen összeg 32 év alatt törlesztés alapján a vaspálya társulatnak visszafizetessék. — A Siószabályozás terve megtekinthetés végett mindenkinek szabadon áll, de feltételesen, hogy ahhoz hozzá szólni, vagy kifogást tenni senkinek sem szabad. Telve azon hittel, mintha a vasuttársulati mérnökökön kívül ezen egyszerű, de bonyodalmas munkálathoz senki sem értene? Bonyodalmas munkálathoz igen is; de nem annyiból, mintha végrehajtása valami oly fensőbb munkálathoz volna, mely nem egyéb egy egyszerű árokmetésnél; hanem bonyolódott azért, mert igen sok akadály és jogi kérdés fordul elő, mely ennek végrehajtását tartóztatja; mit azonban a vasuti társulat még nagyobb áldozatok mellett sem fog megoldani.

Ezen nagyszerű munka kivételére megajánlott pénzösszeg még talán nem is felel meg töltések és pályák biztosításának, — ha számítjuk, hogy a Balaton rendkívüli áradása esetében az egész vonalt járhatlanná teszi; midőn tavasszal a jégtörleszek, ott, hol legkevésbé gyanítják, elborítják a pályát a jéghegyek, és megsemmisítik töltéseket, ott egy társulattól, mely 92 millió kész tőkével rendelkezik, a megajánlott 150,000 forint oly kevés, miszerint a másik 150,000 forintot is ha följánlaná, — kereset, jövedelmök és biztosítás érdekében még csak igen csekélységgel járult; főképen azért, mert a lecsapolás által nekik azonnal hasznuk van, és ezért is értek, mert csak töltéseket akarják a duló elemektől biztosítani.

Nem így áll ez a földbirtokosok, kiváltképen a nagy földbirtokosoknál; midőn p. o. gróf Széchenyi családnak közel 10,000 holdnyi bozotos tért kell vízmentesítenie; még a régi időkben készült Halász Gáspár társulati mérnök számítása szerint, egy holdnak vízmentesítése 15 frtba kerül o. é. Főnemlített gróf urak maguk járulnak már 150,000 forinttal a vízmentesítésre, mit ők azonnal lefizetni kötelesek, holott a 10,000 hold után még annyit hasznok sincs azonnal, mint most jelenleg, mert jelenleg a legelői téren kívül a halászatból, vadászatból akár bérbeli hasznok, akár szenvedélyből egy kis mulatságot élvezhettek. — Midőn tehát a grófi család 10,000 hold kiszáritott bozót birtokába jön, azt azonnal tisztíttatnia kell, — mely holdankint bizonyosan bele kerül ismét 60 forintba, összesen ezen költség 600,000 forintra rug, — az adóbiztosok talán lecsapolás után ismét összeírják ezen új birtokot, mint haszonvehető; azt meg is adóztatják, és igen könnyen meglehet, hogy azon vízmentesített birtokrész 5 évig semmit sem terem, ezen adó felrug talán 40,000 forintra 5 év leforgása alatt. — Mivel pedig a fűmag sem a légből hull, ezen üres helyiséget tehát fűmaggal el is kell vetni, szóval 5 év előtt nem számíthat a gazda

termésre, azért sem, mert ezen híg, iszapos be-
rekföldet eleinte marhák legeltetése által meg kell tipratni, és solidáltatni, hogy termelésre elegendő összetartása legyen. Még is kiszámíthatlan marad ezen térek oeconomicai árkoltatása és a temérdek hid felvezetése.

Ha tehát ezen költségeket összeszámítjuk, 790,000 pfrint költséget kell a grófi családnak előlegeznie, míg egy kis sikeres termésre számíthat.

Itt van tehát az arány, mely felállíthatatik viszonyban a vasuti társulat, és egy 10,000 holdas birtokos között:

a vasuti társulat rendelkezik 92,000,000 forinttal, és fizet 150,000 frtot;

a 10,000 holdas birtokos rendelkezik talán 10 millióval és fizet 790,000 frtot.

Mennyivel áldoz tehát többet egy nagy birtokos, azt kifejtettem; holott a vaspályai társulatnál égetőbb a szükség, mégis biztosabban éri el célját; — földbirtokosaink ellenben úgy is járhatnak némely helyeken, hogy birtokuk közepette álló víz is maradand, melytől bizonyára a vízmentesítési költséget elengedni nem fogja a társulat.

Azon birtokosok, kik homokos tért nyere-
rendenek a Balaton somogyi részén, kénytelenek lesznek nagy vesződéssel fűfákkal és vesszőkkel megkötni. Mikor fognak fájzhatni? azt nem tudom, de annyi bizonyos, hogy a kovácsból vesznek szenet.

Az ágas-bogas syllogismusnak itt a vége; mindenki látván, hogy a vasuti társulat nem áldozott annyit, mennyit kellene.

CSEÖRGHEŐ GYULA.

(Vége köv.)

Pesti levelek.

(Julius 25-ik.)

II.

(Aratási hírek.)

(R. F. I.) Az aratást nagy részt mindenfelé megkezdték, — (néhol már be is végezheték).

Nemcsak a lapkiadók, mennyiben a júliusi fél-
éves előfizetési idény most folyt le, illetőleg folyik, mert az elkésett előfizetők még mindig szállingóznak — hanem a gazda és nem-gazdaközönség is.

Egy közmondás azt tartja: „ki mint vet úgy arat.“ Régen csinálhatták biz ezt, tán azért vonják e mai világban kétséggel.

Szó a mi szó, én némely régiséget többre becsülök mint sok újdonságot, melyek biztosítanak a megvételés ellen, a mennyiben örökké foltoztatnak, toldoztatnak, és így mindig új karban tartatnak, s talán ezért nem bírnak maguknak köztetszést kivívni.

Nem akarnék tehát a régiségen változtatást észrevenni, mindamellott, a fölebbi közmondásra nézve el kell ismernem, hogy az nagy átalakuláson ment keresztül.

A világgal együtt felfordult.

Mert biz ez időszerűen igen rosszul arat náha az is, a ki jól vetett; és megfordítva; sőt némelyek még ott is aratnak — legalább szeretnének aratni — a hol semmit, tehát se rosszul se jól nem vetettek.

Az izlés nem rossz, mert munka nélkül jutni valamihez, más mások csak fáradság után érnek el, ha nem is igazságos és méltányos, de mindenesetre kényelmes dolog; pedig a kényelemre mindig többet adott a világ, mint az igazságra s méltányosságra.

Ezért érkeztek nemcsak hazánk egyes vidékeiről, hanem még külföldről is oly meglepő aratási hírek.

Annyiban megelégek, mennyiben jó aratásról értesítenek oly helyekről, melyeken a vetések rosszak, és a termésről olyanokról, a hol jók voltak.

Mondtam, hogy az aratást nagy részt megkezdték mindenfelé, mert vannak vidékek, hol még lábba áll a jószág.

Francoziaországban például még nem aratnak, mert a vetés — mint mondják — mindaddig nem keltezik, tehát nincs mit aratni, és be kell a földmunkát várni.

Italia ellenben megkezdte az aratást, am-
bár csak egy részben, mert más részben még nem érett a mag, éretlen korában pedig nem akarják leszedni lábáról, miután így a sikert kockáztatnák, és a vetésre hiába pazarolták volna erejüket.

Északamerikában és Montenegróban szintén megkezdtek az aratást, de bevégezésétől még távol állnak, úgy látszik, hosszúra fog nyulni a munka.

A termés mennyiségét még nem lehet meghatározni.

A külföldi termést illetőleg még kevésbé mondhatunk csak megközelítőleg is valami alapot, mert a kulfölk, melyekből adatainkat meríthetjük, homlokegyenest ellenkeznek egymással. Mindenik oly termést (bővet vagy szűket) jósol, minőt saját érdekében leginkább óhajtana. E tekintetben is az időtől kell tehát bevégni kíváncsiságunk kielégítését.

Hogy jelentésem teljes legyen a termés minőségéről is kellene valamit mondanom; azaz, hogy a gyümölcs jó, rossz, s főleg tartható lesz-e?

Azonban ezt előre meghatározni bajos, mert különösen tarthatósága, — úgy hiszem — az időjárásán kívül attól is függend: miképen fogják használni és mi módon örköndőnek föltette?

Szent-László, 1862, aug. 8-án.

Keszthelyről jövök, hol egy hónapot tölték a fürdőt használnván.

Az idő ott is mint máshol eltelt végre, csakhogy talán kevesebb de drágább élvezetek között — mint máshol.

Az ok többféle; s ha a „Zala-Somogyi Közlöny“ levelezője volnék, s ha e becses lap keszthelyi levelezőjét ismerhetném — bizonyosan kezdet szoritok vele a lapban megjelent néhány leveleiről.

De engedje tisztelt szerkesztő ur a keszthelyi életet egyszerű stylemben leírhatni.

Keszthelyen a szálláshely egy főnehézség. Ugyan nem, mintha azok valóságosan hiányoznának, mint inkább, mivel e város becsületes lakosai azt sem tudják, mit kérjenek bér fejében egy hónapos szobától.

Nagy keresés után végre találtam egyet — 20 uj forint havi bérrel. Mihez aztán még gratulálhattam magamnak, mert mint mondják — ez itt igen olcsó. A szoba kényelméről nem szólhatok — mert az egészen hiányzott.

Orvosi rendelet folytán, a hideg és meleg fürdőt kelle használnom. Sokszor kikocsiztam tehát a hévízre is; de mondhatom, hogy ily drágán még Pesten vagy Bécsben sem kocsiztam. Ha véletlenül néhány társra nem akadok, mi nekem mint idegennek nem kis föladat volt, úgy e 1/2 órányi utat 1 ft 80 krt. — vagy 2 uj forinttal kelle megfizetnem.

Az élelem Keszthelyen sem drágább mint például Carlsbadban; csakhogy a casinói fogadót kivéve, rosszabbul él az ember, mint bármely pestmegyei falusi fogadóban.

A hideg fürdő zuhanyai pedig oly gyéren vagy épen nem adják a vizet, mint hogyha a Sahara homok-síkai s nem is a Balaton felé volnának óptlva. De azért a díj ruhával együtt 24 uj kr. mi, tekintve a nagy concurrencziát — több követelményekre jogosíthat bennünket.

Most pedig olyan féléről fogok szólni, mi Budai ur figyelmét eddig úgy látszik kikerülte. — T. i. a fulasztó és mellet terhelő porról, mely a fűtőszót és azon utat, mely a Balatonhoz vezet, valóságos porfellegbe burkolja, melyben az ember szemét, mellét és ruháját veszélyezteteti. — Pedig mily egyszerű ennek Antidotuma! De ez, Keszthely közönsége előtt úgy látszik, még egy föl nem fedezett valami. Öntöztetnék legalább kétszer napjában a fűtőszót s a fürdőt; ennek költsége bizonyosan nem rugna azon összegre, melyet így csak a hölgyek ruhájuk károsulása által kénytelenek viselni.

A színházban is voltam, Prielle Cornelia a peati nemzeti színpadról először lépett föl, „Gauthier Margit“ szerepében. Játéka meglepő könnyű, biztos s s csengő organuma rendkívüli kellemet gyakorol a hallgatóra.

Ezuttal azonban nem hagyhatom emítés nélkül azon körülményt, hogy az előadás alatt a közönség között nagy visszatetszést szült több uriember magaviselgete, kik is az egész előadás alatt, földszínt egy clubot képezvén, debattjaikkal zavarták az előadás folyamát. Ha a csendet kérő férfiakra nem ügyeltok,

azon urak, az csak udvariátlanságra mutat, — de hogy egy páholyban ülő elegans urhölgy figyelmeztetésére sem ügyeltek, az szánandó nyorsóséget tanusít; mit egy idegen ellenünk hallván, bizonyosan eszünkbe juttatja ama keserű „barbar“ szót. — „A szorencse gyermeke“ előadásában pedig, folytonos zajos összeköttetésben a színpalakkal, magát a vendég-művésznőt is szerepe közepette — megnevettették, — mit a közönség méltán rossz néven vehetett. Nézetem szerint a rendező-igazgató ezuttal helytelenül volt elnéző.

Ez röviden az, mit Keszthelyen átéltem s tapasztaltam; de nem is tagadhatom el azon körülményt, hogy ha a mai comfort világban szokva is vagyunk a légkisebb élvezetet drága pénzen megvásárolni, de érte méltán követelhetjük azon tekintetet, — melyet tárczánk apályával magunknak, a közönség részéről elegendőn kiérdemeltünk.

Ha Keszthely bérlői s iparosai nyerne az évenként itt egybegyűlni szokott vidéki idegenek által, úgy azoknak viszont a méltánylát a kényelem tekintetében nem tudom elegendően ajánlani.

Fogadja ezeketán t. szerkesztő ur őszinte becsülésem kifejezését.

K. N. P.

Vésse, 1862. aug. 6-án.

A somogyi ág. hitv. evang. egyházmegye aug. 4-én Iháros Berénybe, nagytiszt. T. Pongrácz Ferenc esperes és tek. Kund Vincze felügyelő urak elnöklété alatt tartotta esperesi gyűlését. A gyűlés „Erős várunk nékünk az Isten“ elnevelésével és a helybeli lelkész ur imájával kezdődött. Mindenekelőtt nagyt. esperes ur rövid, de meleg szavakkal üdvözölte a jelenlévő nagyszámú gyülekezetet; örömet fejező ki afelett, hogy a lelkész urakat mind együtt láthatta és hogy a gyülekezetek is oly szép számú képviselőket küldöttek a gyűlésre. Ezután felolvastatt a múlt évben, Faiszon tartott esperességi gyűlés jegyzőkönyve. Gyűlésünk főtárgyát tette, a körlelkészeknek „iskolai jelentése“, melyben részletesen szóltak mindegyik iskoláról, az előadott tantárgyakról, tanmódról, fegyelmről, tanítókról és tanítványokról. E jelentés olyan volt mint egy tükör, melyben az egyházmegye világosan és tisztán láthatta a népnevelés miben létét. Ideje is már, hogy felette nagy gondot fordítsunk iskoláinkra, a hol a nemzet élete vagy halála készíthető el. E jelentésben több tanítókról dicsőretrie emlékeznek meg a körlelkészek, a minők: a nagy-kanizsai P. S., a pogány-szt.-péteri P. G. stb., s egyáltalán azt az örvendetes hirt közlik iskoláinkról, hogy mindenütt az előhaladás szombe tűnő, hogy az iskolai látogatásnak jó hatását tapasztalták. Ez annyira lelkiismeretes iskolai jelentés fololvasása után tek. felügyelő Kund Vincze ur úgy nyilatkozott, hogy a szorgalmas tanítókat jegyzőkönyvileg megdicsőríni óhajtja, a hanyagokat pedig szigoruan megrovatni indítványozza. Együttal a nemes lelkű nagy ur a körlelkészeknek 40 frt értéket adott oly meghagyással, hogy azt, két legszorgalmas tanító között osztanának ki. Vegye e szép tetteért a tek. felügyelő ur az egész egyházmegyének és a tanítói karnak hálás köszönetét, ki e tette által is a halhatatlanság koszorújába egy szép virágot fűzött.

Voltak még több rendbeli ügyeink, melyeket azonban nem tartok szükségesnek megemlíteni, ne hogy lovelem hosszabbra terjedjen mint azt óhajtanám.

SZ. S.

Suur (Veszprém megye) aug. 1.

Szerkesztő barátom! mikor megtisztelő felszólításod következtében munkatársaid sorába léptem, s ígéretet tettem, hogy Veszprém megyéből rendszeren levelezendek, elhatároztam, hogy híven ismertetendek e megyének köz- és magán-, egyházi-, gazdasági- és társadalmi életét derült úgy mint sötét vonásaival. S ez elhatározás folytán most nehéz helyzetben vagyok. Szeretnék nem írni, szeretném eldobni levelezői tollamat, de a kötelesség érzete, az igazsághoz hírség, az országnak megsértett törvénye iránti tisztelet azt parancsolja, hogy irjak. Sötét a kép, melyet a közönség elé állítok, de nem én teszem sötétté, a hivatalos állásali visszaélés az, a mi ezt sötétté tette. Senki sem óhajtott forróbban mint én, vajha ily sötét kép ne rajzolódott volna életünkben, ha lehetne, a történet én tenném meg nem történté... de mert a kép még van, s nem létezővé nem tehetem, fölmutatom azt élethíven, hogy hasonló kép rajzolásától visszadöbbszentsék másokat.

Suuron a rom. kath. jegyző, ki június 10-én helvét hitvallású nejével Veszprém városban az ottani reformált lelkész által a suuri plébános hirdetésről bizonyítványa mellett törvényesen összecskettett,

fenyegetés-e — vagy tán lélekismeretere gyakorolt hatás következtében oly helyzetbe hozott, hogy a kisértésnek ellentálni nem bírván, június 16-án a r. kath. templomban, odarendelt két tanu jelenlétében hitvesével újra — s így nem egészen egy hét lefolyása alatt kőt s z o r megesküdött. Nevezett plébános ur a reformált lelkész által végbevitt esketést mit sem érőnek, kötelező erővel nem bírónak, a házasságot érvénytelennek nyilvánította, ellenére az 1844-ik évi országgyűlés III-ik törvényeziké 2-ik §-ának, melyben ez áll: „azon vegyes házasságok is, melyek evangelicus lelképásztor előtt kötöttek — törvényesek.“ Minő jogalapon mondhatta hát nevezett plébános ur a reform. lelkész előtt kötött házasságot törvénytelennek? . . . vagy tán ő nem is hazai — hanem más, általunk nem ismert törvényekből ítéli meg a házasság törvényességét? . . . Szabad-e törvénytelennek mondani oly házasságot, melynek törvényességét országos törvényre támaszkodva lehet bebizonyítani? Szabad-e földelni a családi élet nyugalma? Szabad-e felzavarni a közbékét, s kitepni a testvéri szeretetnek szépen tenyésző virágait? Szabad-e felidézni a felekezetiesség sötét szellemét, melynek a jelenlegi fölvilágosodott kor nem otthona többé? Szabad-e azt mondani, hogy a törvény — az ország törvénye mit sem ér akkor, ha egy lelkésznek — kinek a családi élet békéje felett örködni volna szent kötelessége, épen e béke fölzavarására tetszik kinyújtani kezeit? . . . Szabad-e ezt tenni különösen Jézus szolgájának, kinek ura a szeretetet tette főtörvénynyé, a béke hirdetését szent kötelességévé, — kinek mestere azt hirdette, hogy „minden lélek a fensőbb hatalmasságnak engedelmeskedjék, a törvényeket tartsa tiszteletben, nem pedig azt, hogy lábbal tiporja az ország törvényeit, elhintse a szeretetlenség maszlagát, fölzavarja a családok békéjét.“

Sok vegyes házasság kötött már hazánkban protestáns lelkészek által, de még nem volt rá eset, hogy bármelyiket is r. kath. lelkész általi új összecsketés követte volna; nem volt rá eset, hogy a protestáns lelkészeknek ily házasság kötéseiről jogosultságát — mely törvényben gyökerezik — bárhol a katolikus lelkészek kétségbe vonták volna. Jegyezzük hát föl, hogy ily eset Suuron, a felvilágosodás százada hetedik tízeének 2-ik évében a hatodik hónap 16-ik napján adta elő magát. De jegyezzük föl azt is, hogy a r. katolikus lelkészi rend nem okolható érte, mert ez sohol sem történt — egyedül Suuron, ez az eset példa nélküli, egy magában álló, s árnyat csak is arra vet, a ki elkövette, nem pedig az egész testületre, erre csak akkor terjedne el az árny, ha az elkövetőt büntetlenül hagyná, s e büntetés által nem tanusítaná azt, hogy ő nem részese az ország törvényei iránti tiszteletlenségnek, az egyenlenség — visszavonás veszedelmes konkolyát hintő botrányos eljárásnak.

Nem zárhatom be tudósításomat a nélkül, hogy sajnálatomat ne fejezzem ki a kétszeresen megeskötött új házasság iránt, mint a kik e lépésük által oly hirre tettek szert, melynek nem igen örvendhetnek. Igaz, hogy előttünk ismeretlenek az okok, melyek őket e lépésre birták, — a kisértések, melyeknek ki voltak téve . . . de egy jegyzőben — mint a kinek hivatalos állása műveltséget igényel — föltételeztünk volna annyi lelki emelkedettséget, elbitélotektől mentességet, s törvényismeretet, hogy ily lépésre ne hagyta volna magát tántorítottatni, s újra esküvése által ne ismerté volna el önmaga tettleg, hogy törvénytelen volt az a viszony, melyben hat napig (az első esküvéstől a második esküvésig lefolyt együttélésüket — mely szinte törvényes volt — ők magok tettleg törvénytelennek ismerték el. Intő példa ez másoknak, mit kell tenniük, minő lélekerővel fölfegyverkezve kell hasonló támadásokat vissza verniük, ha tán a sötétség sirtől fölkelő szelleme által az itt rajzolthoz hasonló kisértetek közé taszítottatnak. *)

r. l.

*) Valóban fájlalni és csudálni lehet a leirt sajnós eseményt. — Rézáinkról nem tudjuk megfogni azt, hogy ki hazai törvényeinket nem tiszteli, miként szeretheti és tisztelheti az magát a hazát, — sőt nem hisszük, hogy saját vallása iránt benső ragaszkodás- és kegyelettel lehessen oly ember, ki türelmetlen azon más vallás iránt, melyet hazai törvényeink egyformán védenek. Egyébiránt történetek és történet fognak visszafelé, s vigasztalás egyedül csak az: hogy jelen eset, köztökinteteken kívül eső, csupán egyéni oly hiba és tévedés volt, melyet maga a műveltség magas fokán álló egyetemes kath. közvélemény is egy hangulag elítél.

Szerk.

Székes-Fehérvár, aug. 7-én.

T. szerkesztő ur! Engedje meg, hogy azon hosszánaharmonia, melylyel a változatos s érdekes tartalmu számok hasábjain levelezői lapot üdvözlek: én is vegyitsék néhány hangot egész szerénységgel — dsedezvén egyszersmind, inkább a tehetség, mint a jóakarát hiányának tudni be, ha ez által némi dissonantia támadna. De nem hallgathatok, nem fojthatom vissza koblembe azon örömet, melyet mindannyiszor érzek, valahányszor közéletünk hajóját, mely e politikai szélescsendben zátonyon vesztéglésre látszik ítélve lenni — valami véletlenül s váratlanul keletkezett szellő mozgásba hozza, meggyőzővén, hogy a látszat nem mindig való, hogy a konok némaság s azon üres fecsegés s hangjának harsányságával hatni törekvő toletorku lármázás közt van egy alig észrevehető közepet, mely a két szélsőségtől ment igazság ösvénye. Ezen indult a Zala-Somogyi Közlöny, mely a „tett“, a „működés“ szükségességét érezvén, tiszteletreméltó komolysággal ovakodott ezt s z a v a k k a l trómbitálni mindenfelé, hanem bizván megyéinek értelmes közönségében egész csöndben, dobszó s vásári charlatansok eget földet ígérő fogásai nélkül kelt szárnyra. Üdv és szerencse tehát a lapnak e nálunk fájdaloml kivételes föllépteért.

Mi legyen célja, törekvése ezentul? ezt hosszasan fejtegetni akkor sem érezném magam hivatva, ha a két lokkes megye belső viszonyaival közelebbi ismeretségben volnék; önnök tapintatossága s jelen főmunkatársának tájékozottsága az ismeretek különféle osztályaiban remélnünk engedi, sőt kész, hogy a kezdethez méltó lesz a folytatás, melynek — bár a közmondás szerint v o g é n csattan az o s t o r — lolkemből kívánom: csak akkor legyen vége, mikoron megyéink közléte, a politikai viszonyok, az ipar, a kereskedelem és más efféle szellemi s anyagi örök gyarapulása, fejlettsége lehetővé, sőt kívánatosá teendő Francia- és Angolhon példájára a fővároson kívül is nagyobb- és gyakrabban megjelenő lapok szerkesztését, fennállását. Szellemi életünk jobbara a fővárosban volt eddig koncentrálva, onnét várt tápot a vidék s kapott igen gyakran, többnyire édes, de gyomorrontó silányságokat; a szépirodalom s közlönyei képviselték az irodalmat, s a mit politikai lapjaink — a szaklapokat alig 70—80 ember olvasván az országban — hébehába a vidékre s a gyakorlati életre tartozólag haszonvehető mondtak, az oly kevés volt, hogy a nemzettest tagjait alkotó megyékbe éltet, ruganyoságot önteni nem volt, nem lehetett képes. Ezt eszközölni s a tömérdek mulasztást a mennyire lehet utánpótolni: lesz most a vidéki sajtó feladata. Nem vendi ön tán rossz néven, ha a „kritikai lapok“ban ez ügyre vonatkozólag irt cikkocském néhány sorát ide írom. „Kiszámíthatlan, mily lendületet adhat, mily megszög életet, jótékony mozgalmat idézhet elő megyéjében a lap, mely hivatását fölfogja. De nem beszélykék, rossz versek s más általános érdeklő vagy inkább érdeklő nélküli silányságokkal kell ám azt megtölteni, hanem: ismertesse a megyét föld- s még inkább természetrajzi sajtóságaiban, nevezetesen történeti emlékü helyeit, állapotját a közmíveltség, a gazdagszat, az ipar, a kereskedelem terén, kutassa fel a hibákat, az okokat, melyek egy vagy más tekintetben hátramaradást előidéztek, jelölje ki a módot, melyen azok helyrehozhatóak, vagy legalább a jövőre nézve elkerülhetőek, lépjen fel idecélező indítványok- s javaslatokkal, szóval: legyen a megyei élet organuma, a közvéleménynek ne pusztán visszhangja, hanem tolmácsa, vezére, nemestője, lelkiismeretes pártatlansággal regisztrálván minden mozzanatot, osztván dicsőretet, vagy korholván érdem és szükség szerint. Ekkor minden vidék becsületbeli dolognak tekintendi közlönye fennmaradását, sok rosszul indult vagy szunnyadó tehetség menthető meg, előmozdítatik a közmíveltség, a közjólét sat.“ Szent meggyőződésem most is, hogy a vidéki lapok csak úgy tölthetik be hivatásukat, csak úgy lehetnek a nemzeti haladás tényezőivé, ha megyéjükre szorítkoznak, főleg ennek érdekeit tartják szem előtt, vitatják szükségéit. Nem mondom, hogy csigaként vonuljanak héjokba, hogy az „extra hungariam“ írójával ne nézzenek tul megyéjük határkövein, de mig ebből és ebben mindent, még a legcsekélyobbet is figyelemre méltatják a szomszédok s a nagy világból, csak annyit s azt vegyék, a mennyit s a mit a megyének akár anyagi, akár szellemi téren emelésére hasznos befolyásának hisznek. És ha nem akafom is a szépirodalmat egészen kizárni, romlottinyünk keserűnek vevén a komolyt és áhítóván a belletrisztika csemegéit; mégis legfőbb óhajom, hogy ez lehetőleg kevés legyen

a foglalkozék, vagy tárgyát inkább a megye multjából, nyilatkozzék a történeti s népies beszély s rajzok alakjában, balladák a költői beszélyekben: mint ama salonokban lefolyó novellák vagy nem érzett szerelmeskedést keservesen dekantáló versekben, melyek szépirodalmi lapjaink nagy részét élvezhetlenné teszik.

Hisz fényes multunk annyi nagyszerű eseményo ismeretlen még és jelenünk átalakulási processusában mindinkább enyészvén azon alakok, szokások, sőt maga a nyelv is, mely az úgy nevezett eredetiségeket képezi: megfizethetlen szolgálatot tenne az utókornak azon lap, mely ezeket vidékén összegyűjteni, följegyezni lelkiismeretesen törekednék. És azon megyék, melyeknek közlönyo/ön lapja, mind a multból többet bírnak sok másnál, mind a jelenben, mint egy mult évben Zalába tett rövid kirándulásom alatt is tapasztaltam a népet sajátosságaira nézve dus anyagot s a fáradsalmakat, kutatásokat gazdagon jutalmazó türeményeket mutathatnak fel. Az a számtalan várrom, melyek közt az esti szellő regéli el, mit a halhatlan költő meg nem énokelt, a veszélyes Balaton, melynek vize méltó tükre Zala-Somogy ényhe egének, mely alatt a legnemesebb bort, a legszebb gabonát s gyümölcsöket termi a regényes, festői tájakban is páratlan föld, Fűred s Keszthely gyógyforrásai és a vasut által szomszédunkká lett, központul helyesen választott Kanizsán kívül is virágzó, tehetős városok hosszú ideig aknázható bányák az új lap számára. Egyébiránt ez csak vélemény, mely tanács nem mer s nem akar lenni.

Városunkról is szándékoztam egyetnást elmondani. De hogy három, t. i. borászati lapunk, van, tanodai s néplap van itt keletkezében, hogy az akadémiából archaeologiai küldöttség volt nálunk, megvizsgálható a helyet, hol nem rég érdekes mozaiklapot találtak — ezt önök már olvashatták; azt pedig, hogy pénz-, még pedig sterlingesinálók csipettek itt el, s más ilyféle apróságokat feljegyezni, még akkor is tartózkodnám, ha nem sejténém, hogy t. szerkesztő ur alig várja, miszerint hosszadalmas levelének végét szakaszsa:

Öszinto tisztelője,
ALDOR IMRE.

Mohács, jul. hó 23-án 1862.

Tegnap éjjel 12 óra tájban a harangok vést hirdető kongása ébreszté fel városunk lakosait. A Duna innesső partján a gőzhajó-társulat „Pontis” nevű, 400 ló erejű, nagy teherszállító hajója belülről kigyuladván, a lángok pusztító ereje által fölemészte-tett. Vajmi borzasztó, s mégis páratlan, nagyszerű látvány volt ez! Az éji homályban, a Duna sima tük-rén óriási meteorként lobogott a sokfényű lángoszlop, magával ragadván minden gyulékony anyagot. Megmentés- vagy oltásról szó sem lehetett; bár néhány perc alatt a színhelyen fecskendők, roppant nagy néptömeg jelent meg segílyt nyújtandó, de minél jobban fecskendezték a hajót, annál jobban égett; mi igen természetes, mivel a hajó belső részében, a raktárban összehalmozott olaj, kátrány, kenozo, faggyu, élelmi szerek közt szalonna, zsir meggyuladván, o gyulékony tárgyak, ha vízzel érintkeznek, annál dühösebben égnek.

Legnagyobb szerencse még az, hogy a hajószemélyzet közül egy sem esett a lángoknak áldozatul, bár az öron kívül mindnyájan aludtak, s többnyire az alsó részen levő gömbölyű ablakokon keresztül menekültek meg. Oly gyorsan lepték el a lángok az egész hajót a víz szineig, hogy a belsőbből sem a pénztárt, sőt a személyzet tulajdon ruháját sem menthette meg. Sajnálatra méltó a másként igen ügyes, tapasztalt s erélyes kapitány, kinek néhány száz forintja s általában mindene elégett, ezenkívül pedig, bár a veszély ellen mit sem tehetvén, képzeltetni, ártatlanul mily roppant izzasztó várta. Ma sok vidéki is megazemlélté a hajóromokat, s valóban igen növezotes egy esemény. Magam is oly szerencsés valék, hogy a hajónak teljes szerkezetét, bár ziláltan egész terjedelmében láthatam. Bámulatra ragadja az embert a roppant nagy test, közepén áll a nagy gépezet pusztán, minden fűszítvénytől megfosztva, a hajó ormai részén pedig támasztalatos nagyságban meredeznek a teknőformán kivált üregek, az oldalak behorpadva, a kémény állványával együtt dőlőfélben, s csak a két oldalkerek maradt épen. A kár roppant összegre megy, közel félmillió forintnyi lehet a veszteség; mert a rommaradványok alig érnek néhány ezer forintot, mivel a vasrészek a tűz heve által megpuhulván, azokat a jelen állapot-s minőségben használnia nem lehet.

Ha azonban tűz ellen a hajó biztosítva van, szívből hajtanók, hogy ne a magyar-biztosító-társulatot érje a nagy kár, mivel annak ugyanis néhány hó óta elég károsultat kellett kifizetnie.

KUGYERAY EDE.

Hírek és események.

○ A mult számunkban megemlített tűzvész által károsult Kis-Kanizsaiak nevében köszönetet nyilvání-tunk a városi tanácsnak azon nemes intézkedéséért, melynél fogva képviselő gyűlésében a szerencsétlenek mindegyikének 500 darab cserép-zsindelyt és gerendafát ingyen szolgáltatni és a szerencsétleneket pénz-beli segílylyel gyámolítani elhatározta. — Hogy pedig a nemes tanács e hazafias határozatát nem pusztán szavakban s érzeményekben akarta érteni, bizonyítja azon 111 frt 10 krnyi o. é. összeg, mely felszólalása után azonnal összegyűlt. A résztvevő kővel — ha tettben is nyilvánul, sokszorosán könnyíti a balsors terhét!

○ Az idén minden termény korábban indul ér-lésnek, mit bizonyít gyümölcsiacsunk is, melyen már érett szőlő is kínálhatik az ujságot oly örömmel fogad-ó vevőknek, mi Kanizsán ritka években tapasztalta-tott. Hegyeink legdúsabb fűrtű tökéket számlálnak, mi nem kevés szőlőgazdát, kik hordóról eleve gondos-kodni vonakodnak, kellemes zavarba fog hozni. — Együttal e koránérés reméltetni engedi, hogy Kani-zsán is korábban fog esni a szűret, mely itt az előljá-róság által szokott meghatározatni, s így a tanuló-ifjuság is részt vehet szülei körében az élvezetteljes szűret mulatságban, mielőtt a tudomány csarnoka szentélyébe hívná őket.

○ A becsületes jellem mulaszthatlan kötelessé-gének tartja, törvényeit tiszteletben tartani s annál inkább, ha ez Éltetője dicsőségét közvetlen látszik előmozdítani. E végből helyén látjuk szerényen meg-említeni e nagy kereskedelmi városban, hol az adók és vevők száma tetemes, hogy a hatóságot, mely vasár- s ünnepponon a boltokat az isteni tisztelet látoga-tása végett bezáratni rendelte, ujjal no könytessék e parancs kihirdetésére s annak törvényes követelése-re. — Az idegen a külsőből ítéli meg a város szel-lemi tulajdonit s ha látja, hogy egyik kereskedő addig késik a bezárással míg a másik be nem zárta raktárát és ez viszont — mi eddig nem egyszer történt meg — s így 9 óra helyett 10 vagy 11 óra volt a bezárási idő-pont egyesekre nézve: úgy a rendtelenség s némi könnyelműség nyomaira tapintgat. Jobb e részben a külföldieket és más számos városunk példáit követ-nünk, hol vasár- s ünnepponon zárva egész napon a boltok.

○ Nem állhatunk ellen figyelmeztetni városka-pitányaságunkat, hogy intézkedjék a temérdek idegen koldus alkalmatlankodásai ellen, kik, néha dologra igen is képes egyének az ember ajtója előtt naponként majd minden órában a könyörület kenyereért esenge-nek. — E részben eszünkbe jut a régi dal „Legyen úgy mint régen volt,” mely véget vetne a tolongás-nak; mert 48 előtt bádog jel különbözteté meg a hely-beli koldusokat az idegenektől s így csak amazok gyámolítására volt kötelezve a polgár, mi jelenleg tu-domásunkra Veszprémben szintén be van hozva.

○ Bécsből és Gratzból az utazók arról panaszkodnak, mit földmivelünk teljes szívből hajtanak s nyilvánosan is az imolában kiesdekelnek. Ott t. i. foly-tonos az esőzés, s igen gyakran borzasztó fellegár fer-getegtől kísérve rettentí a lakókat: nálunk havakon át szárazság uralg és a hőség oly nagy, hogy árnyék-ban is igen sokszor 28 R. fokot meghalad.

○ Hétfőn vagyis augusztus 11-én itt N.-Kani-zsán országos vásár leend, melyen nem csak Zala- és Somogymegyéből, hanem, mint közönségesen, Pest, Bécs és Gratzból is lesznek adók és vevők; és heti-vásárainkról ítélve, hisszük nagyon látogatott fog lenni, bár vásáraink közül ez szokott lenni a leggyen-gőbb a kereskedelemre nézve. De igen kívánatos lenne, ha városkapitányunk gondoskodnék a vásártér fölön-tözgetéséről, melyre örömmel áldoznék minden sátor-tulajdonos egy két garast.

○ Kanizsát mint halljuk a vallatási és naphőség gőzfűrdőjén kívül szerencsétleni akarják valódi gőz-fűrdővel is, mit a közönség örömmel üdvözöl, talán még eszényét sem kimélné följállítás ügyében.

○ A varasdi utca, egy pár évvel ezelőtt két-szerégetett (klinker) téglával rakozott be, mi azt a legszebb utcák közé emelte és most az árkok bolto-zásáért s a járdák elkészítéséért az állam közel 12000 forintot követel városunktól; pedig hajh! e nagy ósz-

szegyet be föltudná használni városunk! (Talán okkal móddal úgy is munkálkodó városunknak el is engedi?)

○ Kanizsa észak felőli oldalán nem messze azon kis dombtól, ahol Paradeiser György, Kanizsa vára akkori es. tábornoka s parancsnoka, ki az 1600. ostrom alatt a törököknek szolgáltatá át árulásképen a várat, lefejeztetett — tehát nem, mint Horváth Gyula ur (megbántás nélkül legyen mondva) „Kanizsa leírása”-ban akarja, Bécsben végeztetett volna ki — e kis domb-tól, mit az időtől fogva a köznép vérhalomnak hívott, bár már feledésnek indul, nem messze a palini Inkey család kis kápolnát építtetett, mely körül kalvária volt, hová bőjti időkben ezereként szütek a buzgól-kodók, mely is az Inkey család sirboltját képezi. E kápolna forradalom által szentségtelenítve lőn, ke-resztje leütött s löpőtoronyul használtatott. Jelen-leg azonban mgos palini Inkey László, Nagy-Récs birtokosa ismét helyreigazíttatni rendelé, mely is már munka alá vétetett, és így hol ősei póra hamvad, a helyet örökké megőrizni iparkodik a hálás ivadék.

† A tabi r. k. segédlelkész agyonlőtte magát. — Midőn úgy kellene drága árért megvenni minden csepp vért, életet a — hazának, — magunk ontjuk ki azt! a légben van ez? innót kapja tán sebeit a szív, csüggedését a lélek? . . . Nem, ki-ki magában hordja itéletét. Halál által megváltani egy nemzetet; szent életet adni vele egy nagy elvnek, ezt értem és fel tudom fogni, — de ha rossz órában vagyunk, egy köny, egy óra csapásaért hogy széltire puffogassuk magunkat agyon — az élettől ily megválás bűn a nemzet és haza ellen! . . . kinek hivatása, hogy sebeket gyógyítson a szíveken, s önmaga tti szívébe a tört . . . Kinek a hit világgal a lelkeket kell világítania, s maga oltja el lelkének világát . . . Ez közös fájdalom. Találja fel szellemed azt, mit az élet föld megtagadott! . . .

* Nágocson 14 ház leégett; a szétrük is több he-len hamvadtak már el a napokban; részint vigyázat-lanság, részint gonosz kezek évokig tartó nyomor és gyászszal sujthatják a gazdát, — nincs más ír, mint a biztosítás; a hit és lelki megnyugvás e téren nem min-dig biztos megmentők.

* Szép találkozás a termékeknek. Antal Far-kas, költői birtokos, jeles szőlész és pomologus, jul. 26-án ó és új szőlővel lepte meg vendégeit. Szívesen látná Girókuti bátyánk is.

* Megbocsásson t. olvasóközönségünk, egy már közlött hírünket helyre kell igazítanunk. Azt állítottuk ugyan is, hogy a gyümölcsfák ágai szakadnak a gyü-mölcs alatt; nem csak az ágak, hanem most már a — duccok is.

* Egy számár örökíteni akarván magát, addig bámulta a Pest felől pipázó mozdonyt, míg a kerekok alatt — szörnyet halt. Maradt még elég! . . .

* Két helyről is vettük a hírt, hogy az ósszara-kott repezekazalok kigyuladtak magoktól. Megenged-jük, kivált ha még — közelében pipáltak is.

* Keszthely a napokban ugyan csak élénk volt Somogy- és Zalamegyéből számos vendég van jelen, kik a Balaton jótékony hatását jöttek élvezni; a hideg fürdő nagyban látogatott az oda vivő poros ut daczára is; estve Ballonnál zene; kedélyes vig csoportok él-vezik a szabadban az est üdítő legót, virágos leandor fák alatt; szól a zene, hangzik a dal, fent ragyog a csillag, alant a szép szemek s a fiatalság be-beugrik a tánczba, legyenek bár még oly melege órák. A színház is sok élvet nyújt; Priello Cornélia, a nemzeti szin-ház kedvence tele ház előtt aratja a tapsokat, és sze-di az élje szórt virágot Pestre visz, mit művészetével nyert a közönségtől, — úgy virágos lesz egész élete.

* Itt mulat m. Szenczy Ferencz, szombathelyi megyés püspök un; s a napokban várják Lonovica József érsek ő méltóságát.

* Az a hír, hogy Egressi Gábor is Keszthelyre jő vendégszerpelni.

* Egy földi a sz.-györgyi állomáson azon figyel-meztetés daczára is — miként iparkodjék, mert elma-rad — botért a fogadóba egy jó itoze borocskára. Egy-szer éles füttyentést hall; nem veszi tréfára a dolgot; a mozdony ugyancsak pipázik előre; klugrik a foga-dóból, s intetet, kezében tartva a kis papírdarabot ily kiáltások közt: „várjanak meg, itt a jegy.” — De bizony nem várták meg.

— Julius 28-án tartatott meg Kaposvárott Ru-dighiero asszonypág leány-tanintozatában, az évi női munka vizsgálat; melyre számos vendég jelent meg. — 150 nyilvános és 50 magán tanuló leányka, kik 6 évtől 13 évesek, diszmunkájuk által egy kis kiállítást képviseltek. Dicsőretre méltó e tanodai igaz-

gatonő fáradhatlan szorgalma, finom tapintata, islése és békétürése, melyet a lyánkák körében tanusított. A kis lyánkák a női munkák minden nemében u. m.: fehérvarrás, kötés, horgolás, tamborizás, himzés minden nemében és a hálózásban is kitűntettek magukat.

* Julius 31-én este bekész és budában (sokan vattás kaputban) sétáltak, — ma már (aug. 2.) ismét oly forróság van, hogy beillenék — Saharára.

* Ismét egy lángész ki Bruck és Plener ministereket már többször kiakarta húzni a financialis hírnárból röpirataival, jelenleg azon töri fejét, hogy lehetne összekötni a Drávát a Dunával, és pedig a Kapa vize által, Kis-Korpad felé (l. . .) De bátyó, midőn ez megtörténik, akkor már nem is léghajón, hanem — gyalog járunk a holdba . . .

* Legyeket a szobából kiirthatni a remek virágzásu Apocinum androsaemifolium növény szobabani tenyésztésével. — A nevezett örökzöld növény magról, dugványról és gyökérszítás által is tenyészthető, cserépkében szobában igen jól diszlik, bokrosan elég magasra növekszik és a barnazöld, hosszukás, örökzöld levelű gazdag lombzata közt ezernyi apró gyöngyvirág alakú fehér és rózsaszín virágok az egész éven át díszlenek, melyek a legkellemesebb narancsvirághoz hasonló illattal árasztják el a lakot. — Ezen légyfogó növény igen ügyesen végzi be feladatát, ugyanak a virágból kiizzadó kellemes méz a legyeket magához kecségetti s míg azok a kedves zsákmányon mohón nyalakodnak, a virágból kinyuló számszerűen öt paroda-szál a légy derekára csavaródik oly erősen, hogy azt agyonszorítja; egy-egy virág tehát öt legyet keríthet hurokra és csak miután elhervad, — ejti el zsákmányát! — Kívánatos, hogy nálunk is a virág minél inkább elterjedjen. — G. L.

* Bán Gáspár és Körmendy József egyesülten cséplőgépet hoztak Boglárára. Csak örvendhetünk, midőn gazdáink ily tevékenyen működnek gazdaságunk felvirágoztatására.

* Beküldetett szerkesztőségünkhöz „a magyar királyság allaprajza“ hiteles adatok nyomán, írta Demerác Nep. János. Ezen statisztikai adatokkal bőven ellátott, azért ajánlandó mű megrendelhető könyvtárosi uton, vagy bérmentes levelek által Pécsen fűtőszat. Szautter Antal igazgatótanár urnál, Pakson a szerzőnél, valamint Wajdits József könyvkereskedésében is akár az ár beküldésével, akár postai utánvétellel. — Ara 1 frt. o. é.

Nyit postá.

Rigicsára. Várjuk a meglepetést.
B. Fűredre N-nak. A vers helyett kérjük az Anna-vigalom leírását, vagy a fűrdő életet festő levelet.
Uram bátyámnak, Adándon. Hogy állunk? szeretnénk választ nyerni.
R. F. J.-nak Pesten. Azonnal intézkedünk; későn jött az utóbbi küldemény.
Veszprémbe. A rátóti adomák már lejártak magokat. „Porzót hintek szemre köd“ — ugyan ki látott ilyen verset és lovagot? Nézzem inkább bele, és olvadjon el.
Pécsre. Az ígért már régen megérkezett.
Kolozsvárra, K-nak. Nagy volt a meglepetés; hát még ha megérkezik a drága gyermek?
M. Antalnak, Kőtsén. Postára tettük a 3-ik számot is; tessék Karádon keresni.
Bedroginak. Hogy én „himlős volt“, s „még sem ragyosodott meg arca“ — tessék privát levélben tudatni kedvesé-

vel, a nem versben, melyet ki olvas, bizonyosan megüti a — ragya.

T. Kálmannak, Pesten: ?
„Ha meghalsz is, hozzád járok,“ — ezt csak most mondja ön, míg él az imádott.

W. Károlynak. Vettük.
„Nem tudunk eligazodni; látogasson meg mielőbb. Annak a bizonyos kertésznek. Az előzetést vettük, s hogy a pénz mellé még ön ad műmellékletet — egy 16 fontos görögdyét, — ez valóban megfordult világ; köszönjük. „Jól el, jól el szüretre.“ Mi meglehet, hogy elmegyünk, de a vers nem jó sajtó alá.

T-nak, Pécsen. Szép az eszme; de a strófák nagyon döcögnek, tehetsége remélünk engedli, hogy jobbal közzént be. „Füftfaragó voltam.“ Meglátszik a versen is, mert nagyon kormos.

Van még egy tucat vers a főkban, de említeni sem méltók; általában bámuljuk, hogy ily roppant hőség, szárazságban a fantázia oly bőven terem, s minket még nagyobb izgatásba hoz a sok időtlen termék. Nem ronds munkatársainkat kérjük levelek bérmentésére; mert sokszor egy ross versért 10—12 kr. fizetni, — irodalmi- és zseb-kínzás. —

Egerváry Miklósnak, Szombathelyen. Fogadja üdvözlőnkét a részvétért; ha a hazának ily napszámmal hordják a porsemeket, — az épület bizonyára felépül, kívánjuk a minél többeszi találkozásat.

A Drávaparra. Legelő, hogy legyen valami tény, a miről írjon; a második, hogy a toll betűkbe tudja ütni az eseményeket, — ekkor aztán terem tiszteletpéldány; de a mostani küldeményt nem illet meg.

Kérjük azon t. levelezőinket, kik tollukat lapunk számára felígérték, de mind eddig nem volt szerencsénk velők a lapban találkoznunk, — kopogtassanak, mert a tiszteletpéldány megakad. „Házasodom.“ Illik is annak, ki már oly régi katonája a szerkelemnek.

Felelős szerkesztő: FODOR PÁL.

Előbbi számunkban „Néhány szó a dunántúli vasutakról“ című cikkben, sajtóhibából becsusztott Strassen omnibus helyett: Strasser omnibus, érdekes láncszem helyett: értékes láncszem, és: ezekből eredő jöletet helyett: jólét olvasandó. Szerk.

Megholtak névsora N.-Kanizsán

Julius 1-től Julius utolsóig.

Kiss Rozália 2 1/2 év. Horváth Rozi 1 év. Verbovecz Theresia 6 het. Harturek Eleonora 2 1/2 év. Csóka István 2 év. Leszják Anna 2 hó. Samu Theresia 2 hó. Pint Rozália 4 év. Molnár János 1/2 év. Tóth István 6 hó. Bisztróvi Mári 10 év. Kanizsai Zsófi 7 het. Máyer Márton 5 het. Szabó László 86 év. Horváth Antal 5 év. Miháletz Anna 4 év. Huk Gábor 5 het. Matkovits Rozália 6 1/2 év. Galambos Anna 14 nap. Varga Eszter 4 év. Rigó György 90 év.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, jul. 8. Legközelebbi tudósításunk óta, városunkban a gabonázlet roppantul felélénkült, minthogy nemcsak Zala és Somogy minden részeiből, hanem még Baranyából is temérdek gabonát, különösen búzát nagyon sokat szállítanak hozzánk, minek következtében a búzának ára mérőnként 10 krral szállott, míg a többi természetmenny valami csakélylyel emelkedett.

Gyümölcs- és zöldségpiacunkon is roppant élet uralkodott, úgy, hogy a mai hetivásáron több mint 500 kosár különféle gyümölcs volt piacunkon, miért is egy messzely szilvát 1 kr., 8 körtét 1 kr., 6 almát 1 kr., 1 fej szőlőt, melyből szinte már meglehetősen volt, 2—4 krért szeltire lehetett kapni.

Kaposvár, aug. 6. A mi remény volt a szőpon indult kukorica, hajdina és burgonya iránt, megsemmisülni látszik a roppant hőség miatt, mely mindent kiszárit; az árnyékban 28—29 fok a melegség; sok helyen a kukorica már most learatható száraztól, mert a fejek meg vannak fonnyadva; lesz belőle legfeljebb takarmány; a hajdina pedig egy láb magas, és

már javában virágzik; a burgonyaszár fonnyad, s a szem a földben nem nő; a szőlő is kezd sültni, s a különben is ritka fűrtök — hullani! Ha még egy hétig esőnk nem lesz a mezők szomorú látványt nyujtanak a még rajtok levő termékekkel. Sarju nagyon kevés. Mind ez az eleségára nagyon hatni fog, s rövid időn a buzárnak emelkedését jósolhatjuk. Elősegér: buza 4 frt. 45—60 kr., roza 2 frt. 40 kr., zab 1 frt. 40 kr. (m. p.)

Veszprém. Buza 4 ft. 60 kr., roza 2 frt. 70 kr. árpa 2 frt. 10 kr., zab 1 frt. 80 kr., kukorica 3 frt. 80 kr.

Mohács. Buza 4 frt. 10 kr., roza 2 frt. 70 kr., árpa 2 frt., zab 1 frt. 60 kr.

Pozsony. Buza 5 frt. 25 kr., roza 4 frt., árpa 3 frt. 30 kr., zab 2 frt. 14 kr.

Szeged, aug. 3. Mintegy 8 nap óta nálunk a gabonázlet igen felélénkült. A mi buza a piacra hozatik, rögtön vevőt kap 4 frt. 50—60 kron, s többnyire mindjárt el is szállítatik a vasuton. A mult hét folytatában megvétel mintegy 8000 mérő részint bánáti, részint tiszavidéki buza, e hó közepo táján átveendő, 87 font jót állva, mérőnkint 4 frt 50 krral. A roza, melynek sulya 78 font, mérőnkint 3 frt., 68—70 fontos árpa 2 frt. 20—30 kr. — A vizállás a Tiszán és Maroson oly csekély, hogy a Marosróli kiszállítás a hajótulajdonosok nem merik elfogadni.

Győr, aug. 6. A zabot illetőleg, láthattuk a legutóbbi bécsi vásáron, hogy abban csekély eladási kedv mellett is, erőltetett volt az üzlet, s igen kevés kelet mutatkozott. Oka ennek abban van, hogy a vevők Bécs vidékén előnyösebb vételt tehetnek, mint nálunk; s az itt vásárlottat a Cseh- és Morvaország-ból leszállítottal kevervén, mérejét 2 frt. 15—20 krért adják, mi nékiek nagyobb nyereséget ígér, mintha vásárlásukat nálunk teszik. Az ottani új zab 50—52 fonton nyom. Ugy látszik az idén a zabra nézve nem lehet kedvező üzletre kilátásunk. Az e hetivásárt illetőleg is meg kell vallani, hogy semmi nemű üzlet létrejöttéről nincs tudomásunk, miután piacunkon vevők nincsenek. Itteni hetivásáraink, különösen buza- és árpában igen gazdagok voltak, de árban mintegy 20 krral leszálltak. — Az időjárás meleg, rendkívül száraz, és folyvást szeles. — Vizállás apadóban. — Mai árak: Bánáti buza 86—87 1/2 font. 4 ft. 60 kr.—5 frt. 15 kr., bacsikai buza 83—85 font. 4 ft. 45—65 kr., magyar b. 84—87 font. 4 ft 50 kr.—5 ft. kétszeres 76—80 font. 3 frt. 40—60 kr., roza 6 75—76 font. 3 ft.—3 ft. 25 kr., roza új 76—78 font. 3 ft. 30—50 kr., árpa serfözöknek, 66—68 font. 2 ft. 30—60 kr., árpa serfözöknek, új 67—70 font. 2 frt. 40—75 kr., kukorica 80—83 font. 3 frt. 78—90 kr. zab 47, 48—51 fontos 1 frt. 85—92 kr.

Pest. A mult héten összesen 25,000 mérő buza adatott el. Ebből kevés ment külföldre, többnyire helybeli fogyasztásra kelt. Roza 10,000 mérő adatott el, többnyire szept.—okt. havi átvétel mellett új termék 78—79 fontos 3 frt. 40—45 kr-ával. Kukoricából 10,000 mérőnyit vettek 5—10 krral emelkedett áron. A zab folyton szilárdan áll. Szilvapalinka akója 15—16 frton kelt.

Trieszt. A héten összesen 34,000 staar buza kelt el; s ez 2000 st. ibraeli szállítmányt kivéve, mind magyarországi termék. Kukorica 60,500 st. kelt, részben magyar aldunai, s részben levantói termék; összes gabnakelendőség 96,000 starra ment.

Temesvár. Buza 86—87 fontos 4 frt. 35—50 kr. Roza 3 frt. 10 kr. Zab, mely folyvást élénken keresztek: 1 ft 75—80 k. Kukorica 3 ft. 30—35 kr.

Bécs, aug. 4-én. A felhajtott vágni való marhák száma a mai vásáron 2862 darabra rug; máznáj 28—31 frt.

HIRDETÉSEK.

Halál és vész minden férgeknek!

Bizonyos halál. Csalhatatlan irtószert patkányok, egerek, poloskák és svábbogarak kiirtására,

mely szert alulirt bátorodik a t. cz. közönség figyelmébe ajánlani. Alulirt az általa feltalált irtószereinek sikere felől képes, ugy magánosok, mint államhatóságok által kiadott bizonyítványokkal magát igazolni, minél fogva számos megrendeléseket remél.

Ezen szer 10 évig is eláll és mégis sikeresen használható.

Kapható Nagy-Kanizsán egyedül csak Fesselhofer Józsefnél. Ara egy bádognyelenczének, mely Riess Guttmann névpécsettél van ellátva, magyar és német használati utasítással együtt 1 frt 10 kr. o. é.

30 [24—3] RIESS GUTTMANN, vegyész és szabadalom-tulajdonos.

Haszonbéri árverési hirdetmény.

Somogy megye állandó árverővényszékének 1862/63 sz. alatti határozata folytán, Gyulai Gaál Lőrincz kiskoruit illető Kazsok, Bétzi határokban és Patáki pusztán az Igali járásban fekvő mindennemű fundus instructussal ellátott gazdaság, — szántóföld, rét, erdő, legelő és dézsmás szőlőből álló 1122 1/2 holdra rugó ingatlan birtok, urasági lak, ispáni lak és minden gazdasági épületekkel, malom, korcsma, csárda és szőlő-kilenczed, királyi kisebb haszonvételekkel együtt f. 1862. évi Szt. Mihálytól kezdve öt egész évre f. é. augusztus hó 25-én, Kazsokon a helyszínén, nyilvános árverésen haszonbérbe fog kiadatni. Melyre a venni kívánók meghivatnak. — A főfeltételek a venni szándékozókra 600 frt. o. é. bánatpénz és 6000 frt. o. é. (cautio) ovalompénz.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy ízben július hó 1-től kezdve minden hó 1-én, 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. — Minden egész éves előfizető a lap tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddig fentálló feltételek mellett felül áron használhatja. — Nyílt tér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. a belyegdíjért 30 kr. fizetendő. — A beiktatási díj a lap közléséért illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Reflexiók a fehéri s somogyi szántásversenyek felett.

Ne ijedjen meg tisztelt szerkesztő, értékes címén. Nem szándékom azt, mi hónapok előtt főzve lett, felmelegíteni, nem is téli szándékom, a már akkor mások által mondottakat most részemről újra mondani, vagy tán pártuzamot huzni a két gazdasági egyesület által rendezett szántásversenyek közt. Mindez korántsem áll szándékomban, ezélem csak egy két észrevételt s eszmét közölni, melyet mind a két szántásverseny egyformán énbennem ébresztett. Önre bizom, vajjon érdemeseknek találja-e elmefuttatásaimat a nagy olvasóközönség elébe terjesztésre, s emennek bírálatára bizom azután, vajjon eszmémet olyanoknak találja-e, melyekre ezentúl rendezendő szántásversenyek alkalmával reflectálni lehetne.

A fehéri szántásversenyen mint bíráló tag, a somogyi szántásversenyen pedig mint néző vendég s a fehéri egyesület vége kiküldött tagja résztvevőn, úgy találtam, hogy mind a kettő-

nek úgy mondva typusa ugyanaz vala, habár a versenyen résztvevők, azaz a szántók száma különbözött egymástól.

Mindenütt a szántásversenyt az jellemezte, hogy azon csaknem kizárólag nagyobb birtokok s uradalmak béresei vettek csak részt, a kisebb birtok alig vala képviselve itt mint amott, s a parasztbirtok tökéletesen hiányzott — míg a nézők sorában is alig lehet a parasztagdák közül egy kettőt látni még Somogyban is, noha az általános részvét az ottani kiállítást oly szerencsésen és szépen jellemzi s kitünteti a fehéri előtt. Kezdetnek igaz ez is jó, ha az uradalmak béresei jól tudnak szántani, s a közös verseny által rábíratnak annak mennél jobb megtanulására. Azonban van ezekre nézve uraiknál is elég mód, őket erre tanítani és serkenteni, van is — vagy legalább lehet is elég felvigyázat ily szántásra őket tartani. Ha ezentúl is csak ennél maradna a szántásversenynek jelene, félek, hogy nem sokára nyilvános productiójává válna s fájulna egyes béreseknél, s egyes jó szántásra gondosabban néző uradalmi

tiszteknek, haszonnal ugyan az illető béresekre s főképp az illető uradalmakra, dícsérettel is az illető tisztekre nézve, de a nagy közönségre, hazánk általános földmivelési állapotára nézve kevés eredménnyel. A nyilvános szántásversenyeknek pedig célja nem is lehet más, mint a földnek jó mivelését általánosan terjesztetni, mi is, hogy megtörténjék, a szántásversenyekben általános részvétet feltételezi, részint nézőkép, részint pedig abban tettelegesen résztvevőleg is. Szerintem tehát, ha célt akarunk érni, ha a nyilvános szántásversenyek eszméjét valóban a közre, a megyére s hazára nézve eredménydüssá akarjuk tenni, feladatunk egy általános részvét gerjesztése lehet csak. Két eszme létesítése e tekintetben nézetem szerint igen tágasan működhetnek úgy mint t. i. egy felől vidéki szántásversenyek létrehozása más felől pedig külön parasztszántásversenyek életbeléptetése.

Ne tulajdonítsuk csak közönyösségnek, ha a parasztagdák a szántásversenyeknél olygyériben láthatni. Nem az az egyébkül visszatartó-

TÁRCZA.

Zala vármegye kistükre.

To a nagy hazának egyik drága gyöngye!
Hol a némes vértől szent a föld göröngye.
Te az istenektől áldott classicus föld!
Hol a lélek minden percet imába' tölt!
Mert minden bokorhoz, minden kis virághoz,
A multnak lelke egy dicső emléket hoz.
Légy üdvözölve, légy ezerszer ölelve
Mogáldva jefened, s multad dicsősége.

Határaid Somogy, Vas, Veszprém, Stiria;
Horvátország és a szép Balaton tava.
Ez aranyrámban olyan nagy becsű kép,
Melyen minden vonás megragadó, hű s ép.
Egy vármegye csak, és akkora határa,
Fárad a gondolat, a mig végig járja.
Sok uralkodónak könnyítne a végén,
Ha ilyen drága kő volna koronáján.
Hohenzollern-Hoching, Reuss-Schleitz, Lippe-Detmold,
Liechtenstein, Anhalt-Dessau, Waldeck-Pyrmont, —
S még ezekhez véve pár harmadrendbelit,
Tórnagyságra nézve nem tesszük ki ennyit.
Száz négyszög mértföld hogy, róma területen,
Miként a napaugár, ég a honzerelen;
Nevel, termékenyít, lokkesit és megáld,
Megforrni a jóban, eltépni a viszályt.
Két száz kilenczven nyolcz ezer lakosság,
Mind egymást ölelve, egy atyafiságba.
Holott magyar, horvát, tót, zsidó és német,
Többféle nyelv- s hitben fél egy istenséget.
Több vallás, de egy hit rezg a sziveken át:
Halni érte — ha kell — a szeretni a hazát.

Földed nagy részt dombos, Lendya s Muraköze,
Van csak sima lapály-, síksággal beszegve.

Szelid éghajlatod, mint a fiatal lány,
Első rózsanyílás — szerelem tavaszán.
A Balaton mellék, oly gazdagon áldva
Szépséggel, termékkel, a szív örül rája.
A merre mégy, mintha gyöngyszemekre lépnel,
Minden kis porszemben kincs és dicsőség él.
A romok sóhaja, hullámok zongéja,
A multnak megannyi szép elbeszélése...
Órzik is e kincset a messze jövőnek;
Maga az idő, s a romkoszortás bérezek.
Hol az unalom hogy ne üsse tanyáját,
Megpendíti olykor Kisfaludy lantját;
S a regék beszélnek olyan édes nyelven,
Miként ha méz folya kővön, fűvön, vizen...
Szépséged, bájjaid hogy nézd minden napon;
Tükörként elítéled magyog a Balaton.
Ebba' nézi magát Badacsony, Tátika,
Multad csatáiból e két vén katona...
S hogy a sok szenvedés legyen jutalmazva,
A napsugár őket mag-magkoszorúzza!

Folyóid közt első a baragos Dráva;
Mintha neheztelne a szomszéd országra...
Oly sötét az arca, ság és szög kőbe,
A mult éveken át kapott nehéz sebbe;
Összezuza magát, úgy int bucaat vissza;
Tört könyveit a part virága iszsa!
A nem hajózható Egergy és Zala,
Vig futás közt elszórt malmait hajtsa.
Mura, mely Légrádnál borúl a Drávára,
Mint szerető gyermek anyjának karjára.
Öntözvén réteket, virágos mezőket,
Lapályokon elszórt buja legelőket.

Buzád, mi terep, öröm rája nézni;
Kövés kelt hionná, sőt lehet vele títai.
Merő, tisztá kezét; de hát még a hantja?
Velin-papir finom rétes két belőle.

Annyi a gyümölcsöd, hogy szerte a fákat
Támogatni kell, mint rokkant katonákat...
Akkora az áldás, nem bírja meg az ág,
S élhetne rajta egész Stájerország.

Szép ezimeres ökrök huzzák az ekéket;
Búszke rá a béres, mihon hajtja őket.
Hajsz ide hó szilaj! csali pörög, bokros!
S a mély barázdában embermagas a roza.
Hírben áll mensesed; lovardban jó vér;
Keszthely istállójá maga kincseket ér.
A ki ilyen vért paripákat nevel,
Bátran fogadhat a legelsőbb széllal.
Vékony láb, karcsú test, sötét, arany sörény,
Egy kis birtokot ér minden kanca, vagy mén.
Annyi sertvést nevelsz, elég öt megyének;
Fehér zsírod viázik fel Soprony- és Bécének.
Te adsz zsírt; oda fent főznek, — berántanak...
Juhérván: mi mindene nincs a magyarnak?!

Tölgyes, bükkerdőd, rengetegben nyúlnak,
Biztos tanyái és vadászó- és nyúlnak.
Találhatni bentök számtalan oly vadat,
Mely tán élteben sem látott napsugarat.
Mily idős az erdő, oly idős az anyós,
S kánikulában is hűtő, benn a lég.
Tölgy és bükkszőlő, sápadokas étek:
Láttak jó napokat, megálltak a vérszok.
A fenyők sudarú módön ül a madár
Csak egy szárnygyújtás, a mára a felbökbe jár.
Ennyi halmozott kincs, s alig van értéke;
De tán még is eljő az idő végre;
Milyen a kincs is megleszen a becsé,
Vasárton járván Győrből le Keszthelyre.
Fel pénz, ott emberi! fel tekintély, fel ész!
Hasszók a magyog egyik utolsó kész...
Merő, mi a jót, szellemed
Cszeg, lángol és gorjcsat, üdv- és áldással jöl!

tatók, hanem az idő s a pénzsűke gyakran s tán többnyire a parasztnál annak főoka. Igaz, hogy vásárra is gyakran mérföldekre megy gyalog vagy hajt lovaival, ökreivel, de oda vagy házi szükségletei, saját ruházata, elkerülhetetlen fedezése, vagy másfelől annak, a szorongó adó sat. fedezésére szükséges pénzt, terménye, növendékmarmhája sat. eladása általi előteremtése, gyakran s többnyire mind a kettőnek egyszermind leendő létesíthetése csökkenti a parasztot. — A vásár napjai félünnepet képeznek a parasztagazda naptárában. Nincs módjában azonban azt még egygyel szaporítani, még pedig erőt s pénzt olyan utra költve, melyből anyagi haszna — felfogása szerint — nem válna. Hozzuk közelebb hozzá a versenytért, tegyük lehetőbbé neki, kevesebb idővesztéssel, tán csak néhány órai mulasztással, kevesebb költséggel, vagy tán minden költség nélkül abban — ha másképp nem, legalább nézőkép résztvehetni, s a parasztagazdák részéről a részvét nem mondom, hogy általános, de legalább mindenestre számosabb leendő a mostaninál, (mely jelenleg = 0). S az onnan hazatérők hírül hozván az eredményt a többieknek, a versenyszántások léte köztudomásu dologgá fog válni, (mi most még igen gyakran minden megyeszerte hirdetések mellett sincs úgy). Lassan lassan mennél többen eleintén nézőkép, később tán résztvevőleg is a versenytéren fognak azok közül megjelenni, kikre hatni, s a kikenél az okszerű gazdálkodás s földművelés józan elveit mennél inkább terjeszteni s általánosítani a vidéki, a megyei egyletek főfeladatának tartom. De azonkívül a kisebb birtokosnak is lehetőbbé fog tetetni ez uton, béreseivel a versenyen résztvehetni, mi ő nála jelenleg a távolság miatt, vajmi gyakran lehetetlenséggé válik. Azért tartom én szükségesnek, s a megyei egyletek kitért feladatára célhozvezetőnek, a

megyészerte vándorló, a vidéki szántásversenyek létrehozását.

Van azonban még valami, mi a parasztagazdát — valljuk meg őszintén — a versenyben tetteles részvétől visszatartoztatja, s ez azon benne megrögzött meggyőződés, hogy hiába ment oda, mert az „urak“ cselédje ellenében díjat nem nyerend. Van bizonyosan ezen állításban olyan, mi nem áll, mit osupán megrögzött előítéletnek mondhatni, valamint p. o. az sem áll, mit már paraszt szájából említve hallottunk, hogy boldogulna ő ott, hogy nyerjen ő ott díjat, hol nem csak az „urak“ cselédeivel kell neki versenyezni, hanem az urak is még a bírálók, mert ezen félelmét bizonyára tökéletesen alap nélkülinek keresztelhetni. Azonban van mégis másfelől azon állításnak, hogy a parasztagazda a béres munkájával a versenyt ki nem állhatja, valamely alapja is. Hasonlítsuk csak össze vonósmarmháját, szántóeszközeit az uradalmi cseléd keze alatt létezővel, és csak kivételesen fogjuk azt találni, hogy tökéletesen párhuzamban álland amaz emezzel, úgy, hogy nem tagadhatni, mikép a kettő közti egyetemes verseny hasonló ahhoz, ha nem trainirozott lovakat trainirozottakkal egy pályán, s ugyanon feltételek alatt egymással versenyt futtatni akarnánk. A lóversenyeknél is átlátuk ezen kívánat igazságtalanságát, s külön parasztagazdák rendezésk, más feltételeket szabván ott, mint a versenyésre elkészített lovaknál. A szántásversenyeknél tehát talán igazságtalanabbak legyünk-e; követeljük-e, hogy a parasztagazda idomtalan faekéjével, apró, gyenge marmhájával ugyanazon szántási feltételeknek alá legyen vetve s eleget tegyen, mint a helyes vaskéval, gyönyörű ozimeres ökrökkel szántó béres?

Korántsem saándékom a középponti magyar gazdasági egylet által kidolgozott és csak-

nem országszerte kevés változásokkal elfogadott szántásversenyi feltételek ellen nyilatkozni, sőt inkább elismerem, hogy ott a hol tökéletes szántás forog szóban, csak ezen feltételek lehetnek irányadók. S így mindenestre országos szántásversenyénél, mint a magyar gazdasági egylet által Tóthmegyeren rendezett vala, csak ezen szántásversenyi feltételek létezhetnek, sőt megengedem, hogy megyei szántásversenyeknél, ha tökéletes szántásra célzó versenyről van szó, ezen feltételeket kell irányadóul elfogadni. Ott azonban, hol egyáltalában csak a fentálló s létező viszonyok közt lehetséges jó szántás tűzetik ki versenyi irányul, hol egészen tökéletes s minden kifogás nélküli szántást kívánni, túlzás s lehetetlenség, hol már magában előhaladás, ha a jó — ha bár nem egészen tökéletes szántás mennél általánosabbá válik, ott igen is szükségesnek tartom ezen szántásversenyi feltételeket alantabbra szállítani, hogy a magasabb, de távolabb jövőben csak lehetséges irányt követve, meg ne felejtkezzünk arról, mit jelenleg elérni lehet, s azokat, kik közt a földnek helyesebb megmunkáltatását terjeszteni a megyei egyleteknek természetes feladata, reájok nézve körülményeik közt tulzsigoru feltételek által ki ne zárjuk a versenybeni részvétől. Legyenek tehát igenis megyei szántásversenyek, a tökéletes szántásra megkívántató feltételekkel, de legyenek a mellett vidéki szántásversenyek is leszállított szántási feltételekkel, s legyenek végre itt vagy amott, míg a parasztagdák, ha bár némileg csak előítéletnek mondható is; de mindenestre létező, s azért is, ha célunkat nem akarjuk eltéveszteni, figyelembe veendő tartózkodása az „urakkal“ versenyezni lassan megszűnik magától, külön parasztagazdák szántásversenyek is a körülményekhez idomított feltételekkel. Azért, ha a parasztagazda marmháját, szántási eszközeit olyanoknak tartja s tudja, hogy

Halászatod híres; Keszthely fogásáról;
Tihany félszigete tengergárdájáról.
Mely midőn ellepi a Balaton tavát,
Azt hiszed: hogy sziget ütötte fel magát.
Oda megy a csolnak nyolcz kilencz halással,
S úgy merik a halat kalap- és lapáttal...

Boraid? itt plane levezem kalapom;
Szólj Szigliget, Szent-György, Tomaj és Badaosony!
Kővágó-Eőrs, Csobáncz, Rezi, a partvidék,
Hol a nektárakban tüz és szilaj kedv ég...
Édes, mint anyatej; csepje részegitő;
Hogyha fázol, kigyujt; búdban kedvébressztő.
A legszebb színarany, s ha pohárba töltöd,
Nem győződ csudálni a sok szőkő gyöngyöt...
Mit a bor ereje terem a pohárban,
S minden szemo egyegy dal az áldomásban...
Megiszol egy meszelyt, kedved csucsorodik;
Megiszol egy itczét, lolked szomorodik...
Öröm és búbanat lakják együtt szépen;
Van benne alompor; feledés, mely tőpjen
Minden szent kötelet, mely a multhoz csatol,
S azt veszed észre, hogy ébren vagy, de alszol.
Van benn emlékezet... világitó fényként,
Az is eszedbe jut, a mi meg sem történt!...
Bogyay Lajos e nektáraknak apja,
A híres Badaosony kenetteljes papja.
Ki ajkkal hinti a vesér szent igéket,
Kézze a bort és hirt termő venyigéket.
Egyik első borász, szőlésze a honnak,
A ki nevet ad kint a jó magyar bornak.
— Egész Zala statárium oló való,
Mert bora bú-ölő, és mind — gyujtogatól!...

Gazdaszatod jól áll; van egyesületed;
A jó s nemes magot egyre hintegeted.
Volt Georgiconja gróf Feszetics Györgynek,
Veri a gyökeret a jelen s jövőnek.

Áldás legyen a nagy hazafi nevére,
Nyomdokin járni, less legnagyobb emléke.

A Balatonparton két oly fűrdőhelyed,
Miket bármely nemzet irigy szemmel nézhet.
A teremő erő örök hatásában,
Majd nem kifáradt a szépségalkotásban...
S midőn megvoltak már béres, virágos völgyek,
A vizi Istenek segítségül jöttek.
És lőn teremve a két szép paradicsom,
Üdítő lég, balzsam, kőj, örök vigalom.
Savanyuvizforrás, a ligetek árnya,
Hogy ki csak álmodá, a kőjhasát lássa.

Van egy köleányod, nagy hűséggel hozzád,
Nem érez, és nem hall, még is hangokat ad.
Örömet, bánatot visszakiált feléd,
S oly rokonul, mint ha birná szived felét.
Hullám felett lakik; csillag alatt alszik;
Soha sem volt vágya, s csak akkor haragszik:
Hogy ha vihar támad, mert ez túlkialtja,
S elborul csüggedve, hideg némaságba.
Nem bántja kincs és fény; hatalomvágy, hir, rang;
Ismered e leányt?... A tihanyi viszhang...

Balaton-Henyénél magas sziklafal áll;
Nagy csoport törököt ért itt hajdan halál.
Ugy ugratták le a szikla tetejéről,
Most is hallani még eme népregéről.

Nagy-Kanizsa hajdan erős volt várával,
Most kereskedelme, ipar- s szorgalmával.
Gabnapiacz, vasut, a termékforgalom
Fényes jövőt ígér és tárczát gazdagon.
Pest-Buda, Triest közt összekötő láncszem;
Mért nem Fiumével?... könybe lábbad aszem!...
Zala-Egeraszeg a megye székhelyével;
Régi dicsőséggel, régi kerítéssel.

Szépen épült város, híres megyeháza;
Nem jobb volna-e ez le Nagy-Kanizsára?!..

Muraköz vidéke híres Csáktornyával,
A nagy Zrinyiek és fészke, sirboltjával.
Zrinyi Miklós költő itt nyugszik lantjával,
Ki Kursancos mellett mult ki vadkan által.
Magyar Leonidas, Szigetvár hősenek,
Ide hozták fejét, talán örök fénynek.
Megmutatni, mikép nem kímél drága vért,
S hogy hal meg a magyar — ha kell — a hazáért?
Ide hozták a főt, azt az égő napot,
Melynek fényétől az Ozman sebet kapott:
Lővellén rájok a honszerolem lángját,
S karjával a kardnak gyilkos villogását.
Szent itt minden porszem; egyegy betű, vagy jel,
Mutatván multunkat nagysága-, hírével. —

Mivel nagynál vagyunk; van még egy nagy hátra;
Zalának szülöttje, a haza Deákja.
Ily embert küld Isten azon nép élére,
Kit be akar vinni ígérlet földére.
Kinek egy szavára, egy gondolatjára,
Milliók reménye, hite, boldogsága
Épül mint sziklafal s megáll a jövőnek,
Mig csak napja ragyog a jog- és törvénynek.
Minden szava épít, mert a hit öleli;
Minden tette megáll, mert a nép szereti.
Kincse az igazság; erős vára törvény;
Alap, mire épít: szilárd elv, ész, erény...
Nyugalma: dicső hon; milliók jóléte,
Jog földén a népnek megistenülése!...

Classicus föld, Zala! onnyi kincsed felett:
Örkődjék az Isten, és a honszeretet!

ROBOZ.

a szigorubb szántási feltételekre alapított szántásversenyben is részt vehet s részt venni kíván, korántsem akarnám ily külön paraszt-szántásverseny felállítását következtében öt amazokból kizárni s kizárva látni, sőt inkább örülni lehet, ha mennél többen közülök abban részt vesznek, de miután az eddigi tapasztalás azt mutatja, hogy abban részint előítéletből, részint a viszonyaikhoz képest igen túlszigoruan felállított szántási megkivántatóságoknál s feltételeknél fogva részt nem vesznek, alkalmat s módot adni ohajtanék önekik, szántásversenyben részt vehetni, hogy a példa asz után több s több utánzókra találván, tetté váljon közös célunk s közös ohajtásunk, hazánkban t. i. e par excellence földművelésre hívott országban a jó földművelést, a józan s okszertű gazdálkodást nem csak egyes uradalmakban s egyes birtokokban mennél nagyobb tökélyre hozni, hanem azt nagy mint kis birtokban, urnál s parasztnál egyformán, az egész haza területén általánosítani.

B. MISKE IMRE.

Mily olcsó az élet! . . .

Legközelebbi számban már említék egy öngyilkossági esetet; s jól esett megnyugodni a léleknek azon hitben: hogy ez tán utolsó lesz!

Dehogy az! dehogy az!

Tán oly vas kezekkel nyom a kor, hogy a teher alatt a vállaknak le kell roskadniok?!

Tán a lélek magában hordja maga ellen gyűlöletét; azt az ölé mérget, melyből nincs gyógyulás, melyre nem adhat a világ írt!?

Tán sok szív öröknek látja szenvedését, melyből nincs megváltás . . . s könnyebb neki a koporsón egy hant, mint az életben egy percnek bánata?! . . .

Tán annyira elestünk egymásra nézve, hogy a szív szívvel nem doboghat? . . . a kézszorítás nem meleg többé . . . a bizalom visszautasítottatik . . . a segélykiáltás gúnyt nyer . . . s a hit úgy összerombolva, mikép feltámadására egy új teremtet világ kell?! . . .

Jőj jó lélek, ész, világítsatok!

A szomajomi erdész legközelebb agyonlőtte magát; s ugyanezen időponon itt egy takács; aug. 9-én pedig Kaposvár közelében egy kovácselegény kötötte föl magát; ugyan itt a közel multban egy csinos, fiatal leány golyóval vetett véget életének.

Följajdul a szív, az érzelem ily hírekre!

Most a fiatal leány, ha pár komoly perc sujtja, szíven lövi magát, mérget iszik, vagy vízbe ugrik . . .

15—16 éves ifjak a latin nyelv vagy logika helyett pisztolyt ragadnak, s lőnek egy félreértett szóért! . . .

Sok férfi eldobja a munkát; megragadja a melancholia szele, s viszi magával; a szíve hallgat, melyet pár pillanat megfájt, megtör, s az ész uralma megszűnik. Eldobja az életet, mint haszontalan rongyot, melyet a könnyelműség, vagy csalódás összetéptek . . .

Nehezebb tűrni, mint meghalni!

Könnyebb néhány pillanat haláltusájával megküzdeni, mint elviselni az élet gondjait! . . .

Magunk pusztítjuk magunkat; holott ha néptünk számát ugyan ily számmal sokszoroznánk, — tán még ekkor is jutna minden emberre egy-egy ellenség, kivel megküzdeni kell!

Vagy tán a folyó évtized ragálya? tán a légben van, mit beszívunk, — úgy, kor szelleme, gyógyítsd a lelkeket . . .

Jőj isteni erő, gyógyíts! mert ember nem bír a sebekkel! . . .

ROBOZ.

Még néhány szó a Balaton lecsapolása ügyében.

(Vége.)

Mіндеzen fönt elősorolt terhek és nehézségek dacára s a vasuti társaság igazgatója fel-szólítása és tett ajánlatára mltsos Jankovich László, gróf Zichy Nándor és nmltgu gr. Zichy Ferenc urak elnöklete és közreműködése által május 17-én a sárvizi, sióvölgyi és balaton-lecsapolási társulat B-Füreden öszvegyülvén, elnök ur a balaton-lecsapolási ügyet szíven hordozván, a társulatok egyesülését óhajtva, az ügyet végeredményhez vinni óhajtotta. — De sajnos, annyi minden ok nélküli akadályt hoztak fel némelyek, melyek sem szakértőiek, sem közhasznúak, — Kolozsvári József ur a sióberki társulat meghatalmazottja, igen alapos okokkal támogatta előadásában, miszerint a sióvölgyi alvidék érzékeny kárára, semmi esetre pedig hasznára nem leend, ha a vasuti társulat a Sió szabályozást fölülről alá felé csak Kilitiig akarja műtételbe venni.

Ezen árkolás nem is lenne gyakorlati, mert álló vízből a föld hanyást tenni, annyi, mint rostával vizet merni.

A Sió szabályozásának és a Balaton alább szállításának alulról föl felé kell kezdődnie, és pedig az ozorai malom megsemmisítése által, ugyan Ozorától fölfelé, a Sió torkolatjaig; mire nézve Vadnai Rudolf ur óhajtását, miszerint 9 lányai leszállítással vétessék eszközésbe a műtétel, pártolandó volna, de a körülményekhez képest nem kivihető, mert a Sió torkolatától, az ozorai malom alvisszinéig, ha 2°—4'—0" esetet felveszünk; ha leszámitjuk, hogy minden száz öre 1/4 hüvelyk eset okvetetlen megkivántatik vízfolyásra, hogy a nád föl ne verje magát, — akkor Siófoktól Ozoráig 16,000 öl hosszú árokra, a víz folyásra 1°—4'—10" eset kivántatik; marad a Balaton tükre leszállítására 0°—5'—4" eset; tehát még akkor is, midőn az ozorai malom-fej elvágattatnék, és a Sió torkolatnál a megtorolt homok kitisztittatnék, csak is 5 lábbal fogna alább szállni a Balaton tükre, és így Vadnai Rudolf ur megközelítő óhajtása a lehetetlenséggel ütközik.

Ha azonban a vasuti társulat által Siófoktól csak Kilitiig fogna műtételbe vétetni a szabályozás, akkor alig lesz észrevehető a Balaton tükrenek alább szállása; de még azon közóhajtásnak sem lesz elégség téve, hogy a Sió vize hajózható legyen, midőn a balatoni társulat 150,000 forint adósságot venne a nyakába a nélkül, hogy csak érezhető víz alább szállítást is tapasztalna birtokán, ismét csak úgy fog járni, mint a kiliti malom megvásárlásával.

Egyesülni kell tehát, és a dolog bibéjén kell segíteni. Lenne pedig első teendője az egyesült társulatoknak az ozorai malom biróilag való kibecsültetése, vagy örök ároni megvásárlása; ha azonban igen drága lenne ezen malom, kárpótlásul lehetne talán fömltgu hg Eszterházy urnak kaposvári urodalmában egy annyi értéket meghaladó gőzmalmot építtetni, mit ö hercegsége talán hajlandó is lenne elfogadni, mert Zseliczi óriás erdő rengetegeiben nagy mennyiségben létezik a fa, hogy ha ö hercegsége viz helyett tűzi fával inditaná meg malomköveit, fáját az által nagyon értékesíthetné, és soha sem panaszkodnék a molnár, hogy nincs vize. — Teljesen meg vagyok győződve, hogy ilyesmi egyezkedés talán előbb vezet esélhoz, mint pör útján a malmot megnyerni; de még is hiszem, hogy ö hercegsége nemeslelkű és hazafiui buzgóságból ezen közhasznú célhoz jótékonyan, talán még áldozattal is fog járulni, mit

emberszerető tetteivel már többször is tanusított. — Ugy hiszem, nem követtem el rosszat, midőn az érdeemes társulatoknak, ezen legközelebbi uton a kiegyenlítést ö hercegségével, kiküldöttség által létrehozni — szívemből ajánlom.

Még ezen mellékes, és nem szakértőséghez tartozó egyezkedések, és talán pörlekedések is — folytathatók, — addig haladóktalan teendője a társulatnak a vízmentesítendő térek fölmérést és térkimutatását eszközésbe venni, hogy ezen ujonan született gyermeknek neve legyen, kiki előre tudhassa a költség-kivetés után mennyi lesz a komaaajándék, melylyel az egyesült komák adózni kötelesek leendnek. kötelesek pedig azért, mert különben meghalt a gyermek. — Megjegyzést érdemel, miszerint a vízmentesítendő részek kiszámításában csak olyan térek fordulhatnak elő, melyek még eddig soha sem miveltettek; úgyelvén egyszersmind arra, miszerint maradnak oly térek is, — ha a Balaton 5 lábbal alább szállana, melyek még sem maradnak a víztől mentve. Midőn a vízmentesítendő térek kimutatása nagy pontosságot kíván, ahhoz hosszabb idő is kell; és miután a Balaton lecsapolást a társulat mielőbb óhajtja, azért a fölméréseket azonnal meg kell kezdeni, különösen úgyelvén a sióberki szabályozási terv készítésnél: miszerint a megyei határkérdés megoldásában valami hibát ne kövessenek el a tervező mérnök urak; a költség kivetésére nézve szakértők általi osztályozást tétetni okvetlen kötelessége lesz a társulatoknak, a vízmentesítendő téreket megbecsülvén: mert nagy igazságtalanságnak tartanám, ha a siófoki birtokos a nyert poszthomokért annyit tartoznék fizetni, mint a sióvölgyi birtokos a jó berek-földért.

Mégis meg kell említenem, hogy a költséges teherviselésre, némi jövedelme is leend a társulatnak, mely a Balaton lecsapolásának leend eredménye; t. i. a zala-völgyi társulat eddig már szabályozta magát Szt.-Grótig, és talán igen kevés sikerrel, de ezután midőn 5 lányai esetet fog még nyerni a Balaton alább szállításával, — minden esetre adózók lesznek a Zalamellékiek egész Szt.-Grótig.

A vízmentesítési javadalmakon kívül, még a Balaton körületében létező tapolczai és egyéb a vizeken lévő malmok birtokosai bizonyára el nem fogják mulasztani, azon jótékonyágot illő mértékben a balaton-lecsapolási társulatnak megtéríteni. A balaton-lecsapolási költség kiszámításához tartoznak mindezen főnemlített körülmények, melyek előmunkálatként különül szolgálndnak, hogy a vízmentesítendő térekre az illetéket igazságosan ki lehessen vetni.

Dicső nap lesz aug. 28-ika, mely napon talán lehet szerencsénk minden akadályok megoldásáról jó hirt vehetni; a társulatok alakuljanak testvérekké, s tegyék paradicsommá azon téreket, melyeknek az állam és közigazgatás érdekében miveltetését, hasznosíthatását évtizedek érlelik méhükben.

Kaposvár július 8. 1862.

CSEÖRGHEŐ GYULA.

A tudomány és annak alkalmazása.

Nincs a nagy mindenségben tárgy, melynek rendeltetése, célja ne volna, s nem is képzelhetünk okos embert, aki minden esél nélkül cselekednék; mert ekkor már magában ellentmondana az „okos“ szónak, mely csak olyan embernek lehet tulajdona, aki mindig meg tudja mondani, miért cselekszik valamit.

Ha már a legparányibb s legjelentéktelenebb tárgynak is megvan a maga célja, ha

egy embernek sem szabad ok nélkül, nem akarom mondani, önkéntes cselekednie, föltéhetjük, hogy az emberiségnek nincs kitűzött célja s hogy az egész emberiség ok nélkül cselekednék?

Erre mindenki azt fogja felelni, hogy nem; hogy az emberiség hivatása a tökély felé haladni, cselekednie pedig csak azt kell, ami e haladást elősegíti.

Hogy tulajdonképp mi a tökély, ezt mint véges lények meg nem határozhatjuk, de annyit mégis mondhatunk, hogy ez minden ismeretnek növevénye, s ezen növevényen mi Istenben keressük. A tökély felé haladni, vagy Istenhez mindinkább hasonlóvá lenni, egy fogalmak.

A tökélyesbülés eszköze az ész, ezen isteni szikra, melyet csak azért adott nekünk a jó Isten, hogy legyen vezérfonalunk, mely ok fejtőleg vezessen bennünket a végező felé. Mikor Ő a világot alkotta s pályájára helyezte ezt a vén földet, bizonyos, az Ő örök bölcsességéből kifolyó szabályok szerint tette azt, belerajtatta örök törvényeit, melyeket mi a természet ének nevezünk, s az embert akkor jogosította fel azok kutatására, mikor megadta neki az ésszt. — A természet örök törvényeinek kutatása a tudomány, mely egy, csak hogy roppant terjedelmé miatt ágakra osztották a vele foglalkozók, könnyebb tájékozhatóság végett. A nyelvész vizsgálja, hogy alakult természetszerűleg a nyelv, s hogy lehet azt művelni a nélkül, hogy a természettől eltérnénk. A történetbuvár kutatja azon természeti törvényeket, melyeket a létünk századok leforgása alatt az emberiség ha megtartott, boldogult, ha azoktól eltért, gyászos catastropháknak volt kitéve. A bölcsész a gondolkodás törvényeivel s általán az emberrel foglalkozik. A mennyiségtanról nem is szűkség szólunk. Látjuk tehát, hogy a tudomány egy, és ugyanazon természettörvények kutatása.

De mit csináljunk most már a megismert törvényekkel?

Ne feledjük a végezőt, a tökélyt. A szellemek kikell bontakoznia az akadályok közül. S mi szükséges erre? Oly eszközök, melyek a szellem szabad röptét elésegítik, annak porházát, a testet jó karba helyezik, hogy mikor a természet örök törvényei kutatásával foglalkozik az ész, legmerészebb terveit ne rontsa le az anyag hiánya. Elkerülhetlenül szükséges tehát, hogy a felfedezett törvények segítségével a szellem röptét könnyítsük, azokat újabbak kutatására használjuk fel.

Mi haszna a nyelvésznek, ha az állítólag kiművelt nyelv nem tudja magáról lerázni az értetlenek által nyakába akasztott darócokat?

Mit ér a történettudomány, ha annak vívmányait molyok rágják...

Miért lett felfödözve a gőz-, villanyerő, csak azért, hogy a könyvekben heverjen? Nem, a tudomány által világosságra hozott törvényeket fel kell használnunk, azokat ismét átvinntünk az anyagra, s így nemcsak az anyagot, anyagi segítséget nyújtanunk az észnek, hogy a tökély utját egy lépéssel tovább világítsa.

Én, eddig kikutatott törvény meg nem ment alkalmazásba, pedig e század arra törekszik. A tudomány nem szól, de az anyag sem szól, mindkettő csak eszköz — a tökélyesbülésre. Ne nevezzük tehát materializmusnak azt, ami a szellemet gyámoltja s annak kifolyása, hadd menjenek alkalmazásba a törvények, biztosítsák az anyagi alapot, úgy bizonyosak lehetünk benne, hogy haladunk.

Ezen szerény megjegyzést bátorítottam

tenpi Rényi ur a lapok 3-ik számában közölt cikkére, talán nem fog meghamagudni.

TÓTH VINCZE.

Posti levelek.

(Augusztus 10-dikén.)

III.

(Füstbe ment rományok. Castrum dolozia. Kéjút B. Fűred helyett a „Kömlő”-ba. Vörös nadragos kapus és drágaság. Semmit se előlegeztünk. Várjuk a bécsi levelet. Menyország a paradicsom. Dísznő és szép kilités. A „Verständigung” Bécs és Pest között. Az olaszok is jönnek. Elég a rándulás. Zala-Somogyról. Vezér közhatóság nélkül. Ifjú nevezetők; reméljék meg. A „csatár” penzsióba megy, és meg a postára, különben a levél nem megy el.)

(R. F. L.) Hányasor füstbe mennék az ember legszerényebb rományoi is! Mennyire örültünk különösen mi, a fővárosi porhoz kötött szegény irodalmi napszámosok, hogy egy napot majd Balaton-Fűredön töltendünk, és íme most már tény, mikép a véletlenül közbejött, vagy a közbejött véletlen akadályok miatt (mert van ám a kettő közt különbség) semmi se lesz a kéjútból, és ha mulatni akarunk, tessék a döcögős omnibuszon (melyet egy olasz „castrum dolozia”-nak nevezett el) a Zugligelbe, — a piszkos s bűdös király-utczán végig a városerdőbe, vagy az ujonnan kinyitott régi „Kömlő”-ba menni, melynek kapuja elé Blana ur (az új vendéglős) vörös nadragba hujtatott kapust állított iszonyu bunkós bottal — nem tudom mi célból — hanem aztán még drágára is feleségizta az ételek árát, úgy, hogy az embernek étvágya is elenyészik, vagy ha nem, legalább is eszméit kap.

Ebből, azaz a fűredi kirándulás elmaradásából az a tanulság, hogy az ember semminek se örüljön előre, azaz semmit se előlegezzon, nemcsak pénzt, hanem olyasmit se, a mi nem ér ugyan pénzt, de mégis nagy áron fizetjük meg, t. i. a csalódás árával.

No Isten neki! ha nem is utazunk Fűredre, majd lejönnek hozzánk a jó bécsiek, szintén külön vonaton, és kéjútazási szándékkal s vágyból; mert legalább eddig semmi véletlen se jött közbe, a mi e terveit is megsommisította volna. Arról előre biztosíthatom őket, (és ebben semmi esetre se fognak csalódní) hogy ha mindjárt nem is elégtűl szivességgel, mint mindig velünk látónak Bécsben, de még is szívélyes örömmel fogadandjuk; és ha nem is nézethetjük a „menyországba” („Himmel” mulatóhely Bécs mellett), vagy a „paradicsomba” („Paradies-Garten” mulatókert Bécsben) mert nekünk biz itt se menyországunk, se paradicsomunk nincs, — de majd megmutatjuk nekik a „dísznőt” (vendéglős a Zugligelben,) meg a „szép kilitést” (ugyanaz a városerdőben) és ha semmit se hoznak is számunkra, derekasan megvendögeljük őket rántott csirkével, ámbár magunk nem szeretjük a rántást, meg sörnek sat. minek következőse az leand, hogy bármikor megint örömet rándulandnak le hozzánk, mert most is bizonyosan jól fogunk mulatni. Sőt meg vagyok győződve, miszerint a fontosabb napl kérdésekben még bizonyos megállapodás („Verständigung”) jövend köztünk létre, mert hogy a manóban találkoznánk egymással, ha előre nem állapodnánk meg abban: hogy például reggelin, ebéden, uzsonnán sat. itt vagy ott leszünk.

Mondják, hogy ha szintén nem lép közbe valami akadály, az olaszok is jönnek... Ámbár ez mindaddig csak beszéd, mert még semmi bizonyosat se lehet hallani az iránt: valóban viszonozni fogják-e a triosztiaik a náluk tett látogatást? Ugy hiszem, hogy tekintetben rövid időn fogunk valami bizonyosat tudni, mert az ősz közeledik, hosszúra nem nyújthatják a dolgot, de mielő kéjútazás is emék az októberi locs-pöcsben?

Egyébiránt, hogy egyébről is beszéljünk és ne csupa kirándulásokról, szabadjon kérdésnem kedves szerkesztőm, miként vannak önök Kaposban s Kanizsán, meg a vidéken? Van-e az irói segélyegylet sorajegyeinek kelendősegek? A nap égető tűze nem szárítja-e ki a hazafiak s honleányok kebléből a nemzeti iródalom iránti részvétet? Ah! de hogyan is tudok ilyenmit kérdezni? Hiszen ha már a lelkes Somogy és Zala is megfedekeznek legszentebb kötelességéről honnan várhatnánk ily fontos ügyök meleg érzelmi gyámoltást? E két lelkes megye mindig kitölt magáért, és bizonyára most se maradandnak hátra, hanem az első sorban foglalandják el az őket megillető állást. — Legyenek üdvözölve!

Most még néhány újdonsággal kellett hamarjában szolgálnom, ugy-e?

Van akár mennyi.

Legelőször is azt nem hagyhatom említetlenül, hogy október 1-én Pompéryén („Az ország”) kívül még két új lap kezd meg pályáját: 1) „A vezér” politikai lap, tulajdonos szerkesztő Majláth Kálmán gróf, megjelenik hetenkint kétszer; (csak aztán legyenek közkapcsolati, azaz előfizetők, mert ezek nélkül hajos lesz vezérkedni). 2) „Az ifju nemzedék” szépirodalmi hetilap, tulajdonos szerkesztő Balogh Zoltán; kívánjuk hogy megvényüljön (hiszen nem nő, bár nem lesz oka magát generozni), azaz minél számosabb övöt öljön, anélkül azonban, hogy ifjuságát elvesztené. Ellenben a „Csatár” (politikai lap) elfáradt a sok harcban, és penzsióba megy, azaz megszűnik. Requiescat in pace!

Volna még egy pár újdonság, de a posta indul sietnem kell levelemmel. Jövöre többet!

A.-Lendva, 1862. aug. 10-én.

Nemcsak az aratásnak, hanem már a hordásnak is vége van nálunk s több helyen már a csépelés is javában foly, s így a mezőn, a répamag és hajdina (pohánka) vetést kivéve egyéb dolga nincs a gazda embernek, míg majd a kukoricza és burgonyaszedés ideje be nem következik. Vidékünkön s általán az egész Muravölgyben (Muravölgynek nevezetetik azon, az Alsó-Lendvai és Muraközi hegyvidékek közt a Stajer határtól egész Letenyáig levonuló térség, melynek egyik szélén a Mura folyó, másik szélén Lendva vize kigyózdik s a két víz közt ismét számtalan falvak és dús mezők borítják a tért) — jó volt a termés, legalább panaszt nem hallottam, pedig a földmivelő pórnéppel is igen gyakran érintkezem; az általános jó termés természetesen nem értődik azon vidékekre, melyek jégverést szenvedtek, mert ott semmiféle termés sem volt. Mint mindenkor, úgy ez idén is legjobban dislett az árpa s egyéb tavaszi gabona, mert nálunk az ősi gabonák a Mura ködétől sokat szenvednek s így a Muravölgyben az ősi gabona-nemekből igen ritkán kapunk jó termést. A kukoricza is jó termést ígér. Szénánk kevés lett, sarjut semmit sem remélünk, mert a roppant szárazság miatt a fűnek még a gyökere is kiégett, mivel tartjuk ki majd marhájukat, ha a tél korán beáll és hosszan tart? Ez aggaszt bennünket leginkább, és így már előre is féltünk a téltől. — Szőlőhegyeink szépen mutatnak s ha esztől minden hótén egy kis eső eshetnék s reá szép meleg idő következhetnék még sok és jó bort remélhetnénk; a nagy szárazság is sokat ártott. Gyümölcsünk sok, néhol fölöslegesen is termett elapnyira, hogy a fák ágai is le-törték súlyos terheik alatt, így legalább a tolvajoknak is jut s a fán is marad; vidékünkön a tolvajlás már valóságos szokássá lett, a mezőn még a gabona-keresztet is megvámolták, hát még a burgonyát mennyire lepják; de még szomorúabb az, hogy a szomszéd helységbeliek falkassámra legeltették lovaikat s ökreiket rétjeinkon a gabonáinkban, s ha ilyenkor a gazda a tetemes kárt megbecsültette az előjárók által, hát a 10—15 ftig menő kár 1—2 ftra beültetett, hát a csészék mire valók, hogy ennyi kár történik? jobban szeretnék hallgatni a csészékről, ha csimagam nem tapasztaltam volna, hogy csészéink is csak úgy lopnak, mint akár melyik más tolvaj, ez valóban szomorú dolog! De nézzünk be városunkba, talán ott nem fogunk ily szomorú dolgokra bukkanni. Ehen nil mindjárt szemünkbe akadt az egymáshoz közel álló két mézszárszék, melyek mindegyikében ugyanegy zsidó-mészáros monopolizálja a huzmárórt, itt aztán az embernek nemcsak hogy csudar rossz huzt mérnek, hanem mellője 1 fonthoz vondegen még 3/4 sem kap, pedig 13 falubeliek hordanak huzt o két mézszárszékéből. Tovább menedölvő a süttők orosz-lános csimerei ötfenek szemüdtükbe, az orosz-lános két első lábába rendszeren (természetesen) igen helyes és izletes szemlyék és szarvasok foastnak, az ember szinte étvágyat kap rájuk, hanem aztán étvágya csak hamar elvesz, ha betekint a boltajtón a végig tekint a sok helytelen és rosszul sült süteményeken. Vasárnaponként pedig legokosabban tesz a ki megszökik Alsó-Lendváról, mert a mily fajtafanaságot és szemtelenséget fényes nappal az utczán a mindkét némbeli cseledek elkövetnek, valóban pirulnia kell minden becsületes embernek, ilyenkor a közönségekben szól a zene s fenn-dombóroznak egész reggelig s egész éjjel az egész város csakugy hangzik a sok kurjogatóstól és gyalázatos danáktól, és mindezen garázda és szemtelon tettek ellen senki sem tesz, mintha előjáróság sem

volna a városban, valóban szomorú látvány az, hogy a mostani nemzedék mennyire elkorcsosodott, pedig ha kissé gondolkodni tudna, észbe juthatna, hogy minden ily kihágások csak egészségnak ártnak, tehát magyaráz megmondva: önmaga alatt vágja a fát. Isten volánk. r. l.

Muraköz, 1862. aug. 17-én.

Tekintetes Szerkesztő ur!

A postája úgy is nálunk volt tán, s azért tudja, hogy nagyon sok dolog van Muraköz felől. Ugyan is csépel, kinek kenyere nincs; piacra szállít, kinek pénze nincsen: szánt a kinek földje van, de veti a répát is téli etetésül; kinek földje sincsen, koresekében izzad, vagy busul stb. Miatán még eddig senki sem tágitott szakmájától, azt kell hinnem, mikép másoknak még több dolguk lehet mint nekem; azért én teszem félre a magamot, hogy (míg egy illetékesbb akad) beköszöntsek a Zala-Somogyi Közlönyél, mert csakugyan el nem tűrhetném, hogy keretéből kimaradjon Muraköz.

Társalgó amugy is unalmas, érdegni pedig vén lévén mint a féle falusi ember, az időm kezdem: ezzel van nekünk gazdáknak legtöbb dolgunk, nem az unalommal, sem a tyukszom irtásával. Időnk korá tavasztól száraz. Sokszor mutatkoztak terhes fellök láthatárunkon, de mindannyiszor erőteljes szelek torettek el azokat; és így lett kevés takarmányunk, silány zab- és árpánk, de így szinte a rozs és buza tiszta, csak hogy ez utóbbi magra nézve, nem kielégítő. Dohányunk, a mi csekély van is, rossz. A több helyeken már is sárguló kukorica általában meddő marad, ha e napokban egy kis esőt nem adott volna az Isten. Czukorrépa még eddig daczol az idővel. Muraközi hegyeink bő szüretre adnak reményt. Gyümölcs mindennemű termett.

Ez idén járványfőle száj- és körömbajon ment át szarvascsordánk; azonban kivételesen veszték gyengébb borjak. Lovaink egészségesebbek, t. i. melyek nálunk vannak, az ellopottakról mások többet tudnak. A sertések és apró majorságunk — értem a tollasokat — három évtől fogva, rendszeren hullanak.

Muraköznek 60 ezer lakosa földművelésből él: méhszorgalommal munkálódván jó, de kevés földjén. Gazdaszatunkat előmozdítják: a rónánkon keresztül futó vaspálya, gróf Feszetics Györgynek jólkezdett gazdasága, a csáktornyai czukorgyár és a — luxus. Ugyanis vaspálya által megkönnyebbülven a szállítás, termelőkön könnyen eladhatnak: nem fuladnak szirunkba (a min különben is segítettek már). Az uradalmi majorokban, hová népünk munkára jár, eltanulhatja a jó szántást, boronálást, s megismeri a legjobb gépeket: a kukorica vetőt és töltőt sokan el is sajátíták. A czukorgyár számára pedig értékesen lehet természeteni, minthogy 60 ujkrajczárjával fizeti a rónának mázsáját; gazdaszatunk lendítésében tényező a luxus is, mert hatalaink kettőztatik szorgalmakat, csak hogy pilykés mellőnyt, pelyes dolmányt, magyar nadrágot és kerékkalapot vehessenek vásáriául, a nők pedig már régből cziczomázzák öltözeteket, a mi természetesen pénzbe kerül, a pénz ismét munkába. — Az építkezések is mind téglából és csinnal haladnak elő. Mi van hátrányára gazdaszatunknak, azt megmondom talán máskor, midőn a jelenleg általános érintett gazdaszatnak egyes ágairól szólnok, ha szólhatok? *)

Végre nem hagyhatom említés nélkül, mikép a tűzi elem Muraközben is annyi kárt tett ez idén, hogy hasonlóra legöregebbjeink sem emlékeznek. Földkéreggett szeretve tisztelt G... J... 1861-ik évbeni följárunknak lakóháza is minden gazdasági épülettel együtt. Belicza falu is majd egészen leégett, melynek egykori földesura a jó szívu Inkey Ádám s bátor lelkű hazafin kívül a kárvalóságunk mindenkori K. Feszetics György ur 100 p. mérő gabnát, Haulik zágrábi érsek 100 frt újpénzt; még a csekélyebb tehetségű szomszéd birtokosok sem maradtak hidegek a szegények iránt. Szerencsétlenséggel végzem, de enyhült ez a meleg részvétnök enyhítő balzsama, az összetartás által. Vessünk tehát vállat! ha nem is a világgal — vessünk vállat azokkal, kikkel egy honnak szívjuk levegőjét és a szerencsétlenségek legnagyobbika alatt sem roskadandunk össze! Isten velünk.

PÉTERFALVY M. ISTVÁN.

Kun-Szent-Miklós, augustus hó.

Tekintetes szerkesztő ur! Miatán reudes levelezői állásomnál fogva több lapokban e vidéket képviselni szerencsés vagyok, nem ragadtam oly örömmel tollat kezembe mint jelen cikkem megírásánál. Igen is! — magasztos öröm, elragadó érzelem dagasztja honfiai koblemet szülőföldem Somogy- és karöltve vele együtt békes szeretet- s egyetértésben járó testvére Zalamegye iránt, melynek bájosvidékszülte józan, minden szép- s nemesért egyiránt buzgó gyermekei megértve a kor intő szavát, a műveltség teréni haladásuknak egy gyönyörű csillogó példáját tüntetik fel a „Zala-Somogyi Közlöny“-ben, mert lehet-e egy megye népe műveltségének czélszerű nevelésének, és józan értelme megismerésének pontosabb mérlege, mint a szellemet egyedül éltető s fontartó irodalompartolás, mert nem lehet művelt azon nemzet, melynek irodalma nincs! úgy nem lehet művelt azon nép, mely azt anyagilag s szellemileg egyaránt nem pártolja. Nem szabad tehát kétségbe vonnom, miszerint a két kedves megye lelkes közönsége vetőlködve s buzgó szeretettel ragadá meg az alkalmat, midőn szakértelmű *) egyének ápolása mellett irodalmi szülőtje oly egészséges testtel s lélekkel megszületett — hogy annak üdvözlétére minél hamarabb s minél nagyobb számban összeseregessen; felfogva józan értelemmel azt, hogy ezzel a művelt népek sorában csak tekintélyének és haladásának tere szélesbedik.

Midőn végzetem a tudvalevő időszak zavara után mintegy 4 évre tehát ezelőtt 8 évvel e téjjel mézsel folyó Kanaán földre vezetett (majd alkalmat veszek megírni milyen! Kanaán földre ez), mily gyakran kolle még pirulva eltűnöm némely nyegléskedő környezőtől az egykori „Kistükör“-ben Somogyról olvasható vastag jellemző szavakat:

„Somot, almát, körtvélyt itt eleget ehetsz,
De a tudományból részt keveset vehetsz.“

Vajjon, nem kétszeres-e az öröm tehát, mely kobleinket átzege, midőn ma már Somogy — mind a tudományos műveltség, mind a czélszerű hasznos bőven gyümölcsöző gazdaszat és gazdasági egyesületek, mind a szép művészetek, jeles intézetek, s évenként emelkedő iskolák stb. mind meg annyi példányai által az óriási haladásnak — oly kitűnő helyet foglal el kedves hazánk többi megyéi közt, hogy erényes népei büszkén mondhatják, hogy ők Somogygyermeknek méltó gyermekei. Igen is méltó művelt gyermekei! — és mint ilyenek átlátták, miszerint az „szellemi és anyagi mozgalmak életrealóságban oly sokon állnak; hogy azok a nagy közönség, az ország népei tudomására juttatása tekintetéből utmutató példaként saját maguknak egy önálló tudományos, gazdaszati, művészeti és társas életi lapra van szükségük. És im a gondolat, az ezsmo igévé vált.

En is sietek tehát üdvözölni kedves „Zala-Somogyi Közlöny“-t, adja az ég, hogy a két megyerődús s a természet minden gyümölcseivel felkészített testvér megye az orény, nemes cselekvények, a tudomány- a bölcseségbeni haladás, a gazdaszat s jólétben, s kedves lapja pártolásában annyira növekedjék, miszerint rövid idő multán legyen szükséges lapjának naponta megjelentése s a mellőtt ne felekedjék meg az irodalom főszékelyéről is mint a tudományok legfőbb forrásáról.

Ez őszinte beköszöntés után t. szerkesztő urnak ünnepélyes ígérteit és fogadást teszek, hogy mint r. l. városunk- és vidékének szellemi és anyagi mozgalmait folytonos óber figyelőmel; kísérve; minden megtörtént és megtörténhetendő dolgot, eseményt, a leghivebben esetelek s az igazság szavonahálal szor el nem téve — ha bár megtörténhetik, hogy talákoz- nak néha, kiknek az igazság kimondása fejük lágára esik is — minden közérdeklő dolgot a l. olvasó közönség tudomására juttatok; meg lévén győződve, hogy a híres kunvári lapja mellett folyó és nem kevés mennyiségű szikst, de annál kevesebb élelmi szereket termő földről ezt szivesen veszi és unalommal nem olvasandja.

Ez ünnepélyes fogadástétel után dologra térve, újdonsággal irhatom — mely itt ugyan nem újdonság — hogy nálunk, e művelt városban a házkiasások csaknem napi — illetőleg éjjeli foglalkozásuk némely gonosztvő czinkosoknak; egyes polgártársainkat gyakran 4—500 frt értékű egyetmások eltölválásával károsítják meg, a rendőrség nem képes elég figyelmes és őrködést fejteni ki, hogy a gonosztvő tolvajokat rajta kaphatná, vagy azokat felfedezhetné. Míg ezek egy részről úgy történnek más részről:

A marhavész pusztítja a birtokosok vagyonaít, megcsik, hogy némely jobbmodu gazdáknak 3—4 nap alatt 10—15 darab szarvasmarhája hull el, minden orvoslás és gondos ápolás mellett is; brizzen az Isten minden vidéket az ily veszedelemtől.

Szép példája a vallásos buzgóságnak és a keresztényi kötelességnek itteni volt lakos néhai Barna József, ezelőtt 4 héttel elhunyt közlakosnak otelekvénye, mely megérdemli, hogy — mint nemcsótt — az utókornak kegyeletes emlékül följegyeztesseék. Ő ugyan az itteni ref. egyháznak és ref. iskolának végrendeletileg 1600 oszt. ftot hagyományozott. Nyugodjék békecségnben!

Földmives gazdáink az aratást befejezve, nyomtatáshoz fogtak; a gabona szalmára kevés, szemre azonban általában csomója (17 kőve) megadja a két vékát (3 véka egy pesti mérő), szemre nézve a buza meglehetőse szép, a rozs hitványas-szemetes.

Piaczi árak: Tisztabuzza, pesti mérő 7 ft. 10—30 kr. Rozs 6 ft. Árpá 5—6 ft. Zab 2 ft. Kukoricza és burgonya esőzés hiánya miatt kevés lesz.

Gyümölcs általában elég van, t. i. a gyümölcsös helyeken; nálunk azonban úgy szólván semmi, csekély rossz minőségű szőlő vagy gyümölcsös levén o város közönségének; mivel itt nem igen szeretik a fa ültetést és nevelést; ráfogják, hogy ez a szikes föld nem neveli meg a fát. Nem biz a! ha el nem ültetjük, és ha immel-ámmal elültetjük is — gondosan nem ápoljuk.

BORS KÁROLY.

Hírek és események.

Aug. hó 5-én nyilvános tisztá ülés tartatott mélt. Mérey Károly főispán ur elnöklété alatt, klla jelenlevő közönséget üdvözölvén, a körutjában állott korán sem magának, hanem tisztartásai buzgalmának tulajdonítá; s továbbra is laukadatlan erély- és buzgalomra intő őket. Ezokután a cancelláriai leiratok, helytartósági kibocsátványok olvastattak föl; ezek közt legfontosabb volt, az ország különféle hatóságainak, a német-szláv örökös tartományok hatóságaihoz intézett átiratokban hazai törvények és több kir. rendelet értelmében használt magyar nyelvet érintő kibocsátvány; az utóbbi hatóságok a magyar nyelvet nem tudva, az ezen szerkesztett iratokat vagy visszaküldik, vagy elintézetlenül hagyják. Hogy az e körülményből mind az által nos, mind egyes érdekekre háromló hátrány mellőztessék a nagyméltóságú magyar k. helytartótanács — az országának a magyar nyelv kizárólagos használatára való jogának megőrzése mellett — hatóságokhoz kibocsátványt intézett, mely említi, hogy a Lajthán tulli hatóságokkal a gyakorlatból kiveszt latin nyelveni levelezést kívánni sem lehet, — de az hiszi a nmlgu m. kir. helytartótanács, hogy a német-szláv hatóságokkal a német nyelveni érintkezés lehető, mert minden magyarországi hatóság birtokában van e nyelvnek. Azért rendeli, hogy míg véglegesen dönteni fog o kérdés felett az ország törvényhozó testülete alkotmányos uton, a magyar hatóságok a német-szláv tartományok hatóságaihoz intézett irataikat az elnökség utján kivételesen német nyelven szerkeszessék. Azon hatóságai, az országának, kik e nyelvet nem értik, a magyar átiratot küldjék föl a nmlgu m. kir. helytartótanácsához, mely az elnökség — és az elnökség hatóságaihoz — adja tovább.

E kérdés f. R. t. elnök V. t. emelt. Csorba Eduárd, marczali főbíró, Kelemen Lajos másod főispán a magyar nyelvet védik, s a német nyelveni levelezést mellőzni kívánják; Hegyessy, szigetvári főbíró — hogy az ügyek hátrányt ne szenvedjenek — igen is megtilja a német nyelvi levelezést. Német szikst legközelebb végzés lett kimondva: Tudomású vétetik.

Mérey Károly főispánja f. hó 9-én a külön szolgabírók s ügyészek és iskolák meglátogatása végetta meg egy-egy városra indult. 17-én ezelőtt 11 óra körül a nagykanizsai városház épületében a padláson a gerenda-egni kezdett a fög hálót levő nagy csomag gyufa meggyulladni. A baj csakhamar észrovetetvén minden további kár nélkül oltatott el, anélkül, hogy a harangok rémhíréje helyszíntre vevén.) HIRLIK.

Hírlik, hogy a N.-Kanizsától nem messze levő palini uradalom, mely jelenleg belga király birtoka, a fög hó 16-án orve Sárszeger akó Talabér Zsigmond, ottani földbirtokos urhoz vacsora alkalmával két fogv. k. szikst a birtokjában annyira rettegett csavargó Csóhi Miska s Hajnal Pistá ment, s utlegek közt gyűrtjéttől, órájától, fegyverettől s mintegy 500 forintjától fosztatott meg. Szavok szerint fegyverettől csak a töltéselre van szükségök, a fegyvereket a bokrokban megtalálhatják.

Még folyvást 30—31 foknyi melegben élva zunk, s valóban készpénzzel fiztöz az embes egy-egy felhőt, vagy néhány csepp esőt. A még felháson keve tornékek lestűnek; a sarkura vés romány is esztűtököt mondott; a legelők ki yannak égve, s több-ke jorban a birkadóg uralkodik; aligla s hész (sőt) nem lesz?!

A párbaajak különös nemzeti értelet. X-et megsérti Y. X. rákiált Y-ra: én éat ezé szedog

*) Szivesen látjuk öat minden időben.

Szerk.

*) Leginkább mondhatni, jó akaró. Szerk.

